

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
FETHULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜNÜN
(FETÖ/PDY) 15 TEMMUZ 2016 TARİHLİ
DARBE GİRİŞİMİ İLE BU TERÖR
ÖRGÜTÜNÜN FAALİYETLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMA
KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ**

**1'inci Toplantı
7 Ekim 2016 Cuma**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma esasları hakkında görüşmeler

III.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- Komisyon toplantılarının basına açık yapılmasına ilişkin karar

IV.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Komisyon çalışma takvimi, Komisyonda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi ve Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşmeler

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

FETULLAHÇI TERÖR ÖRGÜTÜNÜN (FETÖ/PDY) 15 TEMMUZ 2016 TARİHLİ DARBE GİRİŞİMİ İLE BU TERÖR ÖRGÜTÜNÜN FAALİYETLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

1'inci Toplantı

7 Ekim 2016 Cuma

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Fetullahçı Terör Örgütünün (FETÖ/PDY) 15 Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi İle Bu Terör Örgütünün Faaliyetlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.03'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyonun çalışma esasları hakkında usul görüşmesi yapıldı.

Komisyon toplantılarının basına açık yapılması kabul edildi.

Komisyon çalışma takvimi, Komisyonda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi ve Komisyona davet edileceklerin tespiti konularında görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 18.03'te toplantıya son verildi.

7 Ekim 2016 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Reşat PETEK (Burdur)

BAŞKAN VEKİLİ: Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)

SÖZCÜ: Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

KÂTİP: Serkan BAYRAM (Erzincan)

BAŞKAN – Çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli basın mensupları; Fetullahçı Terör Örgütünün (FETÖ/PDY) 15 Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi ile Bu Terör Örgütünün Faaliyetlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun 1’inci toplantısını açıyorum.

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma esasları hakkında görüşmeler

BAŞKAN – Bundan önceki toplantımız, bildiğiniz gibi, “en yaşlı üye” sıfatıyla geçici başkan tarafından yönetilip kararların alındığı toplantı idi. Tüzük’ümüz gereği bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımıza yeterli sürede -kırk sekiz saat öncesi- yeniden toplantı çağrısı gündemli olarak yapıldı. Arkadaşlarımız, yeterli çoğunluk var, gördüğüm kadarıyla 3 arkadaşımız yok, diğerleri burada. Onlar da, sanıyorum, toplantı anında yetişecekler diye biliyorum.

Değerli arkadaşlar, ilk toplantımız ve Komisyonumuzun Divan heyetinin teşekkülünden sonra tabii ki kamuoyunda yapılan değerlendirmeler, Komisyonumuzun çalışmalarına kamuoyunun dikkatinin yönlenmiş olması çok doğal. Zira çok yakın bir zaman önce hepimizin karşısında durduğumuz bir darbe girişimini birlikte yaşadık. Bu darbe girişimini gerçekleştiren Fetullahçı terör örgütünün kırk yıllık bir mazide devletimizin iliklerine kadar girmek suretiyle, kendi yayın organları olan bir dergiye isim olan “Sızıntı” kelimesiyle belki özetlenebilecek sızmalarla belirli bir noktaya gelip 15 Temmuzda kendilerine tevdi edilen, emanet edilen uçakları, silahları, helikopterleri, her türlü araç ve gereci topyekün milletimiz aleyhine kullanmak suretiyle bir darbe girişiminde bulduklarına şahit olduk ve bütün siyasi partilerimizin ortak protestosu, ortak tavrı, dik duruşu, birlikte uzlaşarak hareket etmesi, Silahlı Kuvvetlerimiz içindeki, Anayasa’ya, kanunlara ve amirlerine bağlı vatansız Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları ile yine Emniyetimiz içindeki kahraman polislerimizin milletimizle birlikte dik duruşuyla püskürtülen bir darbe girişiminden bahsediyoruz. Şimdi, bu darbe girişimini huzurda bulunan çok değerli Komisyon üyelerimizle birlikte araştırma görevini Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafımıza tevdi etmiştir.

Ben bu 1’inci toplantımızın açılışı olduğu için kısaca ifade etmek istedim. Bütün milletimiz, aziz milletimiz şundan emin olmalıdır: Geçmişte darbeler gördük, darbeler yaşadık; hiyerarşi içinde olanlar oldu, yine Silahlı Kuvvetler içinde bir cuntanın darbesi söz konusu oldu, darbe girişimleri oldu ama 15 Temmuzda olduğu gibi bir kanlı teşebbüs, aziz milletimizin topyekün birlik beraberlik içinde püskürttüğü bir vakta tarihimizde tektir. Milletimizin buradaki birlik ve beraberliğini aynen Komisyonumuza da yansıtmak suretiyle bu darbe girişiminde bulunan ihanet örgütünün kırk yıllık geçmişiyle araştırılması

tüm yönleriyle Araştırma Komisyonumuzun konusu olacak, buradan elde edilecek bilgiler, belgeler, araştırma sonuçlarına göre de alınması gereken tedbirler noktasında Komisyonumuz rapor hazırlayarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına tevdi edecektir, sunacaktır.

Ben bütün basın mensubu arkadaşlarımızın bu tarihi görevde vazife alan Komisyonumuza, değerli üyelerimize gösterdikleri ilgiden dolayı teşekkür ediyorum çünkü burada yapılacak çalışmalar özgür basınımızın kamuoyunu bilgilendirmesiyle de milletimizle paylaşılmış olacaktır. Yeri, zamanı geldiğinde arkadaşlarımıza belki özel açıklama yapacağımızı duyurarak bilgilendirmeler yaparız.

Şimdi değerli basın mensuplarından istirhamım; dikkatimizin dağılması bakımından kamera çekimleri sona erdikten sonra çekim işlemini tamamlayıp... Diğer muhabir arkadaşlarımızın toplantıyı takip etmesinde bir sakınca yoktur. Biz gündemimize geçip çalışmamıza devam edeceğiz. Kameraman arkadaşlarımızın hepsine çok teşekkür ediyorum arkadaşlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, şimdi görsel basını hiçbirimizi konuşturmadan dışarı davet ediyorsunuz, Başkan olarak konuşmayı yapıyorsunuz ve dışarı davet ediyorsunuz. Şimdi, diğer komisyonlarda böyle bir usul yok, Plan ve Bütçede olmadı, bilmem nerede olmadı. Bu, doğru bir şey değil. Yani siz Başkan olarak konuşma yaptıktan sonra “kameralar dışarı çıksın”, bu yaklaşım doğru değil.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, biz darbe soruşturmasının yapılacak yargılamalar dâhil olmak üzere televizyonlardan yayınlanmasını istiyoruz. Genel Başkanımız bunu birkaç sefer ifade etti. Yani ne olduğu konusunda yargılamaların da şeffaf olması lazım. Bütün yurttaşlarımızın, herkesin, bütün halkımızın bu yargılamaları canlı izlemesini savunuyoruz. Milletın Meclisinde bu tartışmaların görsel basına kapalı olmasını anlamak mümkün değil. Bu kameralar bizim çalışmalarımızı engellemez, huzurumuzu da bozmaz ama şeffaf bir biçimde, açık bir biçimde burada kimin ne konuştuğunun, kimin ne söyleyeceğinin, genel, yurttaşlarımızın, devlet adamlarının, darbe girişimiyle bağlantılı olan insanların ne söylediğinin millet tarafından bilinmesi lazım ki Türkiye’de kalıcı olarak bu darbe zeminini ortadan kaldıralım. Dolayısıyla, Meclis çalışmalarının görsel basına kapalı olması darbeyi defetmek bakımından, darbeci zihniyeti defetmek bakımından doğru bir yaklaşım olmaz. Bu Komisyon diğer komisyonlardan farklı bir Komisyondur. Dolayısıyla, biz burada darbeyi ve darbenin arkasındaki güçleri araştırıyoruz. Bütün yurttaşlarımızın burada konuşulmasını bilmesi, görmesi ve izlemesi lazım. O nedenle bu kararınızı gözden geçirmenizi diliyoruz.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) - Sayın Başkan...

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Bir saniye arkadaşlar, bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımıza söz vereceğiz. Tabii, ilk gün bu, ilk toplantımız. Tamamen Anayasa ve Tüzük hükümleri çerçevesinde, özellikle de adil olmayı da gözeterek, söz alarak ve sözlerde de, söz alma durumunda da -biliyorsunuz, gerek Genel Kurulumuzda gerek komisyonlarda prensiptir- söz alma süreyle sınırlanabilir. Bu süreleri belirleriz, arkadaşlarımıza tek tek söz imkânı da veririz.

Zaten benim de konuşmamda ifade ettiğim şu, değerli arkadaşlar: Kamuoyundan gizli, kamuoyundan saklı bir şey değil. Biz, Fetullahçı terör örgütüne ortak tepki vermiş siyasi partilerin temsilcileri olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ortak önerilerin birleştirilmesi suretiyle burada bir komisyon oluşturduk. Bu nedenle, bir defa, hiçbir üyemiz ve arkadaşımız şunda tereddüt etmesin: Fetullahçı terör

örgütünün ipliğini pazara çıkarmak için her birimiz gayret göstereceğiz ve bu çalışmayı yürüteceğiz ama burada her birimizi de bağlayan, Anayasa'dır, Tüzük hükümlerimizdir; bu çerçevede hareket etmemiz gerekir. Ben kameraman arkadaşlarımızı dışarıya çıkmaya davet ederken "Basına kapalı bir toplantı yapıyoruz." demedim zaten. Ama burada, şimdi arkadaşlarımız önerilerde bulunacak. Basın mensuplarımızın da, dediğim gibi, izlemesinde bir engel olmadığını... Muhabirlerimiz oturup notunu alabilir, izleyebilir. Ayrıca, biliyorsunuz, birlikte aldığımız kararlar, yapılan bütün faaliyetlerimizin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda olduğu gibi, tam kayıt altına alınmasına karar verdik, bunda da bir tereddüt yok. Dolayısıyla, burada bütün üye arkadaşlarımızın makul sürede kayıtlar, efendim, işlemler tamamlandıktan sonra başvuran arkadaşlarımızın, aynen Meclis Genel Kurulundaki gibi, zabıt örneklerini almasında da bir engel durum yok. Dolayısıyla, meseleyi basın önünden gizleme, kaçırma gibi yorumlanması doğru değil arkadaşlar.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Sayın Başkan, ben öyle yorumlamadım, öyle yorumlamadım Sayın Başkan. Bakın, biz daha ötesini savunuyoruz.

BAŞKAN - Peki, söz...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Burada bir yargılama yapmıyoruz. Burada bir araştırma komisyonu...

BAŞKAN - Sezgin Bey...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Sözüm açık da...

BAŞKAN - Sezgin Bey, söz vereceğim, müsaade ederseniz...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Efendim, mikrofonum açık da o yüzden.

BAŞKAN - ...Komisyon Başkanı olarak...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Sayın Başkan, bu sözümü bitireyim, bir cümlemi bitireyim, sonra arkadaşlarımız konuşacak zaten.

BAŞKAN - Peki, noktayı koyun, ondan sonra da adaletli biçimde yönetelim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Efendim, bakın, burada araştırma komisyonu olarak yargılama yapmayacağız, bir araştırma yapacağız ve sonuçlarını Genel Kurula sunacağız.

BAŞKAN - Elbette, soruşturma değil.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Şimdi, biz daha ötesini savunuyoruz, diyoruz ki: Ceza Muhakemesi Kanunu'nda değişiklik yapalım, bu yargılamalar dahi canlı olarak yayınlansın ve bu darbe yargılamasının nasıl yapıldığı, arkasındaki güçler ortaya çıksın, bütün yurttaşlarımız, herkes darbe konusunda bir fikir sahibi olsun ve darbe zihniyetini ortadan kaldıralım. Burada yargılama yapmadığımızı göre, tamam, basın var ama görsel olarak da basına açılmasında bir sakınca yok.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum ben. Bu da bir yasa değişikliği teklifidir, Genel Kurulda da...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Hayır, burası için söylüyorum. Bunun için teklife meklife gerek yok. Ben burası için söylüyorum efendim.

BAŞKAN - ...veyahut da Komisyonumuzun teklifleri noktasında Sezgin Tanrikulu önerisi olarak, efendim, alınır, değerlendirilir. Komisyonumuzun vereceği karara da saygı duyuruz.

Peki, değerli arkadaşlar, şu anda Komisyonumuzun kararı...

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Sayın Başkan...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) - Sayın Başkan, söz istemiştik.

BAŞKAN - Söz vereceğim efendim ama...

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Hayır, bu konuyla ilgili.

BAŞKAN - Ama bu konuyla ilgili kararımızı verdik.

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Hayır, vermediniz. Söz hakkı vermediniz.

BAŞKAN - Efendim...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) - Nasıl karar verdiniz?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Nasıl karar verdiniz?

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Biz görüşümüzü belirtelim, siz kararınızı verin.

BAŞKAN - Görüş şu anda...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) - Bu darbe millete yapılmıştır. Milletten saklayacak neyimiz var?

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Kayda geçmesi için mikrofonu açın, sözümüzü söyleyelim, kararı öyle verin, olur mu öyle şey?

BAŞKAN - Efendim...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) - Milletten saklayacak bir şeyimiz yok, darbe bizzat...

BAŞKAN - Milletten hiçbir şey saklamıyoruz, basına açık olarak toplantımızı yapıyoruz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Sayın Başkan, karar verecekseniz önce söz hakkı verin, kayda geçsin görüşümüz, sonra kararı verin. Ama ben söz istedim bu konuyla ilgili ve "Biz karar verdik." diyorsunuz, öyle şey olmaz.

BAŞKAN - Peki, üçer dakika söz veriyorum arkadaşlar.

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Hayır, bir de süre sınırlamasına girmeyin.

BAŞKAN - Buyurun, üçer dakika söz...

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Bakın Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim?

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Sayın Başkan, söz verin, söyleyeyim. Açın mikrofonu, kayıtlara girsin.

Şimdi, ilk günden bu kadar şüphe uyandıracak tutumlar sergilemeniz, bu Komisyonun çalışmalarına ağır gölge düşürür. Neden görsel basın çıkarma ihtiyacı duyuyorsunuz?

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) - Ne alakası var?

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Sayın Zekeriya Bey -soy isminizi hatırlayamadım ama- izin verin.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) - Birkan.

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Üç dakika zaman verildi, konuşalım.

BAŞKAN - Evet, tamam, dinliyoruz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Sebebini açıklayalım, neden böyle olduğunu. Dinleyin, anlatalım.

Bir: Yazılı basın ile görsel basın arasında neden ayırım gözetiyorsunuz? Basın burayı izlemekte serbest olmalı ve bu konuda bir ayırım yapılmamalı. Eğer kameralar ve fotoğraf makineleri çalışma düzenini aksatacak bir şey yaparsa zaten Komisyon olarak, Komisyon Divanı olarak bu düzeni yeniden sağlamak için gerekli tedbiri alma yetkiniz var. Ama ortaya herhangi bir sorun çıkmamışken peşinen görsel basın ile yazılı basın arasında ayırım gözeterek görsel çekim yapan medyanın çıkarılmasını kararlaştırmak istemeniz doğru değil. Basın her şeyi izlesin. Eğer bir sorun çıkarsa yine birlikte belirtiriz.

İkincisi: Hemen söz süresi kısıtlamasına girmeniz de doğru değil. Biz burada tartışacağız her şeyi, zamanımız da var. İleride süre konusunda sıkıntı yaşarsak bunu da gündemimize alırız. Söz hakkı kısıtlamasının, daha doğrusu süre kısıtlamasının gerekli olup olmadığını görebilmemiz için çalışmalarımızı sürdürmemiz gerekiyor. Hemen peşinen bu tür kurallar koyduğunuz zaman...

BAŞKAN - Spesifik bu konuyla ilgili dedim. Elbette ki...

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Bu konuyla ilgili de gerek yok. Zaten ne olacak? Hepimiz birbirimizin hukukuna saygı gösterecek insanlarız, bu aşıldığında birbirimizi uyarırız. Böyle bir süre kısıtlamasını peşinen koyduğunuzda çalışmalarını sıkı kontrol altında yürütmek istediğinize dair şüphelerimiz artar, bunu söylüyoruz.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

Söz isteyen var mı arkadaşlar başka?

Zekeriya Bey, buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) - Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu Komisyon, darbeyi araştırma komisyonu olarak bütün partilerimizin ortak önermeleri üzerine kurulmuş olan bir Komisyon. Bu Komisyonunda, hiç kimsenin şüphesi olmasın ki, gerçekler araştırılacaktır, her yönüyle araştırılacaktır, her talep, her öneri mutlaka dikkate alınacaktır. Daha işin başındayız. Hem bu “Yenikapı ruhu” dediğimiz ruha hem bu Komisyonun üzerine daha şimdiden şüpheler, gölgeler düşürmenin bu Komisyonun araştırmalarına artı faydası olacağı kanaatinde değilim. Bu usul tartışmalarıyla ilgili geçende de devam etti, bu basınla ilgili olarak -Mithat Hocam çok iyi hatırlayacaklardır- Anayasa Komisyonunda da ve diğer bütün komisyonlarda da bu konuda uygulanagelen bir usul var. Bütün komisyonlarda toplantıya başlamadan önce görüntülü olarak kameralar görüntü alırlar, arkasından muhabirler otururlar. Ve bunu yine birçok basın kurumu, basın ajansı -yine aynı- her söyleneni canlı şekilde aktarıyor. Aynı zamanda burada tam tutanak tutuldu, hatta aramızdaki konuşmalar bile yazılıyor. Anayasa Komisyonunda da, hatırladığınız üzere Hocam, yine aynı şekilde basın görüntü aldıktan sonra dışarıya çıkarılmıştı. KİT Komisyonunda da aynı, birçok komisyonunda da aynı. Burada da kimsenin kameralardan bir şey kaçırdığı yok, öyle bir şey yok çünkü görüntü alındı ama şu kadar insan... Yani, böyle bir usul de yok. Burada zaten basın mensupları arkamızda duruyor, ajansların tamamı burada. Aynı zamanda da her söyleneni yazan Tutanak memurları da burada. Bu anlamda Başkanımızın kararı doğrudur ama başka bir şey varsa, hani, ayrıca farklı bir şey söylenmek isteniyorsa ona bir şey diyemem ama bu, yerleşmiş olan bir usuldür: Komisyon toplantılarından önce kameralar görüntü alıyor, arkasından basın mensupları da her söyleneni yazarak komisyon çalışmalarını devam ediyor.

Ben bu konuda Başkanımıza katıldığımı belirtmek istiyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Aykut Bey’e söz verdim.

Evet, Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, biz burada kafamıza göre bir usul belirleyemeyiz ve bu usulü de getiremeyiz. Biz İç Tüzük’e göre çalışmak zorundayız. Ya gizli oturum kararı alırsınız; yazılı, görsel tüm basın dışarı çıkar ya da açık oturumdur, yazılı ve görsel basın burada hazır bulunur.

Şimdi, eksik bilgi var, ben Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim. Plan ve Bütçe Komisyonuna o ajansın kamerası girmek istiyorsa... Mesela, benim önemli bir şey söyleyeceğimi düşünüyör...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bütan ajanslar burada.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya, sorun bakalım KİT Komisyonuna girmişler mi, Plan ve Bütçe Komisyonuna girmişler mi?

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Şu anda kameraların hepsi burada ve muhabirleri de aynı zamanda burada.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Beyefendi, ben Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim, daha sonrasından girip birçok defa görüntü aldılar.

İkinci mesele, yaptığımız işin İç Tüzük'te yerimin olması gerekiyor. İç Tüzük sadece soruşturma komisyonlarına “gizlidir” diyor; bu, bir araştırma komisyonu. Araştırma komisyonu açık olduğuna göre yazılı, görsel basın da kendi takdirine göre... Usul olarak genelde şöyle yapar kameramanlar, bakan konuşurken önemli şeyler söyleyecek diye yayın yaparlar, sonra kendi istekleriyle çıkarlar, kendi yayın politikaları gereği çıkarlar ama buna Komisyon Başkanı “Siz dışarı çıkın.” diyemez.

Buraya son derece önemli insanların gelmesini bekliyoruz, henüz emin değiliz ne olacağından ama. Mesela, çok önemli tanıkların, bilgi vereceklerin gelmesini düşünüyoruz. Burada buna başlarsanız, bir daha görsel basın, orada o insanların söyleyeceğini, ne söyleyeceğini görsel basın olarak kaydedemez.

Bakın, şöyle bir etki altındayız: Şimdi, ne dedik başında: “Bu, hepimize karşı yapılmış bir darbe.” Kendi tavrımızı da net ortaya koyduk: “Gerçeği ve yalnızca gerçeği, bedeli ne olursa olsun araştırmak istiyoruz.” diye. Komisyonun ilk toplantısında bizi son derece üzen, şüpheye iten birtakım gelişmeler oldu. Hatta, ondan sonra sizin açıklamalarınız da bu gelişmeleri itti. Bizim sizden burada demokratik olarak bir talebimiz oldu: “Bu darbe hepimize yapıldıysa gelin Başkanlık Divanını birlikte oluşturalım.” diye. Siz çoğunluğunuzla Başkanlık Divanını oluşturdunuz.

Sonra Sayın Başkan, yaptığımız açıklamada diyorsunuz ki “CHP tek başına önerge verdi.” İşte, Mehmet Bey burada. Biz Mehmet Bey'e de sonduk, “Sizi de gösterelim mi?” diye ama siz kendi partinizin önergesiyle gelince diğer partiler de o önergede yer almak istemeyince mecbur CHP'nin önergesini verdik. Ama siz basına öyle bir anlattınız ki ben gerçekten çok üzülüm, sanki biz hiç böyle iki saat burada, bu konuda talebimizi iletmemişiz gibi, Başkanlık Divanını beraber belirleyelim diye. Üstelik tutunuz, İç Tüzük'e aykırı olarak da Komisyonunda bütün yetkinizi AKP milletvekillerinin oyuyla bizim elimizden alarak uhdenize bağladınız. Biz bu Komisyon gölgelenmesin diye, Komisyon üyeleriyle ilgili birtakım vehimlerimizi, endişelerimizi dile getirmediğimiz, ne yapacağımızı görelim diye, hâlâ bekliyoruz ama başında aldığınız bu karar, görsel basını yasaklamanız, bu şüpheleri ne yazık ki gerçek hâle getiriyor. Ne demiştik? “Bu Komisyonunda gerçeğin açığa çıkmasını istemeyen ilk organizasyon, Fetullah Terör Örgütü'dür.” demiştik. Şu an itibarıyla halktan bu bilgileri saklıyoruz, görsel basını çıkarmak, bu bilgileri saklamak anlamına gelmektedir.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Nasıl saklanıyor, yani illa kameraların görüntü kaydetmesi mi gerekiyor?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kamera görüntüsü bir kolaylıktır.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum arkadaşlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben konuşmamı bitirmedim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ama üç dakikanız... Üçer dakika söz verdim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, sizde şöyle bir usul var: Sanıyorsunuz ki burası sizin şirketiniz. Üç dakikayı neye göre belirlediniz Sayın Başkan?

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Başkan seçtik biz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Böyle bir şey olabilir mi Beyefendi? Başkan seçtiniz, bizi köle seçmediniz beyefendi!

BAŞKAN – Aykut Bey...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yani, siz bizim şüphemizi haklı çıkarıyorsunuz. Başkan seçimi her şeyi belirlemek hakkına sahip olmak demek midir?

BAŞKAN – Arkadaşlar, kayıtlara da geçmiyor konuşmalarınız, onun için mikrofonlarınızı açmam gerekiyor.

Burada da müsaade edin Başkan söz sırasını adaletle versin. Bakın, burada söz isteyen arkadaşlarımız var.

Sizin meramınızı ben anladım ama bütün herkes de anladı.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır, siz anlamış olabilirsiniz Sayın Başkan ama rica ederim...

BAŞKAN – Şimdi, Selçuk Bey bu konuda bir söz istiyor, ona veriyorum.

Buyurun Selçuk Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır, öyle bir şey yapamazsınız beyefendi! Öyle bir şey yapamazsınız, siz ne sanıyorsunuz, öyle bir şey olamaz, rica ederim!

BAŞKAN – Efendim...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Üç dakika konuş, senin sözünü kessin, böyle bir usul yok efendim!

BAŞKAN – Efendim, daha sonra tekrar söz de isteyebilirsiniz, alabilirsiniz de.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır, benim sözümü kesemezsiniz, öyle bir hakkınız yok, kestirmem de zaten.

BAŞKAN – Üç dakika süre verdim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben bu hakkı sizden almadım, ben halktan aldım da geldim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Siz neye göre sözünü kesiyorsunuz, nasıl karar veriyorsunuz?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben de sizin sözünüzü keseyim o zaman!

BAŞKAN – Adil bir yönetime saygı gösterin lütfen!

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır, hukuk içerisinde olmak zorundasınız.

BAŞKAN – Hukuk içerisinde...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır, öyle bir şey yok, yapamazsınız, ben bunu kendime yaptırmam! Benim hakkımı oradan gasbedemezsiniz.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Meramınızı anlattınız zaten, dinledik biz de.

BAŞKAN – Arkadaşlar bir saniye!

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Süre on dakika... Benim bunu kabul etmem için demokratik uzlaşmayla... Yarın otuz saniye verirse ne yapacaksınız? Böyle bir şey olabilir mi, rica ederim ya!

BAŞKAN – Aykut Bey, bir saniye.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bakın Beyefendi, mesele bu değil, mesele, sizin bunu araştırmak istemeyişiniz. Ta başından itibaren Başkanlık için üç dakika süre vermişsiniz. Bir dakika, İç Tüzük'te gösterin "Üç dakika süre verilir." diye.

BAŞKAN – Aykut Bey, konuştuğunuz kadar lütfen dinlemeyi de bir öğrenin. Bakın, bir şey söylüyorum: Peki, süre vermedim diyelim, sabaha kadar siz konuşursanız bu 15 kişilik Komisyon sizi sabaha kadar dinlemek zorunda mı?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, rica ederim, herhâlde bunun usulünü bilen bir insanız.

BAŞKAN – O zaman ben de usulünü bilen insanım. Burada Anayasa Komisyonundaki arkadaşlarım da var her biriniz komisyon üyesisiniz, ben size...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ama neye göre bunu söylüyorsunuz, neye göre?

BAŞKAN - Lütfen, bir saniye...

Mithat Bey, söz almadan konuşmazsanız karşılıklı nezakete uymuş oluruz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya, sözü her dakika kesiyorsunuz, kesme hakkınız var mı?

BAŞKAN – Üç dakika söz verdim...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Düşünün ki Genel Kurulda konuşuyorum Meclis Başkanı...

Bakın, kural olmayan yerde Genel Kurul şeyi uygulanır.

BAŞKAN – Üç dakika söz verdim...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kesemezsiniz Beyefendi, rica ederim!

BAŞKAN – Aykut Bey, böyle tek başınıza “Ben yaptım, oldu.” olarak burada... Sonra, sizi ön yargılı açıklamalar yapmaktan da teessüf ediyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Beyefendi, ön yargılı açıklamalar yapmadım.

BAŞKAN – Ama sözünüzün arasında “araştırmamak” dediğiniz zaman, bu fevkalade üzücü.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama bu, bu anlama geliyor. “Üç dakika süre verdik.” Neye göre?

BAŞKAN – Ben bütün iyi niyetimi muhafaza ediyorum. Burada her partiden siyasi temsilci arkadaşlarımız FETÖ’nün araştırılmasını istiyorlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır efendim, siz araştırmak istemiyorsunuz, isteseydiniz muhalefetin sözünü bu şekilde, nezaketsiz ve hukuka aykırı kesemezsiniz, rica ediyorum ya! Germek istiyorum ama yaptığınız doğru bir şey değil!

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Tam tersine, germek istiyorsunuz!

BAŞKAN – Bu, âdeta germekten ileri bir provokasyona doğru gidiyor.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Tam tersine, germek istiyorsunuz!

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben germek istemiyorum.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Aynen öyle.

BAŞKAN - Şimdi bakın, Aykut Bey, biz burada bugünkü gündemimizle ilgili...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Biz “Ciddi şeyler konuşalım.” diyoruz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, ben ciddiyetsiz bir şey mi söyledim? Daha başında “Usulle ilgili üç dakika söz verdim.” diyor ya!

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Ciddiyetsiz bir şey. Üç dakika anlattınız ve biz anladık. Karşınızdakiler milletvekili, ne demek istediğinizi anladık, üç dakikada değil üç saniyede anlatılır söylemek istediğiniz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hanımefendi, ona siz karar veremezsiniz!

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Ben veririm.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Veremezsiniz, rica ederim, böyle bir hakkınız yok sizin!

BAŞKAN – Aykut Bey, tereddüt ettiğiniz konularda Komisyon olarak karar veririz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Veremezsiniz, “Şimdi Komisyon olarak siz otuz saniye konuşacaksınız.” diyemezsiniz, İç Tüzük var ortada.

BAŞKAN – Efendim, müsaade edin, hepsi elbette ki İç Tüzük’e de uygun olacak, Anayasa’ya da uygun olacak, yaptığımız her şey hukuka uygun olacak.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama sizin üç dakika süre vermeniz başlangıçta...

BAŞKAN – Lütfen, bir dinleyin!

Gündemimize geçmedik, bakın daha gündem konusuna değindik. Başlangıçta kameraman arkadaşların basına kapalı değil, gizli değil, böyle bir açıklama benden duymadınız, sadece “Kameraman arkadaşlarımız çekim yaptıktan sonra, çekimlerini bitirsinler, muhabirler otursun, devam etsin, çalışmamıza devam edelim.” sözüne itirazlarınızın üzerine ben söz almak isteyenlere üçer dakikayla taleplerini ifade etmeleri için sadece spesifik bu konuda bir söz verdim. Siz üç dakika konuştunuz, izah ettiniz, bu tamamen tüzüğe uygundur.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tüzük’ün neresine uygundur?

BAŞKAN – Şimdi, ben Selçuk Bey’e sözü veriyorum.

Buyurun Selçuk Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır, böyle bir şey olamaz.

Sayın Başkan, bu usul konusu...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkan...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Selçuk Bey, çok özür dilerim, size nezaketsizlik yapmak istemem.

BAŞKAN – Efendim, söz vermedim şu anda.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır, siz verin.

BAŞKAN – O zaman nezaketsiz olarak devreye girmeyin.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O zaman elimden alamazsınız!

BAŞKAN – Girmeyin!

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bunu elimden alamazsınız! Bakın, üç dakika değil, bir dakikada konuşurum.

BAŞKAN – Ya, burada siz tek başınıza Komisyon değilsiniz Aykut Bey!

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama siz bizim muhalefet yetkimizi elimizden alıyorsunuz.

BAŞKAN – Almıyoruz, öyle bir şey yok.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bakın, usul üzerine tartışma on dakika süre var, ben bir dakika da bitirebilirim ama bu hakkımı size teslim edersem bu kadar önemli bir olayda yarın her hakkımı elimden almaya kalkarsınız. Onun için diyorum, bu üç dakika, bilmem ne, şeye aykırıdır, ben Selçuk Bey’e nezaketten sözüm bitiriyorum.

BAŞKAN – Niyet okumayın.

Teşekkür ediyorum ben.

Selçuk Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önemli bir konuyu tartışıyoruz, önemli bir konuyu araştırıyoruz. Konumuz burada yazılı basının kalması, görsel basının ise çekimlerini yaptıktan sonra biz gündemimize geçerken toplantıyı terk etmeleriydi.

Daha önce darbeleri araştırma komisyonunda görev aldım, daha sonra Soma ve maden kazalarını araştırma komisyonunda görev aldım; birisi yedi ay, birisi de yedi buçuk ay sürmüştü. Bu süre içerisinde de aynı usulü izledik. Bu demek değildir ki basına bir sansür, asla. Yazılı basın burada her şeyi kaydedebildiği gibi, İnternet üzerinden canlı yayın yapabilenler de oldu, yaptılar da zaten. Bunlar da yapılabilir ama insicamı bozmamak adına böyle bir şey yapılırsa güzel olur, doğru olur. Bu, buradaki şeffaflığa gölge düşürmez, bundan emin olun, asla.

Demokrasi iktidarların rejimi değildir, demokrasi muhalefetlerin rejimidir. Muhalefetin olduğu yerde demokrasiden bahsederiz. Açıklık rejiminin adıdır, şeffaflık rejiminin adıdır. Burada hiçbir şey gizli kalmayacaktır. Her hakikati konuşacağız, beraberce konuşacağız.

Geçen haftaki, geçen günkü toplantımızda da burada başkan, başkan vekili sözcü ve kâtip üyenin de AK PARTİ’den olmuş olması bir seçimin sonucuuydu. Sizin düşüncelerinize saygı duyarız.

“Birlikte bir karar aldık.” dediniz, 4 parti beraberce bir darbeyi araştıralım. Daha önce Darbeleri ve Muhtıraları Araştırma Komisyonunu yaparken de 4 parti birlikte karar aldık, Soma Maden ve Maden Kazalarını Araştırma Komisyonunda da 4 parti birlikte karar almıştık. Orada da 1.000 sayfa bir yerde, 1.200 sayfa da bir yerde raporlar düzenlendi. Muhalefet çok ciddi katkılarda bulundu, iktidar çok ciddi katkılarda bulundu. Birlikte hakikati aradık. Orada hiçbir şey gizli kalmadı, hiçbir şeye gölge düşürmedik. O nedenle, bundan da bütün milletvekili arkadaşlarımız iktidarıyla muhalefetiyle emin olsun ki burada her şeyi birlikte konuşacağız, beraberce birlikte tartışacağız.

Yazılı basının kalması demek, bir sansür uygulaması değil asla. Bütün komisyonlarda da böyle oluyor zaten. Daha önce de çok değerli insanlar buraya çağırıldı, cumhurbaşkanlarından Genelkurmay başkanlarına kadar. 1960’ı, 1971’i, 1980’i yapanlardan ve mağdurlara kadar, siyasilerden yazarlarına kadar herkes geldi buraya, Türk siyasi hayatının son altmış yılının en değerli insanları, en şöhretleri geldi. Hiçbirinin konuşmasına bir ket vurulmadığı gibi her konuşma stenograflar tarafından kaydedildi, yazılı basın tarafından da bütün basına geçildi. Hatta zaman zaman da canlı yayın yapıldı. Bundan emin olun, asla böyle bir şey yok. O günkü seçimin sonucu da böyleydi. Darbeleri Araştırma Komisyonunda da AK PARTİ’li üyeler başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üyeydi, diğerinde de öyleydi. En ufak bir nakisa oluşmadı, muhalefet partililerin de en ufak bir “Burada bir çekincemiz var.” dediklerine şahit olmadım.

Emin olun ki bu Komisyon tarihin, doksan dört yıllık cumhuriyet tarihinin en önemli komisyonlarından bir tanesidir. Sizinle biz var olacağız, sizinle demokrasi var olacak. Muhalefet iyi ki var. Muhalefet varsa demokrasi vardır -bir kez daha tekrar ediyorum- o nedenle, endişelerinizi izale edecek çalışmalarını beraberce yapacağız. Bizim sizin üzerinizde bir endişemiz yok, sizin de bizim üzerimizde bir endişeye mahal vermenize gerek yok derim çünkü hepimiz Türkiye Cumhuriyeti devletinin şerefli milletvekilleriyiz. Çok önemli bir konuyu tartışacağız, demokrasimizin geleceğini inşa edeceğiz. Bundan da emin olun.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli basın mensupları; öncelikle, Komisyonumuzun bugün başlayan çalışmalarının, gerçekten, hepimizin, bütün partilerin hedeflediği gibi sonuçlanmasını ve başarılı olmasını temenni ediyorum, milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Tabii ki, hani, bu Komisyon kurulurken toplumun beklentileri çok yüksekti, bizim de muhalefet partileri olarak beklentimiz çok yüksekti. Geçen hafta başındaki ilk toplantımızda bizim için bir sukutuhayal oldu. Yenikapı ruhunu yaşatacak bir hareketi göremedik.

Tabii, burada, şuna dikkat etmek lazım: Birincisi, 15 Temmuzda yaşadığımız darbe herhangi bir kişi ya da kuruluşun ötesinde, doğrudan Türk milletine ve Türk devletine yapılmış bir saldırdır. Bunu öncelikle bu şekilde algılayarak çalışmaya başlamamız lazım. Bu darbenin hedefinde, efendim, iktidar partisi ya da muhalefet partisi ya da başka birileri vardır noktasına gelirse o zaman çalışmamızın alanını daraltmış oluruz ve ormanın içinde ağaçlarla uğraşmaya başlayınca ormanın bütünlüğünü kaybederiz.

Tabii, 15 Temmuzdaki darbenin nasıl önlendiği konusuna geldiğimizde de, o gün bütün partiler kendi üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmiştir. Bu konuda ilk açıklamayı saat 22.30'da, muhalefet partisi olarak, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli yapmıştır. Bu, arşivlerde kayıtlıdır. O gün, gerek ordumuzun içindeki bu darbeye karşı olan vatansever personel gerek polis gerek vatandaşlarımız... Ama bu işin en önemlisi hep ihmal edildi, gerek Sayın Genel Başkanımızın açıklamasını, Başbakanın, Cumhurbaşkanının açıklamasını, basın mensupları eğer yayınlarını kesseydi, vermeseydi o gece toplumla iletişim nasıl sağlanacaktı, toplumun bu darbeye karşı direnmesi nasıl sağlanacaktı? Dolayısıyla, o günün en önemli kahramanlarından birisi de basındır. Basın, darbeye teslim olmadı, görevini aksatmadı. Dolayısıyla, bugün de bizim bu çalışmalarımızı engellemedikçe, insicamımızı bozmadıkça basının Komisyonun hangi faaliyetlerini takip edeceği konusundaki takdiri basına bırakmak lazım. Bunu bizim sınırlandırmamız doğru olmaz.

Ben, bu bakımdan, usul olarak -hani, basın mensubu arkadaşlarımız belki kendi içinde ajanslar falan biraz daha bu kamera sayısını azaltabilirler, bu, kendi takdirlerinde olan bir şeydir ama- muhakkak görsel basının da salonda olması gerektiğine inanıyorum ve karar alırken Başkan olarak sizlerden bu konunun talebimiz olarak dikkate alınmasını diliyorum.

Çalışmalarımızın tekrar hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çıray, buyurun.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Şimdi, değerli arkadaşlar, burada, bu Komisyonun faaliyetlerini işleme şeklini olağan hayatımızdaki diğer Komisyonların faaliyetleri ve izleme, çalışma şekilleriyle karşılaştıramayız.

Büyük çoğunluğu Müslümanlardan oluşan Türk milletinin evlatları katledildi bir gece, siyasi İslamist Fetullahçı bir örgüt tarafından, terör örgütü tarafından. Dolayısıyla, öyle sıradan bir hadiseyi konuşmuyoruz, bir darbeden de söz etmiyoruz, devleti yıkmaya, işgal etmeye -bana göre- bir devleti işgal etmeye teşebbüs eden bir harekettten, bir kalkışmadan söz ediyoruz. Bu hadise, milletin -sayın vekilin söylediği gibi- bizatihi kendisine karşı yapılmıştır. Millet bizatihi kendisine karşı yapılan bu kalkışmayla ilgili her şeyi detayına kadar bilme hakkına sahiptir, bilmelidir.

Şimdi, bakınız, bir an için size bir şey okumak istiyorum: Sayın Ahmet Necdet Sezer, Sayın Abdullah Gül, Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Sayın Ahmet Davutoğlu, Sayın Efkân Ala, Sayın İdris Naim Şahin, Sayın Bülent Arınç, Sayın Yalçın Akdoğan, Sayın Bekir Bozdağ, Sayın Sadullah Ergin, Sayın Hüseyin Çelik, Sayın Melih Gökçek, Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu, Sayın Kadir Topbaş, Genelkurmay Başkanı Sayın Hulusi Akar, Sayın Hakan Fidan, Sayın Mehmet Kılıçlar -Eski Genel Müdür- Sayın Hilmi Özkök, Sayın Yaşar Büyükanıt, Necdet Özel, diğer Genelkurmay başkanları, HSYK üyesi Ali Suat Ertosun, Emniyet Genel Müdürü Osman Ak, Eski Emniyet Genel Müdürü Cevdet Saral, Eski Emniyet Genel Müdürü Hanefi Avcı, Atilla Uğur, Eski Korgeneral İsmail Hakkı Pekin, Gazeteci Nedim Şener, Gazeteci Ahmet Şık, Gazeteci Yavuz Selim Demirağ, Gazeteci Fehmi Kuru, Gazeteci Yıldırım Oğur, Stratejist Henri Barkey, Stratejist Gönül Tol, Öğretim Üyesi Şaban Kardeş, Öğretim Üyesi Mensur Akgün ve emekli Hâkim Albay Zeki Üçok'u bizim çağıracağımızı, bu medyayı göndermiş olsaydınız nasıl duyuracaktık biz görsel medyada?

Onun için, şu anda hiç bunlara gerek yok. Zaten söylüyorsunuz Sayın Başkan, diyorsunuz ki: "Her şey açık, şeffaf olacak." Teknoloji müsait, şuraya, arkadaşlara yüksek bir yer yapılırsa rahatça çalışabilecekleri, hatta tek bir kamerayla hepsine birden canlı yayın dışarı verilebilir. Bu sorun çözülebilir, Yeter ki iyi niyetli olalım, yeter ki bu sorunu çözme yönünde davranalım.

Bizim sizden ricamız, Türk milleti adına, kendilerine saldıranların kimler ve hangi kadrolar olduğunu öğrenme hakları adına lütfen görsel medyanın da buraya girmesine ve çekim yapmasına izin veriniz. Bunu, Türk milleti adına biz onun vekilleri olarak rica ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ravza Hanım, buyurun.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Teşekkür ederim, sağ olun.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; ilk toplantıda da ifade etmiştim, sayın vekilimizin ifade ettiği "siyasi İslamist" kelimesinin, kavramının, bu kavramların böyle havada uçuşmasının bir sosyal bilimci olarak çok hassas olduğunu düşünüyorum. Kavramları iyi tanımamız lazım. FETÖ örgütünün İslam'la herhangi bir alakası yok. Siyasal İslam, "political Islam" ya da "political Islamist" ne demek istiyorsak, bu, tamamen farklı bir şey, bunun İslam'la alakası olmadığını söylemek istiyorum.

Ayrıca, toplantımıza başladık. Bizim burada amacımız iş yapmak, bir an önce araştırmalara başlamak, isimleri belirlemek ama öyle gözüküyor ki kameraların varlığı, benim açımdan bazen -arkadaşların çalışmalarına çok saygı duymama rağmen- dikkat dağıtıcı oluyor. Şu anda da işte, biz konuşurken bir yerden bir yere gitmeleriyle bunu görüyoruz.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Onu söyledim, teknolojik olarak orada durabilirler.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Şimdiye kadar, ben Dışişleri Komisyonu üyesiyim, AB Uyum Komisyonu üyesiyim, her zaman basına açık toplantılarımız ama açılışı yaptıktan sonra usulümüz böyle oldu. Biz basın mensuplarının çalışmalarının ve özellikle bu darbe girişimindeki kahramanlıklarının farkındayız. Arkadaşlara da yardımcı olmayı arzu ediyoruz ama biz burada çalışmak için varız. Bakınız, vakit ne kadar geçti, hâlâ gündemimize geçemedik. Milletın vekilleriyiz, bizden iş bekliyorlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, bu kadar temel bir usul konusu...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Ama efendim, iyi niyetle başladık, ilk toplantıda da arz ettim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama iyi niyet, kararlara yansımıyor da o yüzden...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – İyi niyetle başladık, Yenikapı ruhuyla başladık ve devamlı bir sanki...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) - Hanımefendi, söylemde bu var da Başkanlık seçiminde, Divan seçiminizde Yenikapı ruhunu nane ruhuna çevirdiniz. Hep beraber dedik ki orada: Hep beraber ortak bir yönetim oluşturalım. Yenikapı ruhunu da...

BAŞKAN – Ravza Hanım sözünü bitirsin lütfen. Sayın Çıray, müsaade edin.

Ravza Hanım, buyurun.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Efendim, oylama yaptık, akabinde toplu olarak kararımızı verdik. Benim naçizane ricam şu: Başlayalım bir an önce. Halkımız bizden bu komisyon raporunu bekliyor, önceki komisyon raporunu okudum, çok çalışmamız lazım, beraber çalışalım, iyi niyet üzerinden hareket edelim. İlla da bir iktidar-muhalefet savaşı olduğu varsayımı üzerinden hareket etmeyelim, rica ediyorum yani hepimiz iyi niyetliyiz. Sözlerimiz beyanımız diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Nur Hanım, buyurun.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) - Sayın Başkan, değerli üyeler; ben de ilk toplantımızda dile getirdiğimiz bir konuyu tekrar canı gönülden dile getirmek istiyorum. Birbirimize karşı kullandığımız dile, kelimelere ve üsluba çok dikkat edelim. Burada bizim hedefimiz aynı, onu hatırlatmak istiyorum.

Bir de yazılı basın ile görsel basın arasındaki farkı ben anlayamadım. Bu, basına kapalı bir toplantı değil.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim Meclisin kameraları var mesela.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) - Eğer o kadar basitse hiç önemli değil Aykut Bey çünkü burada basının olup olmaması bence önemlidir. Burada basın var ve her komisyonda olduğu gibi Plan ve Bütçe Komisyonunda da sizinle birlikte çalışıyoruz. Başkan bazen üç dakika, bazen beş dakika, bazen on dakika, bazen yirmi dakika, bazen de sınırsız söz veriyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – On dakikalık süremizin sonuna beş dakika var...

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) - Bunun tartışmasına girmeyeceğim, ben uygulamadan bahsediyorum. Divan üyesi olarak onları da uyguladık. Burada önemli olan, birbirimize olan yaklaşımdır. Ben de kullandığımız kavramlara ve kelimelere dikkat etmeyi tekrar gündeme getirmek istiyorum. Buradaki hedefimizin ne olduğunu tekrar hatırlayalım ve lütfen birbirimize kırıcı olmayalım, ses tonlarımızı ayarlayalım çünkü yapacak çok işimiz var. Bu Yenikapı ruhunu da hiç öyle farklı bir nane ruhu, tuz ruhuna çevirmedik. Ben, tam tersi, sizlerin verdiği öneride geçen toplantıda, orada keşke 2 de AK PARTİ milletvekilinin olmasını beklerdim. Bunu savunan sizlerdiniz, keşke olsaydı.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ne kadar ayıp ya, ne kadar ayıp ya!

BAŞKAN – Lütfen, lütfen...

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) - Ben sadece düşüncemi paylaşıyorum. Bakın...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sizin vicdanınız kabul etti mi?

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) - Bakın şu anki tavrımız bile...

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kendi üyelerinize sorun, bir tanesi kabul etti mi diye?

BAŞKAN – Bakın, Emine Hanıma söz verdim, lütfen arkadaşlar, sözünü bitirsin.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) - Bakın, ben düşüncemi paylaşıyorum, sizin de saygıyla dinlemenizi bekliyorum ve şu anda siz benim konuşmama bile tahammül edemiyorsunuz. Lütfen, şu anda basınla ilgili de yanlış bir algı operasyonu yapıldığını düşünüyorum, buna izin vermeyelim.

BAŞKAN – Lütfen, nezakete davet ediyorum Aykut Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Peki, siz benim sözümü sürekli kestiğinizde ben bunu söyledim mi? Rica ediyorum yani.

BAŞKAN – Lütfen dinleyelim.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) - Benim bahsetmek istediğim buydu, lütfen konuşurken biraz daha toleranslı olalım.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkanım, söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Mithat Bey, konuşunuz, bu konuda...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bununla ilgili de açıklama yapayım. Bir kere konuşmak diye bir şey olabilir mi?

BAŞKAN – Efendim, tek değil. Bakın, burada günlerce konuşma yapacaksınız arkadaşlarım.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şu an pek çok şey konuşuldu ve bunlarla ilgili bir şeyler söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Ama söylediniz, bakın, müsaade edin.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Olur mu öyle Sayın Başkanım? On beş dakika, yarım saat önceydi bu. Araya 10 konuşmacı girdi.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Mithat Bey, bir dakika, müsaade edin. Bakın, şimdi, kendime ayrı bir yer... Elbette ki milletvekiliyiz, beraberiz ama burada da Komisyon Başkanayım. Mademki İç Tüzük'e uygun hareket edeceğiz, bu toplantıyı da Komisyon Başkanı yönetir. İç Tüzük'ün ilgili maddelerini belki benden iyi takip ediyorsunuz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bakın, doğru ama siz “Ben böyle yönetirim.” diyorsanız...

BAŞKAN – Ben de burada adil yönetmeye gayret gösteriyorum, söz veriyorum.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ya, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bakın, geçici Başkan olarak da burada yaptığımızda hiçbir arkadaşımızın sonuna kadar sözünü kesmedim, meramını ifade etmesinde...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya, yapmayın, benim sözümü kestiniz, üç dakika konuşmadım.

BAŞKAN – Hayır, ilk toplantıda da hiçbir söz kesmedim, lütfen. Üç dakika kronometreyi koyuyorum, ondan sonra...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Burada üç dakika hakkımız yok, siz onun farkında değilsiniz.

BAŞKAN – Şimdi, bu toplantıyı Komisyon Başkanı yönetiyorsa, Genel Kurulda Meclis başkan vekili, grup başkan vekillerine bir dakika, iki dakika söz veriyorsa...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bunu İç Tüzük yazmış beyefendi.

BAŞKAN – Burada da “Bu toplantıyı Başkan yönetir.” diyor, ben de böyle takdir ediyorum, yoksa mesafe almamız lazım.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, böyle bir şey var mı?

BAŞKAN – Evet, var. “Başkan yönetiyor.” var. Şimdi...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, bir izin verin, sözümü söyleyeceğim, böyle bitmez bu.

BAŞKAN – Efendim, şimdi, bir saniye... Kaç tur için böyle söz vereceğiz?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Onu konuşuruz. Şimdi onu da anlatayım size, izin verin onu da anlatayım.

BAŞKAN – O zaman...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ama bir izin verin, görüşümü anlatayım, bu sorunuza da cevap vereceğim.

BAŞKAN – Bir saniye...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; şimdi, burada sorun, tam da nereden çıkıyor biliyor musunuz? Bu Komisyon son derece hayati bir iş yapıyor, bunu hep söylüyoruz. Darbeye karşıyız ve hep birlikte tutum aldık, bu konuda tereddüt yok. Fakat darbenin oluşum şekli, darbeye ilgili yorumlar konusunda farklı yaklaşımlar var. Dolayısıyla, bu yaklaşımların hepsinin masada bulunması ve bu Komisyon tarafından sorgulanabilmesi için usulde, usulün temel ilkelerinde anlaşmamız gerekiyor Sayın Başkan.

Şimdi, Parlamento komisyonlarının asli işlevi -biz burada engellemek için konuşmuyoruz ki tartışarak birlikte bir yol bulmaktır. Hangi konuyu tartışıyorsanız öncelikle usulünü oluşturursunuz, usul üzerinde mutabakat yaratırsınız. Şimdi, siz bir öneride bulundunuz, diyorsunuz ki: “Ben Başkanım, ben bu kararı veririm.” Biz de diyoruz ki: Komisyon, gündemine hâkimdir. Başkan “Ben karar verdim, oldu.” diye kestirip atamaz. Bir tur yetmedi mi? İkinci tur... Parlamentonun kökü “parlare”den geliyor, biliyorsunuz, konuşacağız. Anayasa Komisyonunda birlikteydik, Zekeriya Bey atf yaptı. Son derece güzel başladı toplantı. Neden? Usul olarak anlaştık. Söz süresi kısıtlaması olmadı, bu bir. Usulle ilgili bütün tartışmalar tüketildi.

Ravza Hanım, burada bir saat daha konuşmamız bize bir şey kaybettirmez. Eğer iyi bir usulle çalışmaya başlamazsak daha sonra burada bu tartışmaları iyi bir noktaya getirme şansımızı zayıflatırız. Usul esasa tekaddüm eder, Mecelle’nin temel kuralıdır, bunu biliyorsunuz. Usul konusunda itirazlarımız var, bu itirazlar iyi niyetli. Şöyle söyleyeyim: İyi niyet buradaki çalışmaların yönlendiricisi olmak zorunda değil. Sizin niyetinizin ne olduğu da çok önemli değil. Kuralları koyarsak, kurallara uyarız zihniyetimizin de, niyetimizin de ne olduğu önemli olmaktan çıkar. Dolayısıyla, ne “güven” kelimesini sürekli kullanmaya ihtiyaç var... Birbirimize güvenemeyebiliriz ama çalışma kurallarını birlikte kararlaştırdıktan sonra onlara uyarız sorun yok, çalışmalar devam eder.

Şimdi, diyorsunuz ki: “Bir tur.” Sayın Başkan, burada önemli usul konularının başlangıcındayız, belli ki bazı konularda anlaşamıyoruz. Mesela siz ikide bir şey diyorsunuz Sayın Başkan: “Ben Başkanım, belirlerim. Bir tur yeter.” Şimdi, bu çalışma usulüyle...

BAŞKAN – Bunu ben söylemiyorum yalnız, İç Tüzük’ün 27’nci maddesi söylüyor, “Bu toplantıyı Komisyon Başkanı yönetir.” diyor. Ben de bunu okuyorum size.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kafasına göre değil, İç Tüzük’e göre.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bakın, Sayın Başkan, anlatamadığımız şey şu: 26’ncı madde ve 30’uncu maddede “Başkan” demez, der ki: “Komisyon, gündemine hâkimdir. Komisyon, kurucu iradedir. Başkan, bu Komisyonun kurucu iradesinin ancak sözcüsü veya belli konularda kolaylaştırıcısı olur.” Bu, parlamenter düzenin temel ilkesidir. Bunlarda anlaşırsak birbimizle ilgili şüpheler devam

edebilir ama en azından usulle ilgili iyi kurallar koymamız hâlinde bu şüpheleri artık konuşmalarımızın temeli yapmaktan çıkarma şansına kavuşuruz. Yani o şüpheleri bir kenara bıraktığımız zaman ne güzel işte, kuralları koyduk, usule uyuyoruz, birlikte konuşacağız. Birbirimizle ilgili bütün soru işaretlerimizin parti olarak veya şahıs olarak tamamen ortadan kalkması şart değil. Böyle bir şey hayatın gerçekliğine de uymuyor. Farklı partileriz, farklı görüşlerimiz var, bu farklılıklar zaman içinde belki daha fazla öne çıkacak, belki çok daha hararetli tartışmalar yürüteceğiz; bundan çekinmeyelim, bundan kesinlikle çekinmeyelim. Daha önce de söylediniz, siz de ceza muhakemesinden gelen bir insansınız. Bu tür kurulların temel ilkesi, şiarı maddi hakikati bulmaktır, hakikat bizim görevimiz ve sorumluluğumuzdur. Usul hukuku...

BAŞKAN – Aynı şeyi söylediniz, evet.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Evet, ama usul hukuku neden var? Usul hukuku maddi hakikate gitmeyi kolaylaştırmak, mümkün kılmak için var. Usulle ilgili hiçbir tartışma fuzuli değildir, burada yapılan hiçbir konuşma zaman kaybı değildir. Birbirimizi anlamaya çalışırsak -birbirimizi sevmeye değil- sorunları çok büyük ölçüde çözeriz.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Usulle bunların ne alakası var?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Onu da söyleyeceğim.

Usulle ilgili ilk tartışmalardan biri... Neden? Şimdi, şey inandırıcı değil, anlayabilirim. Mesela Ravza Hanım dedi ki: “Ben rahatsız oluyorum.” Anlarım. Bazen dikkatimiz dağılır, buna bir yöntem bulabiliriz. Aytun Bey önerdi, otururuz konuşuruz “Şurada bir köşede çekim yaparlar.” diyebiliriz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hocam, kestiler gördünüz mü? Gereksiz buldular mesela şeyi...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Aynı tartışmayı Anayasa Komisyonunda yaptık Zekeriya Bey, biz gene aynı şeyi önerdik. Dedik ki “Görsel basın devam etsin.” Ama bunun çalışma kurallarını belirleyelim. Yani önemli olan, düzeni sağlamaksa bu düzeni sağlamanın yollarını konuşmak yerine kestirip atan karar almak doğru değil. Neden bir ayırım yapıyoruz diye soruyoruz. Görsel basın bulunsun. İşte gördüğünüz gibi 3 kamera kaldı. Bu da bildiğimiz, basının çalışma alışkanlıklarının bir yansıması. Bundan zaten hemen hemen hepimiz emindik. On beş yirmi dakika sonra yarın öbür gün çok önemli bir konuk gelmedikçe ya da burada çok hararetli bir ortam oluşmadıkça kameralar çekmeyecek, bunu biliyoruz. Hiçbirimizin de -en azından bu konuda birbirimize inanmaya çalışalım- burada şov yapmaya niyeti yok, ihtiyacı da yok. Kameraların burada bulunmasını istemek de bundan değil.

Son olarak şunu söyleyeceğim Sayın Başkan: Lütfen, “Ben Başkanım, kuralları böyle koyarım. Başkan yönetir.” vurgusunu sürekli yapmayın. Bu, ilk gün Divanın seçimiyle ilgili tartışmalarda dile getirilen şüpheleri büyütüyor. Ayrıca, sizin basına yaptığınız açıklamada bir başka önerim olduğunu da atlamışsınız. “Biz HDP olarak Divanda bulunma talebinden vazgeçiyoruz ama önerimiz AKP ile CHP’nin, ana muhalefet ile iktidarın ortak bir Divan oluşturmasıdır.” demiştim. Ama bunun yazılı hâle gelebilmesi için iki tarafın arasında bir mutabakatın olması gerekiyordu, olmayınca yazılı önerge vermedik Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, ben teşekkür ediyorum.

Zeynel Bey yeni geldi, söz istiyor.

Buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Başkan, ikinci toplantı başladı, daha Komisyon henüz işin esasına girmedir. Dolayısıyla buradaki bu ilk toplantılardaki hepimizin yaklaşımı hem kamuoyunun hem de tüm partiler açısından, kendi kitleleri açısından bu Komisyona karşı bir güven tesis edilmesi önemli.

Şimdi, geçtiğimiz toplantıda, evet, biz bir divan seçimi yaptık. O zaman da ben izah ettim. Aslında orada temsilî anlamda bir önemi vardı. Yani bu uzlaşma kültüründen bahsediliyorsa şayet iktidar partisinin 9 üyesi olduğu açık zaten. “Bir uzlaşmadan bahsediliyorsa bu, müşterek yapılabilir.” diye biz ifade etmiştik. Buna yönelik bütün Komisyon arkadaşlarına yani muhalefet partileri milletvekillerinin hepsi düşüncelerini paylaştı; böyle bir kanaat oluşmadığından ötürü bir önerge geldi Divana. Sadece iktidar partisi milletvekillerinden oluşan bir listeydi 4 isimle. Bunun üzerine onu gördükten sonra biz Divana bir önerge verdik ve Cumhuriyet Halk Partili üyelerden mevcut bir divan oluşturulması için teklif verdik. Ancak şayet burada böyle bir kanaat oluşsaydı biz o ikinci teklifi yapmayacaktık. Şimdi, henüz toplantıların başı. Biz burada kamuoyunu farklı farklı kendi siyasi pencerelerimizden bilinçlendireceğiz, anlatacağız, gördüğümüzü anlatacağız. Doğru bilgi vermemiz burada önemli. Bir şey söylerken eksik bırakmamak lazım. Şimdi, kamuoyuna sanki biz işte, uzlaşmak istemedik ya da sadece kendi ismimizi yazdık da öyle Divana aday gösterdik gibi bir yaklaşımı da kabul edemeyiz çünkü bu tartışmalara hepimiz şahit olduk. Şayet böyle bir kanaat uysaydı elbette ki biz belirlenen isimleri, hangi partiden kim belirlenseydi onlara oy verecektik zaten, bunu ifade edeyim.

İkincisi de şimdi, basının hâliyle buna ilgisi çok fazla, normal de yani Türkiye büyük bir travma yaşadı, 15 Temmuz, herkes çok merak ediyor, endişeler var, bir daha böyle tehlikelerin yaşanmaması, hayati derecede önemli. Dolayısıyla, buradaki basının ilgisi ilk etapta çok daha fazla olacaktır ve hepimiz Meclis çalışmalarında da Komisyon çalışmalarında da şahit oluyoruz, birçoğunda bir sınırlama yok. Belli bir süre sonra zaten biz istesek de canlı yayın sürekli burada durmuyor yani belli bir süre izleyip ayrılıyorlar, daha sonra içeriden bilgi alıyorlar, her birimize ayrı soruyorlar. Dolayısıyla, başlangıçta ilke olarak böyle bir kısıtlama koymayı da ben doğru bulmuyorum. Belki bir safahat aldıktan sonra işleyişle ilgili, yine müzakere ederek nasıl davranmamız gerektiğini, özel durumlar olduğunda belki bunları ayrıyeten istişare ederek karara bağlayabiliriz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, ben de teşekkür ederim Zeynel Bey.

Saniyorum bu konuda kifayetimüzakere dedik.

Arkadaşlar...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu konuyu oylayın efendim. “Dedik” diyemezsiniz, “Kifayetimüzakereyi oylarınıza sunuyorum...” diyebilirsiniz.

BAŞKAN – Bir saniye, ben izahımı yapayım. Yani işimi öğretmeye kalkan bu çıkışlarınızı lütfen kendinize saklayın Aykut Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bilmiyorsunuz, bilmediğiniz gibi Komisyon da zaten çoğunluğunuz var...

BAŞKAN – Aykut Bey, bakın, konuşmanızda dahi “Bilmiyorsunuz” diye bir hitabı size yakıştırmıyorum. Lütfen yani nezaket...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “İşimi öğretmeyin.” dersiniz... Efendim, siz, bakın, bu nezaketsizliği...

BAŞKAN – Ama “Bilmiyorsunuz.” dersiniz ben de “İşimi öğretmeyin.” derim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama öyle değil, “İşimi öğretmeyin...”

BAŞKAN – “Bilmiyorsunuz.” deme hakkını kendinizde buluyorsunuz da...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “İşimi öğretmeyin.” deme hakkını buluyorsanız...

BAŞKAN – Cevaben buluyorum o zaman. Lütfen, rica ediyorum ya. Yani bu kadar müdahil olmayla bir şey elde edemezsiniz arkadaşlar, yanlış yapmayalım.

Bakın, nezaketi, saygıyı, hatta kamuoyuna yaptığım açıklamada da, tamamını dinlediğinizde şunu ifade ettim: Nezaketle bir çözüm olarak olabilir miydi, olabilirirdi dedim ama demokrasi işleyip demokratik bir çözüme sonuçta karar verilmişse yani bunu antidemokratik veyahut da hakikaten bu Komisyon çalışmalarına ölü doğdu gibi yaklaşım veya değerlendirmeler bizim Komisyon üyelerimizden -iktidar, muhalefet- gelmesi son derece yanlış ve bu kendilerinin araştırılmasını istemeyen yani FETÖ'nün veyahut da ona bir türlü destek verenlerin işine gelir, bunlara asla fırsat vermemeliyiz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Tamamen gerçeğe aykırı...

BAŞKAN – Vermemeliyiz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın efendim...

BAŞKAN – Bitiriyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben söz istemedim.

BAŞKAN – Bir saniye.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Tamamen gerçeğe aykırı konuştunuz, çünkü konuşmanızı söylüyorum, tamamen gerçeğe aykırı.

BAŞKAN – Sezgin Bey, konuşmaları... Onun üzerine bütün şeyi meşgul etmeyelim.

Şimdi, netice itibarıyla, burada bizim söylediklerimizle sizin söylediklerinizin arasındaki nüans farkı şundan ibaret kaldı: Bakın, aleniyet-şeffaflık konusunda, pek çok konuya aynı şeyi söyledik. Burada en derin mevzuların araştırılması, en uç istekler konusunda kimlerin bilgi edinmek için çağırılacağı konusunda daha talepler gündeme gelmedi. Bu konuda bile bir şeyler gizlemek isteyen varmış gibi bir tavır takınılması son derece üzücü. Böyle bir şey yok. Burada her konunun görüşülmesi için açık bir şekilde, eğer Tüzük'e göre bir gizli toplantı kararı birlikte almadıkça bunu da devam ettireceğiz.

Ha, biz burada... toplantının insicamının bozulmaması için toplantıyı Başkanın yöneteceği kural da Reşat Petek'in şahsi olarak koyduğu bir şey değil. Lütfen bu konuda da bir hassasiyet istihram ediyorum. Yani Tüzük'e aykırı bir işlem yapmadık, yapmayız da. Tüzük'e uygun olarak... Ya, bu toplantıda böyle bir mesuliyet varsa ben diyorum ki, zaten az önce ifade ettiğiniz gibi, basın mensupları da bunun duyarlılığı içinde: Kameralar başlangıçta çekimlerini yaptıktan sonra hızlı, süratli mesafe alabilmemiz için kameraman arkadaşlardan rica ediyoruz; diğer basın mensuplarının dinlemesi, takibi, kayıtların alınması, arkadaşlarımızın kayıtlara ulaşması konusunda hiçbir sınırlama, engel, hiçbir şey söz konusu olmadan bu Komisyonumuz toplantısına devam edecek.

Ve sonuç olarak bu konuda Anayasa Komisyonunda ne yapıldıysa, diğer komisyonlarda ne yapıldıysa, Meclisin teamülü neyse ben bunu uygulamak istedim. Ama itirazlar oldu, görüşlerinizi beyan ettiniz. Kendi görüşlerinizdir, saygı duyuyorum ve ifade ediyorum ama demokrasi sonunda, az önce Aykut Bey'in dediği gibi, bir oylamayı da gerektirir. Ben arkadaşlarımızın oyuna sunacağım o zaman.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Çok kısa bir söz istiyorum bunlarla ilgili.

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, şimdi, sürekli olarak Meclisin daimi komisyonlarını örnek vererek bu Komisyonun çalışma düzeninin de öyle olması gerektiğini ifade ediyorsunuz, Anayasa Komisyonu, Bütçe Komisyonu ki kaldı ki o konu da tam olarak öyle değilmiş. Şimdi, Türkiye’de her gün darbe olmuyor yani dolayısıyla bu darbenin etkileri devam ediyor. Biz ne olduğunu bilmiyoruz, araştıracağız. Daha darbenin etkileri devam ederken Meclis ortak bir iradeyle bu Komisyonu kurdu, ortak bir iradeyle.

BAŞKAN – Doğru.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Diğer komisyonlardaki usulün bu Komisyonun ruhu gereği, yapısı gereği burada açık bir yasak yokken İç Tüzük’te, uygulanmasını biz kabul etmiyoruz. Biz bunu ifade etmeye çalışıyoruz. Yani, sizin verdiğiniz örnekler doğru örnekler değil.

BAŞKAN – “Doğru örnekler de bunda uygulamayalım.” diyorsunuz değil mi onu anlıyorum?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet.

Daimi komisyonlar farklı. Bu Komisyon, 15 Temmuz darbe girişiminin arkasındaki suç örgütünü ortaya çıkarmak amacıyla ortaya çıkan bir Komisyon. Dolayısıyla, millet, yurttaşlarımız, halkımız ne olduğunu bilmek istiyor. Biz burada yargılama yapmıyoruz, kimseyi mahkûm etmeyeceğiz, ceza vermeyeceğiz kimseye.

BAŞKAN – Soruşturma değil, araştırma komisyonu efendim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ama sonuçta Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında darbenin arkasındaki güçleri ortaya çıkarmaya çalışacağız ve bu darbe mekanizmasını, zihniyetini teşhir edeceğiz, mahkûm edeceğiz, bunu yapmaya çalışacağız. Bunun açık olmasında, görsel kayıtlara girmesinde ne sakınca var? Bunun tedbirini alırsanız teknik olarak, Meclis Başkanına yazarsınız, hepsine dağıtılır ama bu kayıtların görsel olarak arşivde kalmasına, dayatılmasına, izlenmesine ne engel var? Bir engel yok, İç Tüzük’te açık bir engel yok. Evet, çalışma düzenini bozuyorsa teknik olarak, 21’inci yüzyılda yaşıyoruz, bunun tedbirleri var, alınır. Dolayısıyla, başta bu yasayla koymayalım, yanlış olur. Yazalım teknik olarak buradaki konuşmalar kayıt altına alsın, tam tutanağın bir parçası olsun her gün dağıtalım. Bu mümkün, darbe bakımından da mümkün. İsterseniz bu kararı bugün almayalım, danışalım tekrar birbirimize ondan sonra karar alalım. Bunu böyle yapalım çünkü bugün sadece gündemi konuşuyoruz ama bugün bu yasak kararını alırsak yarın kaldırmamız daha zorlaşır dolayısıyla doğru yapmıyoruz.

Efendim, ikinci olarak: Bakın, dün basına konuşmanızda da -arkadaşlarım bana gönderdiler- yani gerçekten son derece burada olan biteni doğru yansıtmayan bir üslup kullanmışsınız. Sanki... İki önerge verildi, evet.

BAŞKAN – Doğru.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Adalet ve Kalkınma Partisi bir önerge verdi, daha sonra da Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri olarak biz de bir önerge verdik fakat bu önergeden önce iki saat hiçbir tartışma olmamış gibi...

BAŞKAN – Konuşmamın başında bütün hepsinin tartışıldığını muhalefetin buna...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim, bir saniye...

BAŞKAN – Konuşmamın bütününden bahsediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sanki hiçbir tartışma olmamış, iki saat boyunca biz...

BAŞKAN – Hayır ama gerçeği ifade etmiyorsunuz Sezgin Bey.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Efendim sözünü kesmeyin.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim, bir saniye... Ben bitireyim, siz söz alın yeniden.

BAŞKAN – Ama şimdi, eğer benim konuşmama atıf varsa... Burada lütfen hepsinden bahsedin.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim okuyacağım.

“...olabilirdi ama kendileri de bir karma öneride bulundular. Orada şimdi demokrasi için bu Meclis çatısı altında bir duruş sergilendi birlikte. Yenikapı uzlaşma ruhu Komisyonumuza da yansiyacak.”

BAŞKAN – Devam edin. Bakın ne diyorum ben...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – “...divanın oluşmasında tamamının AK PARTİ’den olması Komisyonun demokratik şekilde, geçmişte de pek çok Komisyon dolayısıyla konuşulmuş ve teklifler oylamayla sonuçlanmış. AK PARTİ olarak 9 üyemiz, muhalefetten de 6 üye; CHP adaylarına 5 oy çıktı.”

BAŞKAN – Gerçek bunlar.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim, tamam da bundan öncesi yok muydu? Biz bu Komisyonu...

BAŞKAN – Onun başına bakın.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, bir saniye... Bitireyim efendim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sanki kendimiz için istiyormuşuz gibi anlatmışsınız.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, ben bitireyim, siz tekrar gerisini söyleyin.

Sanki o iki saatten önce burada muhalefet partileri olarak burada uzlaşma aramadık, hiçbir konuşma yapılmadı... Bütün bunları konuştuk, iki saat boyunca konuştuk. Divanın sembolik de olsa dört siyasi partiden oluşmasının Türkiye’nin içine ve yurt dışına büyük bir mesaj vereceğini ifade ettik ama siz ısrar ettiniz, önerge geldi Zekeriya Bey’den, oylatacaktınız, ondan önce Aykut Erdoğan arkadaşımız dedi ki... Arkadaşlar, bu öneriyle gelmiş olabilirsiniz çünkü yazılı ve basılı geldi bu önerge, yazılmadı burada, dışarıda yazılıp gelmişti. Aykut arkadaşımız dedi ki: “İsterseniz ara verelim, bir daha müzakere edin, sonra yapalım.” Ama olmayınca yani siz uzlaşmadan kaçtığınız için böyle bir tablo ortaya çıktı. Şimdi, Yenikapı ruhu devam etsin falan diyorsunuz ama en başta bunu kendi elinizle ve kendiniz de seçilerek -onu da ifade edeyim- sonuç itibarıyla zedelediniz. Hatta ben “Şüphe düşer burada.” dedim, o yüzden de kayıtları istedim sizden, önceki günün kayıtlarını, kayıtlar da gelmedi efendim. Olay budur.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Yani, engelleyici bir karar almayın, yanlış yaparsınız.

BAŞKAN – Sezgin Bey, teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii ki benim açıklamamla ilgili sizin bunların yarısını ifade edip yarısını ifade etmeme gibi bir duruma gelmeseniz cevap vermede bulunmayacağım, cevap vermeyeceğim fakat inanın o konuşmamın başında bütün samimiyetle -kayıtların tamamına bakın- diyorum ki: “Muhalefetten arkadaşlar demokratik olarak AK PARTİ çoğunluğu vardır, seçebilir ama uzlaşma gereği bir karma komisyon oluşsun teklifinde bulundular, bu olabilirdi de fakat sonuç itibarıyla gelinen noktada olmadı.” diye bunu ifade ediyorum. Hatta, böyle bir birlikteliğin olması noktasında da olumlu bir görüşümü de orada ifade etmiş oluyorum. Yani, sizin yaptığınız açıklamalara onu da ilave etmemiz lazım ama

sonuç olarak, arkadaşlar, demokratik bir tercih ortaya konuldu ve seçim böyle oldu. Benim kameralara yaptığım açıklamada da hakikaten buradaki iradeyi ters yansıtacak bir şeyde bulunmadım. Hatta, üzerine ısrarla basarak bana bu konularda sorulan sorulara Komisyon üyesi arkadaşlarımızın görüş ve düşüncelerine saygım nedeniyle nezaketen toplantı yapmadan bazı konular... Bakın, dün dahi yaptığım açıklamalarda dedim ki: “Biz arkadaşlarımızla görüşmeden benim bir açıklama yapmam uygun değil.” Bu nezaketi gösterdim, göstermeye devam ediyorum. Bunun için de bakın, asla, lütfen “Söz vermedi, sözümü az verdi, söz kesti.” gibi bir şeyde bulunmayım. Sezgin Bey, size baştan itibaren asla böyle bir şeyi, bugün de, yapmadım çünkü gerçekten şuna bütün arkadaşlarımız inansınlar: Biz FETÖ’yu araştırmak istiyoruz, burada detayda bulunmak istemiyoruz. Dolayısıyla, bakın, daha hiçbir arkadaşımızdan önergeler... Yani, gündemimiz ne önümüzde? Gündem...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Gelecek biraz sonra önergeler.

BAŞKAN – Bunları isteyeceğiz dolayısıyla bunlara birlikte karar vereceğiz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu mesele önemli, başlangıçta önemli olduğu için tartışıyoruz.

BAŞKAN – Bu Komisyonunda FETÖ’nün her yönüyle araştırılması için el birliğiyle gayret ettiğimizi göreceksiniz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Ama burada bu Komisyonu diğerlerinden çok farklı bir yere oturtup efendim Tüzük dışında farklı bir muamele istemeyelim. Yani, bu noktada da şunu rica ediyorum: Burada bugün görev bana verilmiştir, Reşat Petek, Komisyonun Başkanıdır, başka bir arkadaşımız olabilir, ben bulunmayabilirim, Başkan Vekilimiz yönetebilir. Yani, burada, Tüzük’ün Komisyonu yöneten Başkana verdiği yetkileri de yok sayarak yola çıkmayalım arkadaşlar.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Başkanım, son olarak şunu söyleyeyim...

BAŞKAN – Son olarak söyleme istersen Sezgin Bey, ifade ettin.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Burada “Web” sayfası kurma kararı aldık, karar aldık geçen gün.

BAŞKAN – Aldık, 8 maddenin içinde o da var.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkanım, eğer kamera şeyi bozuyorsa -arkadaşlar bana not iletiler, teknik olarak mümkün- Türkiye Büyük Millet Meclisi TBMM TV’nin teknik imkânlarıyla buraya 4 kamera kurulur “Web” sayfasından yayın yapılır, isteyen de oradan alır.

BAŞKAN – Onunla ilgili, kaçınıcı madde bilmiyorum, karar aldık, “Web” sayfasını kurulmasıyla ilgili olarak.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ama efendim o “Web” sayfasının içinden yayın yapmak teknik olarak buradan mümkün. Ben bilmiyordum, arkadaşlarım uyardılar beni. Dolayısıyla, burada hiç kamera olmadan buradaki tartışmaların, görüşmelerin gizlilik kararı alınmadığı sürece “Web” sayfası üzerinden yayınlaması mümkün olabilir. Bunu da efendim o yüzden şu anda...

BAŞKAN – Sezgin Bey, teşekkür ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu öneriyi de oylayalım efendim. Bu bir öneri efendim, bu önerinin oylanmasını istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum arkadaşlar.

Birinci olarak: Eğer benim uygulamam konusunda hani Aykut Bey ve sizin de dediğiniz gibi “Bu, Komisyonumuzda oylansın.” diyorsanız oylama yapacağım. “Yok, oylamaya gerek yok, Başkanlık Divanı olarak uygulamanız devam etsin, bu konuda itirazımız yok, oylamaya gerek yok.” diyorsanız o şekilde ben başta ifade ettim, kameraman arkadaşlarımız çekimlerini bitirdi, çalışmamıza devam edelim diyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim, oylansın ama “Web” sayfası da oylansın, iki aşamalı bir oylama yapın. “Web” sayfasından yayını da oylayalım efendim.

BAŞKAN – O, tamamen yeni ortaya çıkan bir konu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Olsun onu da oylayalım, istiyorsanız görüş alın.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Evet tarihe ve kayıtlara geçsin.

III.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- Komisyon toplantılarının basına açık yapılmasına ilişkin karar

BAŞKAN – Birinci konuyu ben oylarınıza sunacağım, ilk açılıшта yaptığım gibi. Toplantımız gizli bir toplantı değildir, açık bir toplantıdır. Toplantımızın başında her toplantı gündemimizde kamuoyunu bilgilendirmek için kameralarımızın başta görüntü alması, daha sonra da bu toplantıyı basın mensuplarının kamerasız olarak takip etmesi konusunda bir uygulama açıkladım. Bu u uygulamanın kabulü yönünde oy kullanan arkadaşlar işaret buyursun... Aksi oy kullananlar işaret buyursun... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Web sayfasıyla ilgili bir önerimiz var, sözlü önergeler...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Web sayfasıyla ilgili...

BAŞKAN – Şimdi, bunu müsaade edin soralım, araştıralım, başka bir toplantımızda gündeme getirelim, o konunun da üzerinde görüş de alalım, değerlendirelim.

Peki, arkadaşlar çok teşekkür ediyorum.

Evet, değerli arkadaşlar, bir saat on dakika olmuş, gündeme geçip devam mı edelim -istişare için soruyorum- yoksa sigara içen var, ihtiyaç diyen, on dakika ara verelim diyen varsa...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Devam edelim Başkanım.

BAŞKAN – Hayır, hayır bazı talepler olabiliyor onun için şey yaptım.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bir on dakika ara verelim Başkanım.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Vermeyelim, niye veriyoruz canım. Hayır efendim, on dakika çok önemli.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Dinlenmek de çok önemli.

BAŞKAN – Peki, arkadaşlar, bir meyve ikramımız var. Meyve ikramı sonuçlanıncaya kadar herkes bir nefes alsın.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 15.12

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.25

BAŞKAN: Reşat PETEK (Burdur)

BAŞKAN VEKİLİ: Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)

SÖZCÜ: Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

KÂTİP: Serkan BAYRAM (Erzincan)

BAŞKAN – Çok değerli arkadaşlar, bu kısa meyve arasından sonra gündemimize geçip çalışmalarımıza başlayalım.

IV.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Komisyon çalışma takvimi, Komisyonla görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi ve Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – 5/10/2016 tarihli, bütün arkadaşlarımıza yazılı olarak ilettiğimiz toplantımızla ilgili çağrı yazımızda “Komisyon Çalışma Takviminin Görüşülmesi”, “Komisyonla Görevlendirilecek Uzmanların Belirlenmesi”, “Komisyona Davet Edileceklerin Tespiti” başlıklarıyla bugün bu konuları görüşelim arzu ettik. Tabii ki bütün çalışmamız boyunca üç aylık bir takvimden, bugün bağlayıcı olarak kendimizi bağlayacak böyle bir karardan, şahsen ben bunu kastederek toplantıyı açmıyorum. Zira, Komisyonumuz, az önce arkadaşlarımızın ifade ettiği gibi, gündemine hâkimdir. Gündemde ihtiyaç duyulduğunda verilen bir karar yeniden görüşülebilir, toplantı gün ve saatleri azaltılabilir, kısaltılabilir; buna Komisyon olarak her an karar verir veya değiştirebiliriz. Bunu da zaten biliyorsunuz.

Şimdi, hepimiz biliyoruz ki üç artı bir diyoruz, üç ay ve alınacak izinle de bir ay uzatma. Görevimiz ağır, dolayısıyla burada bir de çalışma hızımızı... Veyahut da biraz sonra belki arkadaşlarımızın özellikle bilgi için bilgisine başvurulacak kişilerle ilgili verecekleri isimler ortaya çıktığında ki bu, bugünle bağlı değildir, daha sonra da arkadaşlarımız ihtiyaca göre bildirebilir. Çünkü, burada bilgisine başvurduğumuz kişi öyle bir izahatta bulunur ki oradaki kişiyi de davet etmek zorunda kalabiliriz, onun da bilgisine başvurma ihtiyacı olabilir.

Hep ifade ettiğimiz gibi, soruşturma komisyonu değiliz, bir zorlama yetkimiz yok, araştırma komisyonuyuz ama ben öyle sanıyorum ki Komisyonumuzun da bu konuda aydınlanması için davet ettiği kişiler buraya gelip bilgilendirme yapacaktır.

Şimdi, bu doğrultuda ilk planda bir takvim görüşelim arzu ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkanım, dünkü gündemi bir daha tartışmak, bir daha açmak anlamında değil; ben bir yazılı önerge verdim burada arkadaşımızın uyarısıyla biraz önce size. Gündeme geçmeden önce bizim bu itirazımızın görüşülmesini ve bir karara bağlanmasını istiyorum. Bir beş-on dakikamızı alır.

BAŞKAN – Bir saniye, kayıt alınmadı.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Gündemden önce bu konuyu konuşalım. İç Tüzük'teki hakkımızı kullanmak istiyoruz.

BAŞKAN – Şimdi iki cümle özetleyin, kayda girsin Sezgin Bey.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim, şöyle: Bir önceki toplantımızda çalışma düzeniyle ilgili karar almıştık. Çalışma düzeniyle ilgili kararın 5'inci maddesinde Komisyona çağırılacak uzmanların ve diğer kişilerin tespiti ve davet edilmesi hususunda İç Tüzük'e aykırı olarak Sayın Başkana oy çokluğuyla bir yetki verildi. Biz bu yetkinin İç Tüzük'ün 105'inci maddesine aykırı olduğu görüşüdeyiz. “Çağırılacak kişilere ya da uzmanlara Komisyon karar verir ancak Başkan bunu davet eder.” şeklinde olması lazımdı o düzenlemenin. Dolayısıyla, 5'inci maddenin tekrar görüşülerek geriye alınmasını ve bu konunun da bir karara bağlanmasını istiyoruz. Talebimiz bu kadar. Yani oylansın ki biz İç Tüzük'teki haklarımızı kullanabilelim.

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Oyladık o zaman.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim, talepte bulunduk, görüşülsün. Efendim, geriye alınmasını talep ediyoruz, gündemden önce. Olay bu efendim çünkü siz İç Tüzük'te olmayan bir yetkiyi İç Tüzük'ün 105'inci maddesinin son fıkrasına göre üzerinize almış bulunmaktasınız. Önümüzdeki bu sürecin nasıl gelişeceğini bilmiyoruz, çağırılacak uzmanlar ve kişiler son derece önemlidir bu Komisyon bakımından ve Komisyonun araştıracağı konu bakımından. Yetkinin münhasıran Komisyonunda olması lazım, davet usulünün de sizde olması lazım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, Aytun Çıray, Aykut Erdoğan, Sezgin Tanrikulu, Zeynel Emre vekillerimizin Başkanlığımıza müşterek verdiği bir dilekçe var. Burada az önce Sezgin Bey'in sözlü açıklamada ifade ettiği konu dile getiriliyor ve ayın 4'ünde yaptığımız toplantıda 8 maddelik 1 no.lu kararın 5'inci maddesinin 5'inci bentteki “Davet edilecek kişi ve kurumların tespiti hususlarında...” ifadesinin yeni karar alınarak metinden çıkarılmasını arz ederiz.” şeklinde bir talebi, bunun üzerine sözlü bir açıklama yapmış oldu.

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Serkan Bey, buyurun.

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Toplantının başından beri söz istiyorum. Gayet demokratik, Sayın Vekilim, Sezgin Bey demin on beş dakika konuştu, biz bir dakika söz istedik, konuşamadık yani Başkanım herkese adil yani, asıl burada negatiflik bize Sayın Vekilim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Öyle olmasın istiyoruz zaten.

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Yok, önemli değil...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – On beş dakika konuşun yani...

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Şimdi, yani sizden istirhamım şu Komisyonu düzgün bir şekilde çalıştıralım, sulandırmayalım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ne demek sulandırmak!

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Daha ilk günden beri, ilk toplantıdan beri...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu “sulandırma” adı...

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Müsaade et...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Üstat, bu sözünüzü geri almanız lazım.

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – İlk toplantıda beri...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sözüünüzü geri almanız lazım.

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Neyi alacağım ya!

BAŞKAN – Bitirsin, bir saniye...

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Siz muhalefete alışmışsınız, muhalefet etmeye alışmışsınız; bu millet de size muhalefet edip devamlı gereğini yapıyor. O yüzden, bu Darbe Komisyonu kuruldu ve burada geçen toplantıda Başkanımıza gerekli yetkiler verilmiştir. Isıtıp ısıtıp devamlı her toplantıda bunları gündeme getirmenin de kimseye ve ne bu millete bir hayrı vardır ne bu Meclise hayrı vardır. Provoke eden de sizlersiniz, tamam mı? Ve demin bir buçuk saatimiz yalandan gitti, bu kadar lüksümüz yok. En azından bir kişiyi dinlerdik, iki kişiyi dinlerdik veya sonuç alırdık. Sizden istirhamım, lütfen, alınan kararlar doğrultusunda... “Dün alınan kararı bugün bir daha gözden geçirelim.”, bugün alınan da bir dahaki toplantıda diyeceksiniz ki “Onu da gözden geçirelim.” Böyle bir usul yoktur. Lütfen, bu konuda hassasiyet istiyoruz, darbenin gerçek manada araştırılmasını istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Serkan Bey, teşekkür ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Sayın Başkan, bir saniye, özür dilerim.

BAŞKAN – Sezgin Bey, söz verdik...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim, ama bakın, deminki hususta konuşması konusunda sayın milletvekilini uyarmanız lazım. Buradaki bir buçuk saatlik konuşmanın boş konuşma olduğu konusu, bu Komisyona hakarettir, Komisyonun kendisine hakarettir. Bir buçuk saat boyunca burada konuştuk, o konuşmanın tümünü boş olmakla arkadaşımız itham etti.

İkinci olarak da “sulandırma” lafı. Ben İç Tüzük’e uygun bir biçimde size bir dilekçe sundum, onun sunulma amacı da -İç Tüzük’ü okusa arkadaşımız- Meclis Başkanının denetleme yetkisi var Komisyon çalışmalarını, eğer biz o kararımızı gözden geçirmezsek buraya başvuramayız. Yani, bu çalışmaları Meclis Başkanı denetler, gözetir. Dolayısıyla, o amaçla oraya başvuracağız, dolayısıyla bu şekilde konuşması ve üslubunu düzeltmesi konusunda uyarmanızı da bekliyoruz efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Başta da söyledik, nezaket, kırıcı veya hakaret içerici, aşağılayıcı cümlelerin olmaması hepimiz için geçerli. Yani, burada ben tüm arkadaşlarımıza bu konuda bir hassasiyet uyarısı elbette ki Tüzük gereği yapıyorum. Az önce Emine Hanım arkadaşımız da bu konuda bir açıklamada bulundu. Gerçekten, belki, hani, tek tek kavramları ele alırsak, işte, bu incitici midir, değil midir ama bugün toplantının bu saatinde buna girmeyelim. Bir önerge verildi arkadaşlar. Bu konuda, doğru, 4/10’da görüştüğümüz bir konunun yeniden ele alınması ve görüşülmesi talebi var. Hakikaten, bu konuda gerekli görüşme yapıldı ama ben böyle bir önerge geldiği için -arkadaşlarımızın önerge vermesi hakkı- bunu da Komisyonun takdirine sunarım.

Şimdi, 4/10 tarihli toplantımızda 1 no.lu kararın 5’inci maddesindeki...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkanım, usul hakkında söz istedim ya ben. Şimdi, usul hakkında söz istediğim zaman usul esasın önündedir, Başkan hemen bir usul sözü verir.

BAŞKAN – Şimdi mi istediniz?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, demin istedim.

BAŞKAN – Ben onu fark etmedim.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Ben de istemişim Başkanım.

BAŞKAN - Zekeriya Bey, ondan sonra Aykut Bey, size söze vereceğim.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; ben tekrar hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Esasen verilen bu yazılı önerge, geriye dönük sürekli yazılı önerge vermek, olabilir yani usul açısından olabilir ama tabii, ilerleme açısından olmaz çünkü daha önce almış olduğumuz karar, Komisyonun birilerini çağırmasını, bir isim önerilmesini ya da şu konunun araştırılmasını engellemeye yönelik ya da engelleyici bir karar değil. O anlamda, Komisyon istediği zaman, Başkanım da az önce açılış konuşmasında da söyledi, bir taahhüt yok, değil mi Başkanım ben yanlış anlamadım, isim önerme konusunda, tüm Komisyon üyeleri önerebilir.

BAŞKAN – Yok, yok, hayır.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – O yüzden hani geriye dönüp tekrar sanki bir şey varmış gibi böyle üzerine basarak, altını çizerek... Oysa alınan kararda daha önceki bütün komisyonlarda standart olarak usul uygulamasında alınan kararın bir örneğini almıştık. Bu, Komisyonun birilerini ya da Komisyon üyelerinin birilerini çağırma hakkını engellemiyor.

O yüzden ben devam etmek için bunu artık takdirinize bırakıyoruz, Komisyonun, gereğinin yapılmasını talep ediyoruz efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Zekeriya Bey.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Başkanım...

BAŞKAN – Aykut Bey’e demiştim, Aykut Bey’den sonra hemen Mehmet Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yok, ben Mehmet Bey’e nezaketten hemen bırakabilirim.

BAŞKAN – Peki, Mehmet Bey, buyurun, madem Aykut Bey size bıraktı.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Şimdi, öncelikle, arkadaşlar, bugünkü toplantımız zaten birilerini dinlemek falan değil. Bugünkü toplantı münhasıran bir yol haritası, bir program yapma toplantısı.

BAŞKAN – Gündemi belirlemek...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Dolayısıyla, hani bugün bu işi yarım saatte, bir saatte bitirip gideceğiz diye kendimizi bağlayan, sınırlayan bir şey yok. Usulleri, yöntemi, ne yapacağımızı bugün eğer burada bir arada doğru düzgün belirleyemezsek, yani birbirimizin sinirlerini ilk günden gerersek, germek için uğraşırsak bu işin sonu gelmez çünkü önümüzdeki dört ayı da hep birlikte geçireceğiz. Önümüzdeki dört aylık hukukumuzu da bugün doğru zemine oturtmak lazım. Elbette hepimizin görevleri var ama bizim yapacağımız siyasetin ötesinde gerçekten, Türk milleti bizden demagojiden öteye bir şey istiyor, bu meselenin ortaya konmasını istiyor.

Şimdi, geçtiğimiz haftaki tartışmalar... Efendim, geçen hafta öyle tartışılmıştır, belki o gün bazı şeyler o günkü şartlarda öyle konuşulmuştur; buradan çıktıktan sonra -hepimiz insanız- geçen hafta yaptıklarımızla ilgili farklı düşünebiliriz. Yani bunun bu hafta bir daha gündeme gelmesini yani burada on dakikayı bu işe harcamayı... Bu kadar birbirimize zulmetmeye gerek yok arkadaşlar. Yani birazcık daha birbirimize karşı hoşgörülü başlamamız lazım. Yani bugün bu hoşgörü eksikliğini maalesef, görüyorum. Bu, doğru bir şey değil. Bu, hepimizi çok yorar ve bu iklim hepimizi de etkiler yani bundan ben de etkilenirim, siz de etkilenirseniz, bundan sonra yapacağımız çalışmalar da etkilenir. Lütfen üslup konusunda ve bu usul konusunda birazcık hassas olalım yani usul her zaman esastan önce gelir yani burada, şimdi, Sayın Başkan yıllarca adaletin içinde çalışmış birisi, biz de kıyısında, kenarında çalıştık; hangi mahkemeye giderseniz gidin elindeki evrakı önce usul yönünden inceler, sonra işin esas kısmına

geçer. Bugünkü toplantımız zaten usul toplantısı. Dolayısıyla, bugün esasla ilgili... Bugün herhangi bir kimseyi davet ettiniz mi? Yani bu usulü bitirirsek hemen on dakika sonra birini dinlemeye başlayacak mıyız?

BAŞKAN – Gündemi verdik zaten yani, takvimi görüşelim.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Gündemi verdik. Dolayısıyla, usul görüştüğümüz bu noktada sanki çok acelemiz varmış gibi yapmaya gerek yok yani. Bence biraz daha sükûnetimizi ve hoşgörümüzü muhafaza edelim. Bu usulle ilgili tartışmaları bugün bitirelim, bundan sonra her toplantıda yeni bir usul tartışmasıyla esas zamanı o şekilde kaybetmeyelim.

Ha, geçen hafta konuştuğumuz konuya gelince, yani geçen haftaki önerge konusu “Efendim, Cumhuriyet Halk Partisi şöyle önerge verdi...”, “Şu şunu yaptı; bu bunu yaptı.” dediğimizde, zaten geçen hafta burada Komisyon Başkanlığının seçimiyle ilgili biz muhalefet olarak görüşlerimizi belirttikten sonra Zekeriya Bey de söz aldı, o günkü tutanaklarda var, “Biz çoğunluğuz, biz kendi önergemizi getirdik; daha önceki komisyonlarda olduğu gibi seçim yapacağız.” diye görüşünü belirtti zaten. Dolayısıyla, bunları, hepimizin önünde olan şeyleri tekrar tekrar konuşarak zaman kaybetmeyelim. Şimdi de bunu neyse görüşür, değerlendirir, oylarız arkadaşlar, bundan sonraki belirleyeceğimiz işleri belirleriz. Bence birazcık sükûnetimizi, sakinliğimizi muhafaza edelim, öncelikle kolay gelsin.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Mehmet Bey’in açıklamalarından dolayı.

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, bizim birçok tartışmamızın parlamento hukukundaki -eksik bilgilerim diyeyim de kimseye nezaketsizlik olmasın- eksik bilgilerimden kaynaklandığı düşünüyorum.

Şimdi, Parlamentoda bir komisyon var, bir Genel Kurul var. Diyor ki: Gidin, komisyonda etraflıca, genişçe tartışın, sonra Genel Kurula gelin, nihai tartışmayı da burada yapın. O yüzden hüküm koyarken şöyle demiş, madde 29: “Komisyonlarda istem sırasına göre söz verilir.” Komisyon başkanı ve komisyondaki Hükûmet temsilcisi söz sırasına bağlı değil. Mesela, “Hükûmetten biri var Sayın Başkan.” dediği zaman söz vermeniz gerekiyor. Komisyonca çağrılmış uzmanlar. Uzman çağırırsak “Komisyon başkanı -orada yetkiyi size vermiş- gerekli gördüğü zaman söz verebilir.” diyor.

Şimdi, bakın, bu bizi bağlıyor, burada diyor mu on dakika süre verir, böyle yapar? Bu komisyon hukukunda da hüküm olmadığı zaman dönüp Genel Kurula bakılır. Şimdi, biz temel mantığını kanun koyucunun, İç Tüzük yapıcının birleşerek böyle bir şey olmaz. Mesela, siz “Önergede iki cümleyle açıklayın.” demezsiniz. Normalde şöyledir, mesela, Plan ve Bütçe Komisyonunda şöyle yapıyoruz: Aramızda uzlaşıyoruz, “Üyelere on dakika, misafirlere beş dakika: Kabul edenler... Etmeyenler...” Bütün muhalefetle uzlaştığı için bu karar alınabiliyor çünkü İç Tüzük’te böyle bir sınırlayıcı hüküm yok, hatta bir misafir milletvekili geldi, “Siz ne hakla benim süremi beş dakikayla kısıtlarsınız.” dedi, adam haklıydı, adam beş dakikadan da uzun bir süre konuştu. Şimdi, anlatmaya çalıştığım şu: Bu Komisyon hızlı çalışmak istediği takdirde yine Komisyon üyelerinin -bilinçli adamlarız, şey değiliz- isteğiyle, dileğiyle bunu yapabilir ama burada böyle bir zorlama yapalım, şu teklifi veremezsiniz... Mesela, önerge sahibi beş dakika konuşur lehte, beş dakika aleyhte konuşur. “İki cümleyle açıklayın.” demek doğru bir şey değil, belki iki cümleyle zaten açıklar; bunu anlatmaya çalışıyorum.

İsterseniz şöyle bir şey yapalım yani belki hepimizin komisyon tecrübesi yoktur: Parlamento hukukunu bilenler -bilenlerden bahsediyorum bu arada- komisyonlarla alakalı neler olduğunu, nasıl bir şey olduğunu siz bir görüşün, boşuna yıpratmayalım süresi, bilmem ne falan, filan. Şurada çünkü şey deniliyor: “Daha önceki komisyonlarda da böyle yaptık.” Arkadaşlar, daha önceki komisyonlara da

ciddi itirazlar oldu, İç Tüzük'e de aykırı, işte, böyle bir karar verildi, uygulama hâline geliyor; bunu anlatmak istiyorum. Üstelik önerenin içeriği hakkında kimsenin bir şey söylemesine gerek yok, bunu ciddi bir kurum getiriyor. Ha, önerenin içeriğine katılmıyorsanız, aynen bu şekilde anlatırız. “Bu konu görüşülmüş ve karara bağlanmıştır, biz konuda onun için aleyhine oy kullanacağız.” gibi bir şey söyleyebilirsiniz ama “Önerge verilemez.” falan, filan, bu, hukuka uymayabilir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Esasen, işte, gündeme geçemememizin bir sıkıntısı. Mesela, gündemle ilgili konuşsak önumde hazır, Komisyona arz edeceğim, diyeceğim ki: “Efendim, bu Komisyonda söz alan üyelerimizin konuşma sürelerinin beş dakika; çağrılanların on beş dakika, yirmi dakika bir süre, bunun bir kısmının bilgisine başvurduğumuz kişinin meramını anlatması, bir kısmının da soru-cevap olarak geçmesi konusunu Komisyonun oylarına, takdirine sunacağım.” ama bunları bizim ifade etmemize sıra gelmedi Aykut Bey, onu ifade etmek istiyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Zaten eksik yapmışsınız efendim, kafadan belirlemiş gelmişsiniz.

BAŞKAN – Efendim, hayır, şimdi, elbette ki komisyonda Başkanın görüşü olarak bir dayatma gibi bunu algılamak son derece yanlış. Komisyonun kararına, değerlendirmesine arz edeceğim.

Şimdi, bu konuyu konuşmadık, mesela, eleştiriyi alıyoruz, beş dakikayla sınırlayamazsınız...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Başkanım, politik konuşmak yerine lütfen konuya geçin, yeni polemik yaratmayın, siz Başkansınız, kısa kesin, biraz daha bize göre, hepimize göre hoşgörülü olacaksınız.

BAŞKAN – Hoşgörülü davranıyorum, değil mi?

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Estağfurullah.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Onun için, elbette ki “Her şeyi en iyi biliyoruz.” şeklinde değil, burada müzakere ederek arkadaşlarımızın bütün bilgisinden, tecrübesinden de yararlanarak devam edeceğiz.

Şimdi, ifade ettim dilekçe geldiğini, Cumhuriyet Halk Partisi Grubundaki arkadaşlarımızdan önceki karardan bir önerge geldiğini ve 5'inci maddedeki yeniden alınan kararın değiştirilmesi yönünde. Şimdi, bu konu, 4/10/2016 tarihinde görüştüğümüz, üzerinde uzun uzun konuştuğumuz bir konu. “Usul, esastan önce gelir. Biz bu konuda tekrar usul tartışması açalım.” diye zaten böyle bir talep de yok önümüzde. Ben konu anlaşılımsı diye arkadaşımıza söz verdim, Sezgin Bey bu konuyu açtı, izah etti. Bir izahı, kararı tekrar getirttim arkadaşlar, onu 5'inci maddeyi de ben tekrar bir dikkatlerinize sunmak istiyorum. Yani Başkan tüm yetkileri...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bu önergeyi okusanız da oylatsanız Sayın Başkanım.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Onu biliyoruz Sayın Başkanım, okuyun önergemizi yani başa dönmeyelim.

BAŞKAN – Tamam, peki.

Meclis Araştırma Komisyonu Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 105'inci maddesinin “Meclis araştırma komisyonu bakanlıklarla genel ve katma bütçeli dairelerden, mahallî idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumundan, kamu iktisadî teşebbüslerinden, özel kanun ile veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş banka ve kuruluşlardan, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ve kamu yararına çalışan derneklerden bilgi istemek ve buralarda inceleme

yapmak, ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.” 3’üncü fıkrası ve “Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurabilir.” şeklindeki 4’üncü fıkrasında açıkça ifade edildiği gibi Komisyona davet edilecek kişi ve kurumların tespitinde Komisyon yetkilidir. Komisyon Başkanlığına en başından böyle bir yetkinin verilmesi İç Tüzük’ün 105’inci maddesine aykırıdır. Bu nedenle Komisyonumuzun 4/10/2016 tarihli ilke toplantısında alınan 1 No.lu Karar’ın 5’inci bendindeki “Davet edilecek kişi ve kurumların tespiti hususlarında” ifadesinin yeni bir karar alınarak karar metninden çıkarılmasını arz ederiz.

Aytun Çıray

Aykut Erdoğan

Mustafa Sezgin Tanrıkulu

İzmir

İstanbul

İstanbul

Zeynel Emre

İstanbul

BAŞKAN – Önerge bu arkadaşlar. Bunu oylarınıza sunuyorum. Bir önceki, 1 No.lu Karar’ın 5’inci bendinin, düzeltilmesini talep edenler işaret buyursun. Önceki karar aynen kalsın, diyenler işaret buyursun. Önerge oy çokluğuyla reddedilmiştir. Kayıtlara bu şekilde geçsin arkadaşlar.

Teşekkür ederim.

Şimdi, Komisyonun çalışma takviminin görüşülmesi bölümüne geçmiş bulunuyoruz. Bu bölüme geçerken elbette ki şu anda arkadaşlarımızın takvimle ilgili görüşleri olacak, talepleri olacak, bunların tespitini yapacağız, kayda giriyor ama bu konuda arkadaşlarımız söz aldığı anda bu söz süresinin Komisyonumuzca belirlenmesini Başkan olarak öneriyorum. Benim önerim, Komisyon üyesi arkadaşlarımızın beş dakikayla taleplerini ifade etmeleri yönündedir. Eğer bu konuda farklı görüş, süreyi farklı beyan etmek isteyen arkadaşımız varsa onu alalım, değilse görüşleri tamamen şu andaki bu şeye münhasır olarak söylüyorum, önerileri sunma aşamasında. Farklı görüş var mı arkadaşlar?

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Şimdi, tabii ki bu görüşler konusunda hiç olmazsa Plan ve Bütçedeki gibi ikili bir süre belirleyelim yani buradaki Komisyon üyesi milletvekillerinin süresi en az on dakika olsun, misafir gelen milletvekillerine söz verildiği zaman da onların beş dakika olsun. Yani bu beş dakika da çok sınırlayıcı bir şey. Mesela ben burada partimin tek sözcüsüyüm, gene HDP için de aynı şey söz konusu. Diğer arkadaşların tabii sayıları fazla olduğu için belki onlar beşer dakikada ifade edebilirler ama bizim açımızdan beş dakika da çok sınırlayıcı bir süre.

BAŞKAN – Anladım. Bir on dakika olsun...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Başkanım, bu, bence de doğru bir talep de takvim için sadece beş dakika.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Şu anki konuyla ilgili...

BAŞKAN – Şu an için diyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şu an mı, geneli üzerine mi? Bundan sonrası için mi?

BAŞKAN – Hayır, hayır; şu andaki diyorum, daha sonraki konuşmalar için bir sınırlama önermiyorum arkadaşlar.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Tamam o zaman, sorun yok.

BAŞKAN – Çünkü program önerilecek, bunu konuşacağız.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Beş dakika az ama bu kadar önemli bir konu için Sayın Başkan.

Ben söz isteyeyim o zaman da usule uygun olarak.

BAŞKAN – Buyurun Aykut Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, bugünkü konuşacağımız takvim, bu Komisyonun belkemiği, onun için buna bir süre şartı koymayalım. Biz tabii ki usule dikkat ederiz, şey yaparız ama takvimle dört aydaki omurgayı oluşturacağız biz, bunlar önemli tartışmalar. Elbette ki biz gerekli nezaketi gösteririz ama mesela, karşılıklı konuşmalar olabilir, bu zenginleştirir, biraz daha uzun söyleyecekler olabilir. Onun için, bu kadar önemli bir konuya beş dakika süre koymayı çok uygun görmüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, o zaman şöyle diyelim: İllaki süre doldurmak... Bütün arkadaşlarımız vaktin kıymetini biliyor, azami on dakika diyelim, arkadaşlarımız muratlarını, taleplerini ifade etsinler.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Talebi olursa arkadaşımızın uzatsın, o da çok uzamasın yani. Daha az konuşanı da memnuniyetle kabul edelim.

BAŞKAN – Herhâlde bunda mutabıkız.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz isteyen arkadaşlarımıza sırayla ben...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Takvimi, sizin teklifinizi bir öğrenelim de efendim.

BAŞKAN – Ben arkadaşlarımızın görüşlerini aldıktan sonra birlikte belirleyelim diye... Sadece gün olarak düşüncem var.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Siz söyleyin biz de ona göre uygunluk...

BAŞKAN – O zaman şöyle söyleyelim: Tabii, burada özellikle, çalışma takvimi konusunda Başkanlık Divanındaki arkadaşlarımızla da yaptığımız kısa istişarede Meclisin çalışma günlerinde olsun diye önce bir görüşmemiz oldu ama Meclis bazen çarşambadan tatile girebiliyor veyahut da gerçekten haftanın üç günü her zaman çalışmayabiliyor. Bizim zamanımız da az, o bakımdan, Meclisin çalışma takvimine endekslemeyelim, bugün birlikte vereceğimiz kararlar, ilk planda, haftanın üç günü başlayalım ama arkadaşlarımızın davet edeceği kişiler, sayılar ve bunun yoğunluğunu dikkate alarak uygun görürsek ve zaman yetmeyeceği kanaatine varırsak dört güne çıkaralım. Yok, süre zaten yetecek bu durumda gibi bir kanaat hasıl olursa birlikte süreyi kısaltabiliriz diye düşünüyorum. İlk planda salı, çarşamba, perşembe günleri... Gerçi salı günleri partilerimizin grup toplantıları da var, pazartesi de kendi bölgesine gittiği için arkadaşların dönmede sıkıntıları var diye bir itiraz da oluyor. Bu açıdan, salı, çarşamba, perşembe; üç gün bir çalışma olsun diye düşünüyorum ve teklif ediyorum arkadaşlar. Farklı düşüncesi olan varsa...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – İkişer dakika bir söz alıp konuşalım, ondan sonra...

BAŞKAN – Evet, buyurun Mehmet Bey.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Gerçekten, başlangıç için bence uygun bir teklif. Önümüzdeki hafta salı gününden itibaren... Tabii, salı günleri grup toplantılarını da dikkate alarak herhâlde 15.00'ten önce başlaması biraz zor olur. Yani ona göre bir başlangıç yaptığımızda çarşamba ve perşembe günleri kendi mutabık kalacağımız saatlerde, sabah daha erken saatlerde başlayarak gün içinde çalışma yolunu izleyebiliriz. Tabii ki önümüzdeki süreçte -hepimizin partileri var- partilerimizin de etkinlikleri olacak muhakkak;

işte, kamplar var vesaire başka toplantılar var. Bunları da dikkate alarak zaten önümüzdeki süreçte de bu özel durumlara has, kendi aramızda düzenlemeleri yapabiliriz diye düşünüyorum. Bu şekilde bir başlangıç bizce uygundur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Zekeriya Bey, buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Başkanım, ben de Sayın Milletvekilimiz Mehmet Bey'e katılıyorum. Salı, çarşamba, perşembe, Meclisin çalışma günlerinde her partiden milletvekili arkadaşların ayrıca farklı komisyonlarda da görevleri var, yurt dışı görevleri var, birçok komisyonunda da, partilerde de ayrıca görevleri var. Prensip olarak salı, çarşamba, perşembe çalışalım ama tabii...

BAŞKAN – Saat olarak da 15.00'ten sonra... Salı günü 15.00, diğerlerini ayarlayabiliriz.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Onu artık ayarlarsanız.

Başkanım, şöyle: Bir de Salı günü sadece toplantılar değil, misafirler de geliyor Meclis açıldıktan sonra.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Arkadaşlar, bu çok önemli bir Komisyon, bize anlayış gösterecekler. Yani gruplar, bilmem ne, madem bizi görevlendirdi partilerimiz, bizim saatlerimizde ne gerekiyorsa onu yapalım. Bizim partimizin görüşü böyle.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bir diğer nokta şu efendim: Salı, çarşamba, perşembe tamam ama biz araştırma komisyonuyuz, az önce milletvekilimizin de dediği gibi, bu konunun her yönüyle araştırılıp -bu 15 Temmuzun büyük bir vebali var, milletimizin beklentisi de var- bir daha böyle badirelerle karşılaşmamak için Meclis olarak bizim bunun bir an önce gereğini de yapmamız gerekiyor.

Başka bir gün, cumartesi, pazar olur, salı olur, önümüzde bir de bütçe görüşmeleri var, hemen hemen bütün partiler burada olacaklar, o bütçe görüşmelerinde görevi olmayan arkadaşlarla da ayrıca bir takvim yapılabilir hızlı bir şekilde. O konuda Başkanlık Divanı milletvekili arkadaşlarla görüşür, genelin doğrultusunda hareket ederiz diye düşünüyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Zekeriya Bey.

Başka görüş beyan etmek isteyen var mı? Aynı istikamette gidiyoruz.

BAŞKAN – Mithat Bey, buyurun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Prensip olarak bu öneriyi biz de yerinde buluyoruz ama biraz daha esnetmekte fayda olduğunu da düşünüyorum. Mesela, pazartesi ya da cuma günlerine ihtiyaç hâlinde toplantı konulabilir ama bunun için bir iki gün önceden üyelere bildirim yapılır. Eğer çoğunluğun, daha doğrusu, çok büyük çoğunluğun mazereti yoksa bir iki eksikle toplanması da mümkündür. Yani, zamanı iyi değerlendirelim diyorum. “Cuma günü çalışmak istiyoruz, üyelerimizin durumu, programı müsait mi?” diye sorarsınız gelecek cevaplara göre, mesela, 15'in 13'ü mevcut olacaksa bence cuma günü ya da pazartesi günü de gerekli olduğunda...

BAŞKAN – “Gerekli olursa” diyorsunuz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – ...başlangıç için elimizi çabuk tutmak, çalışmalarını derinleştirmek için faydalı olur kanısındayım.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim Mithat Bey.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Bir cümle bir şey iletteceğim de Sayın Başkan...

BAŞKAN – Zeynel Bey, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, esasında bunu şöyle yapsak daha uygun olur gibi: Bir aylık bir süre için böyle belirleyelim çünkü yasa gereği biz üç ay, artı bir ay uzatabiliyoruz. Görelim, sefahati nasıl gidiyor, yetiştirebiliyor muyuz, gidişat nasıl; eğer öyle uygun görülüyorsa salı, çarşamba, perşembe öyle devam edelim. Onun için, bir aylık böyle bir karar alalım, sürekli değil; her ay başında tekrar bunu istişare edelim derim. Çünkü, yetiştiremeyebiliriz de.

BAŞKAN – “Ekim ayı için böyle bir karar alalım, sonra tekrar istişare edip karar verelim.” diyorsunuz siz.

Teşekkür ediyorum.

Herhâlde bu konuda...

Aykut Bey sözünüz var mı?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Var Sevgili Başkanım, var.

Birincisi, hani gördüğünüz üzere makul bir şey geldiğinde hemen kabul ediyoruz yani öyle çok şey adamlar değiliz, kategorik olarak reddeden adamlar değiliz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Biz öyle bir kategoriye koymadık zaten.

HÜSEYİN KOCABİYİK (İzmir) – Bunu demokratik bir atmosferde yapmanızı...

BAŞKAN – Öyle bir kategori yok.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, rica ederim, bu şu anki şey için; yoksa başındakileri unutacak durumda değiliz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Üç saniyelik bir uzlaşma çıktı, hemen Hüseyin Bey bozdu.

HÜSEYİN KOCABİYİK (İzmir) – Yeni başlıyoruz yani.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi teknik bir hesap yapalım, kaba bir hesap: Dört ayımız var, yüz yirmi gün süremiz oluyor; dört ay, “30x4=120” gün, kabaca yirmi hafta demek, yirmi haftada üç gündenden de altmış birleşim yapacağız demek. Şimdi, bu altmış birleşimde -normalde- uzmanlarımızdan şöyle bir hazırlık bekleysek: Mesela, kabaca kaç kişiyle konuşacağız? Bu konuşmalar ne kadar sürer? Bunu görüp önceden bir plan yapabilmek daha anlamlı olabilirdi ama ben şunu öneriyorum: Bu şey, bu kadar geniş bir olayda yetmeyebilir. İlk etapta doğru bir şey salı, çarşamba, perşembe ama buna “15.00” dersek bir günün yarısını kaybetmiş olabiliriz. Bu, önemli bir şey. Madem buradayız, seçim bölgelerimizde değiliz, daha erken bir saatte, mesela, on buçukta başlayıp devam etmek gibi bir durum olabilir.

BAŞKAN – Yani, “Grup toplantısı olmadığı günler için, salı dışında.” mı diyorsunuz?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yani, gruba da katılmak zorunda değiliz, bu önemli bir şey. Yani, grup bizsiz idare edebilir, bizim için de grubumuz çok önemli ama bu önemli bir konu.

Bir de ne kadar insanı dinleyeceğimize biraz sonra karar vereceğiz, böyle bir şey olsun, esnek bir karar olarak bırakalım. Baktık olmuyor, sonuçta bu, Komisyon gündemine hâkim olduğu için, her an değiştirilip... Pazartesi belki bir de saha ziyaretimiz olacak, bir yere gitmemiz gerekecek, onu da şey içinde değerlendiririz.

BAŞKAN – Tabii, zaten esnekliği baştan...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, gördüğünüz gibi üç dakika konuştum ve çok lüzumsuz bir şey söylemedim galiba.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim anlayışınıza.

Burhanettin Bey, buyurun.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Değerli arkadaşlar, ben de öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, ülke bizden çalışma bekliyor. İsterseniz ilk başta çok hızlı bir çıkış yapalım yani haftanın beş günü çalışalım saat on birde başlayıp. İlerleyen zamanda... Başkasına da muhtaç olmayalım işte, yetiştiremedik... Son günlerin ne getireceğini de bilemiyoruz. Gerçekten de bunu hak edelim diyorum. Arkadaşların geneli çalışmada bir sıkıntı görmüyorlar. Grup toplantılarını da es geçerek, düzenli bir şekilde yani en azından ilk haftaları normal mesai gibi kişileri bir dinleyelim, nereye gidiyor...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Biz gerekli nezaketi gösteririz, bazen yoklama için gitmeniz gerekirse o durumda biz elimizden gelen şeyi sağlarız.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Başkanım, başlangıçta böyle çıkarsak sonra toparlamayabiliriz. Şunu da dinleyecektik yetiştiremedik, vakit kalmadı...

BAŞKAN – Gün geçiyor tabii.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Gün geçiyor, evet.

BAŞKAN – Ekim ayı birinci haftası bitti.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Ben hızlı bir şekilde yani beş gün üzerinden çalışmayı öneriyorum. Ondan sonra daha esnek çalışabiliriz ama ilk başta esnek çalışıp sonra toparlamaya kalkacak olursak belki de toparlamayacağız. Benim de görüşüm bu yönde Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Bence üç gün çalışalım çünkü önümüzdeki hafta bizim birtakım hazırlıkların yapılması için de zamana ihtiyacımız olacağı için, ondan sonra...

Diğer kurumlara taleplerimiz gittiğinde oradan gelecek bilgiler için de onların da bir süreye ihtiyacı var. Bu bakımdan bence ilk hafta için üç gün uygun, ondan sonraki haftalarda farklı bir şey olabilir.

BAŞKAN – Olabilir çünkü zaten şimdi burada benimseyeceğimiz kararlara göre yazışmalar, davetler olacağından önümüzdeki haftada mecburen hemen pazartesi, salıdan başlayamama durumundayız zorunlu olarak. En azından bir hafta yazışma olacak, öyle de kaybedeceğiz.

Yani arkadaşlar, Burhanettin Bey'in dediği konuyu isterseniz...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Ona itirazımız yok ama dediğim gibi önümüzdeki hafta bu zaten mümkün değil yani.

BAŞKAN – Beş gün olmazsa da ilk ay hızlı girsin diye dört günle başlayalım mı? Yani beş belki... Bunu tamamen müzakere için soruyorum. Gerçi zaten “Esnek olalım, ihtiyaca göre artıralım, çoğaltalım.” diyoruz.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Aytun Bey.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Başkanım, şimdi sizin önerinizi makul öneri görüyorum çünkü bu hadise sadece birilerini buraya çağırıp yasak savma bakımından bir çalışma olmayacak.

BAŞKAN – Evet.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Çağırduğumuz kimselerle ilgili hangi soruları soracağımız konusunda hepimizin bir çalışması olacak ve bu çalışma, sorular aynı zamanda Komisyonun ciddiyetinin özü olarak dışarıya yansıtılacak. Haftada üç gün, saat 11.00’de başlayan bir çalışma takvimini somutlaştırılmıyorsa herkes için, bu zaman zarfındaki grup toplantı... Bakın, hep olağanüstü şartlardan bahsedip olağan çözümler arayamayız. Olağanüstü şartlar varsa grup toplantılarına gidemeye de biliriz bir süre. Genel başkanların bu konuda hoşgörülü davranacağına eminim, bir sorun çıkacağına inanmıyorum. Eğer herkes için uygunsuz -hani somut bir öneri olarak söylüyorum- 11.00’de başlasın. Salı, çarşamba, perşembe başlayalım; bir hafta içinde bile ihtiyacı anlarsınız Sayın Başkan. Yani ona göre tekrar konuşuruz, sonuçta bağlayıcı değil bu kararlarımız.

BAŞKAN – Evet, ekseriyet bu düşünceye olumlu bakıyor mu arkadaşlar?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamam, o zaman, haftanın üç günü, salı, çarşamba, perşembe saat 11.00’de başlamak üzere...

Bitiş saati olarak nasıl düşünelim? Yani onu kendimiz, birlikte...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Onu mecbur açık bırakacağız.

BAŞKAN – Hayır hayır, bir de davet ettiklerimizin belirleyeceğimiz süreyle... Diyelim o gün için -atıyorum- 10 kişi davet ettik, 15 kişi davet ettik. Tabii buradaki belirleyeceğimiz dinleme süresine göre -artık uymak zorunda olacağız- o kişileri davet ettiğimizde dinleyeceğiz tabii ki.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Yine, burada bir şey söylemek istiyorum izin verirseniz.

İlk yapacağımız toplantıda bu da bize bir fikir verecek. Yani ne kadar süre bir konuşmacıyla konuşma ihtiyacımızı karşılıyor? Öyle konuşmacılar olacak ki on beş dakikada bitecek ama öyle bir hikâyeleştirmeye başlayacak ki biz rica edeceğiz kalsın diye. Ben biraz bürokrasiden geldiğim için hep adının konulmasından hoşlanırım. Yani şöyle diyelim: 11.00’de başlasın, olağanüstü bir şey olmazsa 18.00 ya da 19.00’da sonuçlansın, sonuçlanmadı, 20.00, 21.00, sabaha kadar da çalışırız, ucu açık, hoşgörüle ama adı konulmadığı zaman ucu açık bırakılan her işten sonuç alınmıyor. Yani randevularda da öyledir, “Kaçta buluşalım?” -bizde böyle bir alışkanlık var- “Üç, üç buçuk olabilir.” Yok kardeşim, ya üçte buluşursun ya üç buçukta. Bunun da adının konulmasının uygun olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Yani ben de onun için zaten başta dedim, bitiş saati olarak bir şey belirleyelim.

Ravza Hanım bir şey söyleyecek.

Buyurun Ravza Hanım.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Başkanım, kıymetli üyeler; tabii, bu bizim için öncelik taşıyan bir mesele ama -şimdi onu hatırladım- Dışişleri Komisyonunda bazen başlangıçta toplantı, karar yeter sayısı sıkıntısı olabiliyor, 11.00’de başlıyor toplantı. Eğer çok sıkıntı olmayacaksa on bir buçukta başlatırsak benim açımdan, oradaki açılışı yapıp gelme açısından biraz daha kolay olur hassas olduğu dönemler, onun haricinde şey değil.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Biz sayıya katkı da veririz, karar yeter sayısı istemeyiz, biz de onun içine gireriz.

BAŞKAN – Ravza Hanım, teşekkür ediyorum.

Mihrimah Hanım, buyurun.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Takvimle ilgili, ben salı günü grup toplantılarında olmamız gerektiği kanaatindeyim. Salı gününe münhasır saat ikide başlayabiliriz ama diğer günler 11.00’de başlayabiliriz. Çünkü grup toplantıları siyasi partilerin o haftaki veya o ayki gündemleriyle ilgili açıklamaların yapıldığı toplantılardır, orada olmamız gerektiği kanaatindeyim. Kendi adıma söylüyorum, takdir heyetindir ama ben “Grup toplantısında olmalıyız.” diye düşünüyorum. Salı günü 11.00’de değil, ikide başlayalım.

BAŞKAN – Eğer “grup toplantısı” dersek mecburen, farklı olduğu için 15.00’ten önce olmaz.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Herkes yemeğini yemiş olur, 15.00’ten sonra mesainin bitimine kadar salı günü...

BAŞKAN – O gün Genel Kurul bile farklı başlıyor, malum.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bütün iktidar milletvekillerimiz böyle mi düşünüyor?

BAŞKAN – Genelde...

Peki, o zaman, teşekkür ediyoruz.

Söz isteyenimiz de yok.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – O zaman, salı günü 15.00.

BAŞKAN – Salı günü 15.00’te başlıyoruz. 15.00-20.00, beş saat. Çarşamba, perşembe, cuma saat 11.00-18.00. Maksat, bir takvim ortaya çıksın.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Cuma yok değil mi? Önümüzdeki hafta üç gün.

BAŞKAN – “Bu ay böyle başlayalım.” fikri benimsendi ama “İhtiyaca göre esnek davranabiliriz.” dedik.

Evet, gündemimizin 2’nci maddesi: Komisyonunda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Başkan, bizim tekliflerimiz var.

BAŞKAN – Başka yazılı varsa alalım arkadaşlar, sözlü de alırız.

Şimdi, evet, Komisyonumuzun Başkanlığına ithafen yine Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan arkadaşlarımızın müşterek imzalarını taşıyan önergede “Komisyonumuzun çalışmalarına CHP Grubu uzmanları olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi CHP Grubu Hukuk Danışmanı, Sayıştay Uzman Denetçisi Seyfullah Turhan; Türkiye Büyük Millet Meclisi CHP Grubu Maliye Danışmanı, Vergi Müfettişi Tamer Aksoy; Ankara Cumhuriyet Savcısı Bülent Yücetürk’ün görevlendirilmesini arz ve teklif ederiz. “ şeklinde bir teklif.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) - Benim de teklifim vardı Başkanım.

BAŞKAN – Şimdi, yine Milliyetçi Hareket Partisi temsilcisi Sayın Erdoğan’ın teklifi: “15 Temmuz Darbe Girişimi ve Araştırma Komisyonun yapacak olduğu çalışmalarda Mülkiye Başmüfettişi Fazıl Can’ın Komisyonumuzda uzman olarak görevlendirilmesi için gereğinin yapılmasını arz ederim.”

İki yazılı önerge var.

Sözlü olarak bildirmek isteyen...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Bir önerim de tabii ben Komisyonunda tek olduğum için gittiğimiz yerlerde danışmanıyla birlikte gitmek istiyorum, o konuda da Komisyonun gözetimi dışında yaptığı çalışmalarda...

BAŞKAN – İl dışındaki çalışmalarda yanınızda danışmanınızın olmasını... Tabii, öyle bir teklifle karar alınması gerekiyor galiba usulen çünkü gidilecek yerde konaklama olacak.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Herkes için ortak karar alalım yani partiye has değil. Dolayısıyla tümü için böyle bir karar uygun olabilir.

BAŞKAN – Ankara dışındaki işlemlerde...

“Bütçe mevzuatı açısından bir bakalım.” diyor arkadaşlar. Acil değil nasıl olsa Mehmet Bey.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Başkanım, sözlü talepleri bugün vermek zorunda mıyız?

BAŞKAN – Şimdi efendim, en başta yaptığım izah gibi bu konuda esnek davranacağız yani hepimiz için. Diyelim şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisinden arkadaşlarımızın 2 önergesi geldi ama bunlarda bir değişiklik veya ilave olamaz mı? Olabilir. Mesela Mithat Bey yapmadı herhâlde öneri, sonra mı?

MİTHAT SANCAR (Mardin) - Sonra.

BAŞKAN – “Daha sonra yapacağım.” diyor.

Yani şu anda arkadaşlarımızın sözlü olarak ifade edeceği isimler varsa bunları not alalım, arkadaşımız not alsın, siz ifade edin. Efendim, ileriye doğru yine esnek davranmak üzere de... Çünkü sayı ihtiyacı... Biz sekreteryamızla ve uzman arkadaşlarla çalıştık. Hani emsal olarak da bu darbeleri araştırma komisyonu çalışmalarına bir göz attık, mutlaka sizler de bakmışsınızdır. Orada, tabii, geçmişe dönük 3 darbe araştırıldığı için uzman sayısı biraz daha çok tutulmuş.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Kaç?

BAŞKAN – Tabii, orada 3 alt komisyon oluşturulmuş arkadaşlar. 3 alt komisyon olduğu için 1960’ı, 28 Şubatı...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - 1961, 1980 ve 28 Şubat.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Kamu görevlisi olma zorunluluğu var mıymış burada?

BAŞKAN – Şimdi, kamu görevlisi olma zorunluluğu yok ancak kamu görevlisi olmayanlar tabii burada üç aylık bir mesai harcandığında ona bütçeden bir katkı sunulamıyor edindiğimiz bilgiye göre.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sunumu olmasını kabul etti diyelim uzman, önersek uzmanlığı geçerli olacak mı? Yani bir mali talebi yok.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Kamu görevlisi olma şartı yok.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Emekli bir üst düzey bürokrati diyelim önerdik buraya, bir problem olacak mı?

BAŞKAN – Yani o mali külfeti kendi karşılıyorsa yine Komisyon olarak ona karar vermemiz lazım malum.

Zekeriya Bey, buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Ben de yazılı olarak hazırladım ama esnek davranalım deyince ben de süre istiyorum.

Bir de bu uzmanlarla ilgili olarak bilgilendirilirse iyi olur çünkü bu önemli bir Komisyon, illa bizim kamu görevlilerine bağlı kalmamız gerekiyor. Bazen öyle bir uzman gerekir ki bize yani çok farklı bir görevde bulunan birisini de uzman olarak getirebilmeliyiz. Bu konuda eğer bilgilendirsek ve süresini de belirlersek, ne zaman en son bildirmemiz gerekiyor bu uzmanlarla ilgili, ben onun daha sağlıklı olacağı kanaatindeyim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Pazartesi ya da salı diye kısıtlayalım bu işi.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Yani bildirelim ucu açık olmasın ama bilgilendirilirsek de iyi olur. Yani bir akademisyen olur bazen, bazen bir gazeteci olur, araştırmacı olur, mühendis olur, yurt dışında yaşayan bir insan olur, hepsi olabilir yani.

BAŞKAN – Ucu açık olmasın çünkü o konuda şöyle bir şey de yapmanız gerekecek, bence de arkadaşlarımızın dediği gibi bir süre koyalım. Mesela salı diyelim salı toplantısına, orada Başkanlık Divanına da kısa bir süre lazım olacak. Hani iyi niyetle her arkadaşımız uzman gördüğü kişiyi önerebilir ve bu konuda gerçekten de konunun uzmanı olduktan sonra arkadaşlarımızın önerdiklerinin hepsi değerlidir ama şöyle bir konuya hassas davranmak durumundayız: Hani FETÖ’yle mücadele, FETÖ’nün bütün ipliğini pazara çıkarmak durumundayız. Önerilen kişinin, olur, birtakım kamuoyunda bilmediğimiz, bilemediğimiz bir yanlışlığı söz konusu olma gibi risk karşısında Başkanlık Divanına bu konuyu biraz araştırma süresi de tanınırsa daha sağlıklı bir uzman seçme imkânı olur. O sayıya göre de burada görüşür, kararımızı Komisyon olarak veririz arkadaşlar.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Başkanım, ben de kısa bir iki şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Zekeriya Bey’in açıklamasını ben de doğru buluyorum. Şimdi, bir, kaç uzman görevlendirilecek, bunu tespit etmek lazım. Uzmanların hangi kriterlere uygun belirleneceğini de tespit etmek lazım. Bir kısıtlama var mı İç Tüzük’te ya da Meclis iç hukukunda bir kısıtlama var mı -dışarıdan, işte, içeriden- bunu da belirleyelim. Üçüncüsü, tabii, dışarıdan çağırabileceğimiz kişilerin özlük haklarıyla ilgili de bilgiye ihtiyacımız var. Dört ayını burada geçirecek birisi...

BAŞKAN – O bilgi var yalnız elimizde.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Öyle mi? O konuda sizden bir bilgi rica etsek...

BAŞKAN – Kamu görevlisi olmayanların mesaisine karşılık bir ücret ödeme söz konusu olamıyor. Ancak kamu görevlilerini buraya çağırdığımızda onlara da bir ilave harcırah değil, sadece ulaşım ve...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) - Başka illerden gelenlerin konaklaması var değil mi?

BAŞKAN – Memur olanların konaklaması var.

Ulaşım, konaklama ve yeme içme, onları karşılayabiliyor çünkü onu gelmeden bir araştırdık. Farklı bilgi varsa arkadaşlar burada şey yapın.

YASAMA UZMANI - Sadece ilk on beş günlük yani şehir dışından gelenlerin on beş konaklaması var.

BAŞKAN – İl dışından üç ay görevlendirdik. Onu nasıl yapıyor?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şartları uygun olmaz, gelmez yani.

YASAMA UZMANI – Sayın Başkanım, eğer kamu görevlisi değilse...

BAŞKAN – Yok, kamu görevlisi, atıyorum, İstanbul’dan bir uzmanı çağırdık, görevlendirdik ama Ankara’da çalışacak. Haftanı beş günü burada...

YASAMA UZMANI - Şöyle oluyor efendim: Genelde kurum kamu personeli olduğu için herhangi bir kurumun misafirhanesi varsa orada konaklıyor. Biz Meclis olarak on beş gününü ödeyebiliyoruz.

BAŞKAN – On beş günden sonra ancak sempatik ilişki buradan ücret almadan...

YASAMA UZMANI - Kurumu bir şekilde onu karşılıyor efendim.

BAŞKAN – O zaman önerileri salı günkü toplantıya... Mithat Bey de aynı şeyi söylüyor.

Aykut Bey...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, şöyle yapalım: Belki öncesinde mesela siz üyelerle bir görüşürsünüz, dört partiyle. Birincisi sayı. Yani mesela 60 kişi görevlendireceğiz, 40 kişi görevlendireceğiz, 20 kişi görevlendireceğiz, bir de uzmanlıklar, ekonomiyle alakalı diyelim, MASAK'tan birinin olması çok doğru. Tabii ki diğer parti gruplarının tercihlerine biz çok saygı duyuyoruz. Yani dediğiniz şeyde hani FETÖ'cü birinin gelip de burada araştırma yapmayacak kadar dikkatli seçim yapacağımızı herhâlde hep beraber düşünüyoruz. Biz ciddi kurumların bu şekilde seçim yapacağını düşünüyoruz. Ama en azından kabataslak bir sayı belirlersek, bu tabii ki tadadı değil ama ha, ona göre de, mesela, diyelim ki komisyon üyeleri, işte her üyenin 2 tane önerme hakkı olur gibi veya 3 tane önerme hakkı olur gibi bir şey belirlersek o zaman uzmanlıkların da karşılıklı konuşarak... Mesela diyelim ki siz MASAK'tan birini çağırdınız, biz de güveniyoruz, ya iyi bir şey, tamam, bizim hiç MASAK'tan veya SPK'dan çağırmamıza gerek yok veya işte, ordu kökenli birinin şey yapması gerekiyor, işte MHP iyi birini bulmuş falan gibilerinden, hani karşılıklı uzlaşmayı öncesinden... Komisyon toplantısına da gerek yok, salı günü listeleri hazırlarız, salı yetmedi, cuma günü diyelim 5 kişi daha lazım oldu, 5 kişi. Veya oradan çıkmak isteyenler olabilir. Bir de ondan öncesinde siz bir toplantı yaparsınız komisyon uzmanlarıyla uyum içinde çalışma açısından, çünkü, hani, birbirinden farklı insanlar olacak.

BAŞKAN – Oldu, teşekkür ediyorum.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Başkanım, belirlenecek uzmanlarla ilgili ben de genel birkaç şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Tabii.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Uzmanların hukuki, teknik ve Meclis çalışmaları yetkinlikleriyle ilgili bir çalışma yapmamız lazım. Arkadaşların söylediğine ben de katılıyorum. “Silahlı bürokrasi” veya “kırmızı kadro” dediğimiz asker ve poliste, emniyette kırk yıldır bir şekilde yerleşen bu ekiple ilgili çalışma yapacak kişinin asker kökenli veya polis kökenli olması lazım. Uzmanlarda böyle isimler bildirmemiz gerektiği kanaatindeyim.

Yargı bürokrasisinde, Adalet Bakanlığında, HSYK'da kırk yıldır yine yerleşen bu ekibin yol ve yöntemleriyle ilgili bize bilgi verecek, bize faydalı olacak arkadaşlarla çalışmak lazım diye düşünüyorum.

Bu işin finans ayağı var, önemli bir ayak. Finans ayağında da sivil iş dünyasıyla bağlantılar var, menfaat ilişkileri var, bu ilişkileri koordine eden iç ve dış makamlar var, kurumlar var, bunlarla ilgili çalışacak uzmanlara ihtiyacımız var. Finans sistemini belirleyen bürokrasi var. Biliyorsunuz, BDDK, Merkez Bankası, TMSF ve benzerleri. Bunlarda, FETÖ'ye karşı bunların duruşu, burada bizimle ilgili, bize bilgi aktarabilecek, bizim taleplerimizi yerine getirecek yetkinlikte -MASAK olabilir belki uzmanlara ihtiyacımız var.

Sivil toplum kuruluşlarıyla ilgili FETÖ'nün çalışmalarını takip etmemiz lazım. Bununla ilgili bir karar vereceğiz belki çünkü bunlar kırk yıldır kendilerini öne çıkararak, kendilerini cici çocuk durumuna sokarak diğer sivil toplum örgütlerini karaladılar, onları âdeta yok ettiler. Bu konuda sivil toplum bilgisi ve donanımı olan uzmanlar bulunması gerektiği kanaatindeyim.

Yine, kırk yıldır bu grup, biliyorsunuz, eğitimde çok ciddi rol aldı. Bunların dersaneleri var, ortaöğretim kurumları var, üniversiteleri var, bunlar resmî faaliyet görünüyor. Belki fatura karşılığı bu okullarda, bu dersanelerde insanlar kullanıldı, çalıştı ama bunların arkasında bir B planları vardı.

Bunları çalışacak uzmanlara ihtiyacımız var. Bunlar yaklaşık kırk yıldır fakir aile çocuklarını, zeki çocukları bir şekilde aldılar ve bunları kendilerine kul köle ve nihayetinde gördüğümüz gibi militan yaptılar. Bu konuda bizimle çalışacak uzmanlara ihtiyacımız var.

Dış politika ve ilişkilerle ilgili uzmanlara ihtiyacımız var. Bunlar dünyada çeşitli siyasi partileri, siyasi aktörleri desteklediler, onların iktidar olmasına çalıştılar veya iktidardan gitmelerini, darbe yoluyla veya başka şekillerde gitmelerini sağladılar, çalıştılar. Bunlarla çalışacak yetkinlikte uzmanlara ihtiyacımız var.

Bir de himmet çalışmaları var bunların. Bence en karanlık olan ve en çok aydınlatılması gereken konu. Makbuz karşılığı olmayan ama çeşitli menfaat ilişkileri içerisinde veya baskıyla, şantajla bir şekilde himmet topladıklarını biliyoruz. Bu afişe edildi, hani her şey ortada. Bunlarla ilgili de bize çalışacak, belki istihbarattan uzmanlara ihtiyaç var.

Ben genel bir şey çizdim. İsimlerle ilgili ben de süre istiyorum, inşallah bildireceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Belki de onların arasına -çok güzel özetlediniz- o himmet mevzusunu açığa çıkaracak eski mensup olup da sonradan deşifrede bilgisi olanların belki bilgilerine başvurup burada, bu iş, çark nasıl dönüyordu şeklinde onlar da olabilir.

Onları not aldık.

Bu konuda başka görüş...

Sayın Burhanettin Hocam, buyurun.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Sayın Vekilimiz çok güzel özetledi. Benim hislerime de tercüman oldu ama bunu yazmak bir anlam ifade etmeyecek. Şimdi, uzmanları çağırırken hangi alanda olduğunun bizim elimizde olması lazım. Hepimiz aynı alandan, eğitimden getirmiş olabiliriz. O zaman askeriyeden kimse yok, MİT'ten kimse yok, sivil toplumdan yok. Biz bunu bir listeleyelim, elimizde şöyle bir şey olsun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) - İhtisas alanlarına göre.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – İhtisas alanlarına göre çünkü gelecek hafta geldiğimiz zaman yine aynı yerde kaos oluşacak. Hepimizinki eğitimle ilgili olacak, gazeteci olacak ama MİT'ten kimse gelmemiş olacak.

MUSTAFA SEZGİN TANRUKULU (İstanbul) – Biz sıfatlarını yazdık.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Ama şimdi geride kalanlar da var. Şimdi hepimizinki aynı yerde birikmesin diyorum yani bizimki de sizinkiyle aynı yerde birikmesin diye bir...

BAŞKAN – O zaman, Burhanettin Hocam, Başkanlık Divanı olarak bir liste çalışması yapalım.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Evet, onu diyorum.

BAŞKAN – Bu şekilde, aynen, az önce verilen, hakikaten...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yani yeniden partilere dönelim, şurada eksiklerimiz mi var, çalışalım.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Evet, çok hoş olur öyle.

BAŞKAN – Evet.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim, çok özür dilerim. Başkanlık Divanı bir havuz oluştursun, çalışalım, mesleklerine göre, eğer eksik bir meslek varsa tekrar partilere dönelim, bu konuda bir eksiklik var, beraberce isimleri alıp tekrar, yeniden mutabık olalım.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Ama bu havuzu oluştururken sizden gelecek listeler de lazım.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bence hiçbir kısıtlama yapmayalım arkadaşlar. İnsanlar birbirini çek emiş olur. Bakın, bir sürü teklif. Başkana hak veriyorum veya bunun içinden bir tanesinin kriptolu olmayacağını ne bileceğiz? Birbirini test edersiniz. Onun için, ben diyorum ki bütün partilerin önerdiklerini olduğu gibi kabul edelim. Doğrusu budur.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Sorun yok, sorun yok, sizinkini kabul edelim de uzmanlık alanı...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Zaten eksik olan varsa Başkanımız bildirsin.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Sizin önerdiğinizde Genelkurmaydan uzman olmayabilir.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Katılıyorum, katılıyorum.

BURHANETTİN UYSAL (Karabük) – Liste yapalım, eksikleri, onu da bilmemiz lazım, bu komisyonun sağlıklı çalışabilmesi için.

BAŞKAN – Şimdi, zaten sayı epeyce, tahminim tabii, bilemiyorum, epeyce şey gelir ama şimdi, biraz yaptığınız çalışmaya göre, yine, biz müsaadenizle Başkanlık Divanıyla o konuda biraz daha çalışalım. Öyle 50-60 uzmanla değil, biraz da işin hızlı yürümesi sayının fazlalığına değil, işin hakikaten uzmanı ve ehli olmasına bağlı. O bakımdan burada 15-20 gibi bir sayıyla bizim adım atmamız lazım diye düşünüyoruz ama bir havuz oluşturalım. İsterseniz şöyle bir şey: Toplantıdan da önce arkadaşlarımız havuza girecek bilgileri lütfen bana göndersinler, biz yine Başkanlık Divanı olarak o isimleri, uzmanlık alanlarını da gördüğümüzde, hemen “Ya, şu alanda eksik var, işte, askerî alanda eksik var, yargıda eksik var.” gibi görebilelim, dönüş de yapalım çünkü toplantı anında mecburen bir başka toplantıya ertelemiş olacağız. Zamandan kazanılır bir kere o konuda da.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Müsaade ederseniz bir cümle ekleyeyim burada.

Prensip olarak, tabii, önceki komisyon kadar kalabalık olmasın ama bir 25-30 kişi hesap edersek komisyonu, uzmanlarını, bunu da aşağı yukarı burada 15 kişiye, herkese ikişer üye bildirecek şekilde şey yapalım, herkes havuza getsin, oradaki zaten tablo ortaya çıkar çünkü hepimizin ilgi alanları farklı olduğu için, istesek de istemesek de buraya getireceğimiz uzmanlar kendi ilgi alanımızla ilgili olacak. Mesela benim buraya teklif ettiğim arkadaşımız İçişleri Bakanlığında mülkiye başmüfettişi, özellikle valiliklerdeki, bu sivil toplum kuruluşlarındaki, emniyetteki yapılanma üzerine zaten aylardır bu işin içinde fiilen çalışmakta olan bir arkadaşım. Yani bunun gibi herkese ikişer tane, her milletvekili 2 üye getsin, havuzda toplayalım, onu önümüzdeki ilk toplantıda son şekliyle değerlendirelim.

BAŞKAN – Uygun. Zaten hiçbirimiz seni buraya uzman aldık demiyoruz. Getiriyoruz, havuza koyacağız, beraber değerlendireceğiz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Birçoğu da korkuyor, çekiniyor insanlar yani...

BAŞKAN – O da olabilir. Veya biraz da ağır bir görev tabii ki. Bir kısmı da bunu fırsat bilip böyle bir konuda uzmanlık daha da geliştirecek bir faaliyet alanı olarak çalışabilir.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yalnız bir ek bilgi vereyim. Bazen de kurumlarda şöyle bir şey olmuş hatırladığım kadarıyla. Komisyon isim olarak istemiş, kurum bir isim değil, görevli isteyebilirsiniz diye bir cevabi yazı yazmış falan filan. Bunu da artık komisyon başkanı bakanlarla görüşerek falan...

BAŞKAN – Ben cümlemin başını kaçırdım.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi şöyle bir şey: Daha önce bir komisyonda olmuş bugün öğrendiğim kadarıyla. Komisyon isim olarak istemiş, mesela Sermaye Piyasası Kurulundan Hamdi Yeşil diyelim. Sermaye Piyasası Kurulu da şöyle bir cevap vermiş: Siz bizden sadece personel isteyebilirsiniz, biz görevlendiririz diye.

BAŞKAN – Biz, Aykut Bey, ikisini de yapabiliyoruz. Yani, Sermaye Piyasasından, dediğiniz gibi, Hamza falan da diyebiliriz ama o konuda bir uzman da isteyebiliriz yani o konuda rahatız.

Şimdi, gündemimizin 2'nci maddesiyle ilgili konuyu da görüşmüş olduk arkadaşlar.

3'üncü maddeye geçiyoruz. 3'üncü madde de davet edilecek kişilerle ilgili.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubumuzdan arkadaşlarımızın...

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Fetullahçı Terör Örgütünün 15 Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi ile Bu Terör Örgütünün Faaliyetlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Başkanlığına

Komisyonumuz çalışmaları kapsamında incelenmek üzere,

-Ele geçirilen ve Adalet Bakanlığında bulunduğunu bildiğimiz tutuklu ve gözaltındaki darbe girişimi zanlılarının hapishanelerde birbirleri ile haberleşirken kullandıkları pusulaların birer örneğinin

-ByLock kullanıcılarının tam listesinin

-Eagle kullanıcıların tam listesinin

ilgili adli ve idari mercilerden temin edilerek komisyon üyelerine dağıtılmasına ilişkin komisyon kararı alınması hususunda gereğini arz ederiz.07/10/2016

Aytun Çıray

Mustafa Sezgin Tanrıkulu

İzmir

İstanbul

Aykut Erdoğan

Zeynel Emre

İstanbul

İstanbul

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bir önerge daha var Sayın Başkanım.

Buyurun.

BAŞKAN – Arkadaşlar, önergelerde mutlaka... Bilgi olarak arz edeyim, gelen dilekçeyi -diyelim ki, toplantı anında da olsa, sonra da olsa- Başkan havalesi olmadan böyle bir dilekçe verilmemiş kabul edelim hep beraber, böyle olması lazım. Havale ediyorum geldiğinde, imza atıyorum üzerine; bilginiz olsun.

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Yazılı mı vermek zorundayız Başkanım? Sözlü olabilir değil mi?

BAŞKAN – Olabilir, onlar da kayda geçer yani.

Şu anda, yine, bir önerge daha geldi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Fetullahçı Terör Örgütünün 15 Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi ile Bu Terör Örgütünün Faaliyetlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Başkanlığına

Gündemin 3'üncü maddesi uyarınca başlangıçta komisyonumuza davetini istediğimiz kişilerin isim listesini ekte sunmaktayız.

Darbe girişimine katıldığı iddia olunan tutuklu TSK mensupları, yargı mensupları, devletin diğer kurumlarında, özel sektörde ve darbe girişiminde bulunan suç örgütü ile ilgili bilgi sahibi olduğunu düşündüğümüz şahıslar bu aşamada listemizde yer almamaktadır. Komisyonun çalışma takvimine bağlı olarak, bu kişilerin de çağırılmasını bilahare komisyonun takdirine sunacağız.07/10/2016

Aytun Çıray
İzmir

Mustafa Sezgin Tanrıku
İstanbul

Aykut Erdoğan
İstanbul

Zeynel Emre
İstanbul

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan

Ahmet Davutoğlu

E. İçişleri Bakanı Efkan Ala

E. İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin

Bülent Arınç

Yalçın Akdoğan

Bekir Bozdağ

Sadullah Ergin

Hüseyin Çelik

Melih Gökçek

Rıfat Hisarcıklıoğlu

Kadir Topbaş

Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar

MİT Müsteşarı Hakan Fidan

Vali Emniyet Genel Müdürü Mehmet Kılıçlar

Eski Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök

Eski Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt

Eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ

Eski Genelkurmay Başkanı Necdet Özel

Eski Genelkurmay Başkanı Işık Koşaner

Genelkurmay 2. Başkanı Ümit Dündar

Jandarma Genel Komutanı Yaşar Güler

Kara Kuvvetleri Komutanı Salih Zeki Çolak

HSYK Ali Suat Ertosun

Emniyet Genel Müdürü Osman Ak

Eski Emniyet Müdürü Cevdet Saral

Eski Emniyet Müdürü Hanefi Avcı

Atilla Uğur

Emekli Eski Korgeneral İsmail Hakkı Pekin

Gazeteci Nedim Şener

Gazeteci Ahmet Şık

Gazeteci Yavuz Selim Demirağ

Gazeteci Fehmi Kuru

Gazeteci Yıldırım Oğur

Stratejist Henry Barkey

Stratejist Gönül Tol

Öğretim Üyesi Şaban Kardaş

Öğretim Üyesi Mensur Akgün

E. Hâkim Albay Zeki Üçok

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Efendim, bu konudaki önerge mi sözlü sunmak istiyorum.

BAŞKAN – Hemen bir beyan edin, ondan sonra Mithat Bey'e söz verelim.

Mehmet Bey...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tabii ki önümüzdeki günlerde biz de listemizi detaylı olarak sunacağız ama ben başlangıç olarak farklı bir yöntemle başlanmasının bu işin ortaya çıkartılması bakımından uygun olacağını düşünüyorum. Elbette ki devletimizin bu konuda bir arşivi var. Başbakanlığın, önümüzdeki hafta, Komisyonumuzun ilk toplantısında... Fetullahçı terör örgütünün devlete sızmaya başladığı tarihten itibaren, özellikle 28 Şubat sürecinde neler yaptı, 12 Eylül sürecinde neler yaptı cemaat? Ondan sonra, 2004 yılında Millî Güvenlik Kurulunda, biliyorsunuz, bu konuyla ilgili ilk karar alındı -Fetullahçı terör örgütünün yapılanmasının takip edilmesi gerektiği, yarın bunun devleti sıkıntıya sokacağı konusunda- o günden sonra devletimiz ne yaptı, Hükümet ne yaptı? Efendime söyleyeyim, daha sonra, MİT müsteşarının gözetilmesine alınmasıyla ilgili bir konu gündeme geldi, Meclisimiz bir gece yarısı çıkarttığı bir kanunla, MİT Kanunu'ndaki yaptığı değişikliklerle bu meseleyi bertaraf etti. Gene Cumhuriyet Halk Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisine yönelik yapılan operasyonlar süresince Hükümet, devlet, bu konuda ilgili

kurumlar neler yaptılar? 17-25 Aralık, tabii ki iktidar tarafından bir darbe girişimi olarak söylendi ama bununla ilgili yapılanların önemli bir kısmı, detaylı olarak tarafımızdan bilinmemektedir. 17-25 Aralık sonrası, özellikle, işte, arkasından iç güvenlik paketinin çıkartılması sürecinde ve iç güvenlik paketi çıktıktan sonra neler yapıldı? Çünkü, şimdi, 15 Temmuz sonrasında tabloya baktığımızda -tabii, 15 Temmuz gecesini hep birlikte yaşadık, yani ona itirazımız yok- o 15 Temmuz gecesinde ortaya çıkan tablonun ortaya konması bakımından 15 Temmuzdan önce neler yapıldığını bize Hükümet, Başbakanlık bir brifingle burada sunarsa biz bundan sonra daha doğru bir nokta üzerinden gidebiliriz diye düşünüyorum çünkü 15 Temmuz sonrasında çok sayıda kamu görevlisi açığa alındı, 30 bin civarında kamu görevlisi şu anda cezaevlerinde tutuklu, bunlarla ilgili hazırlıkların ne kadarı önceden yapıldı, ne kadarı 15 Temmuzdan sonra yapıldı? Bu, bizim açımızdan bence yol haritası belirleme konusunda önemli. Eğer önceden belirlendiyse, devletin bir hazırlığı varsa bu gecikmenin sebeplerini de ortaya koymamız lazım. Önceden bunların detayları ortaya çok konamamış ise 15 Temmuzdan sonra bu kadar süratle bu tablonun nasıl belirlendiğinin de, Komisyonumuzun bu konuda da bilgilendirilmesinde fayda var çünkü yapılan bu tespitlere de kamuoyunda itirazlar var; muhakkak size de gelenler var, AK PARTİ'ye de gelenler var, Cumhuriyet Halk Partisine de gidenler var, bize de gelenler var, başka yerlerde de haklarını aramaya çalışan insanlar var. Dolayısıyla, 15 Temmuz darbe girişiminden sonra yaşanan süreçte ne kadar kamu görevlisi açığa alındı? Ne kadarı tutuklu? Ne kadarı ihraç edildi? Önümüzdeki süreçte takipte olan ne kadar kamu görevlisi var? Toplam kamu görevlileri sayısı içerisinde bunun pozisyonu nedir? Bunun gene, ordu, emniyet ve yargı içerisindekinin de biraz daha detaylandırarak burada ayrıca sunulmasının faydalı olacağını düşünüyorum.

Gene, 15 Temmuz gecesi hep birlikte dinlediğimiz, TRT'de okunan bildiride adı geçen yurttan sulh konseyinin imzasıyla, işte, birtakım sıkıyönetim komutanları, vesairelerin isimleri geçti, bu isimleri geçen insanların şu anda önemli bir kısmı cezaevinde ama bu komisyonun kimlerden müteşekkil olduğuyla ilgili durumumuz nedir, bununla ilgili, Hükümetin elindeki şu ana kadar yapılan tahkikatlarda nereye gelinmiştir? Bu bence önemli bir mesele.

Gene, tabii ki, bu işin sadece sıkıyönetim komutanlarından ibaret olmayacağını buradaki bütün milletvekillerimiz bilmektedir; birçoğumuz kamu "background"u olan insanlar veyahut kamuda olmasa da siyasetin içinde uzun yıllardır var olan insanlar. Dolayısıyla, bir darbe sadece sıkıyönetim komutanlarıyla sınırlandırılmaz yani bunun Hükümeti var, bunun... Mesela, işte, kamuoyuna da yansısı o gece eğer darbe başarılıysa, hangi kurumu kim teslim alacaktı diye, işte, Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesinin yanında kimin beklediği, bazı il emniyet müdürlüklerinin yanında kimlerin beklediği de, bir kısmı deşifre oldu. Dolayısıyla, bu konularla ilgili olarak, mesela, bunun üst düzey bürokrasisi, müsteşarları kimdi, genel müdürleri kimdi, Hükümeti kimdi? Bununla ilgili bugüne kadar ulaşılmış bir bilgi olup olmadığını, öncelikle bence görmemiz lazım.

Yine tabii, kamu ayağına, Hükümetin 15 Temmuz sonrası yaptığı icraata baktığımızda ordu, yargı, işte emniyet gibi kurumlarda üst düzey çok insanın, işte, valilerin gözaltına alındığı, bunlarla ilgili takibat yapıldığı vesaire söz konusu ama kamunun diğer kurumlarındaki üst düzey kurum imamlarının, temsilcilerinin durumu nedir; bunlardan hangileri tespit edilmiştir bugüne kadar yapılan takibatlarda?

Cemaatin tabii ki, elbette ki siyasi uzantılarının da olduğu muhakkaktır. Bunun siyaset içerisindeki uzantıları nedir? Özellikle, mesela, bu kamudan müdahalelerde TMSF ve YSK konusunda hiç sanki burada cemaatin bir uzantısı yokmuş gibi bir tablo var ortada. Burada gerçekten yok mu, yoksa ulaşılamadı mı?

Yine, kamudaki ByLock'çular bugün önemli bir kısmı tespit edilenlerin tutuklu. Siyasetin içinde de ByLock kullananlar var mı, varsa bunlarla ilgili ne yapılacak?

Yine, bence burada yapacağımız çalışmaların başarısı Komisyon ve ülke açısından çok önemli. Bu Komisyon gerçekten bunları doğru ortaya koyabilirse, doğru yerden başlayıp doğru yerde bitirebilirse... Hani bu 15 Temmuzun bence en vahim sonuçlarından birisi şudur: “Bir daha Türkiye’de darbe olmaz.” denilen bir noktada böyle bir darbe gerçekleşmiştir. Dolayısıyla darbeye karşı karşıya kalınmıştır sonuç başarısız da olsa ve elbette ki kurumlarımız bundan zarar görmüştür. Bundan sonra yeni paralel yapıların oluşmaması, yeni darbelerin oluşmaması bakımından bu ortaya koyacağımız tablo bana göre son derece önemlidir. Burada eğer biz gerçekten başlangıcı doğru noktadan yapıp sonuca doğru gidebilirsek, işte o zaman “Türkiye’de bir daha darbe olmaz. Bundan sonra Türkiye’de demokrasi kaim olacaktır.” sözünü Türk milletine, Türk kamuoyuna ve bütün dünyaya söyletebiliriz diye düşünüyorum. Yani başlangıç noktasında isimlerden ziyade Hükümetin bugüne kadarki birikiminin bir hazırlık olarak önümüzdeki ilk oturumda sunulması ve bundan sonra diğer isimlerin dinlenmesine geçmemizin faydalı olacağını telakki ediyorum ve bu konuda takdirlerinize arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum Mehmet Bey.

Buyurun Sayın Çıray.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Evet, Mehmet Bey’e baştan sona katılıyorum nereden tutacağımız konusunda çünkü hepimiz milletvekiliyiz burada aynı zamanda ama uzmanlık isteyen çok şey var. Yani fark etmemiz lazım, nereden başlayacağız, nereye ilerleyeceğiz diye anlamamız lazım. Bu anlamda bu brifingi Sayın Başkanım bir an önce yani en başından hatta önümüzdeki hafta hangi gün ayarlayabilirseniz alırsak çünkü işte o bahsettiğimiz hızlanmayı da o sağlar, bilgi hızlanmayı sağlar. Ne yapacağımızı bilmek çok çok önemli diye düşünüyorum. Çünkü hakikaten bunun bürokratik ayaklarında ve başka ayaklarda birçok şey ortaya çıktı ama siyasi ayağı ortaya çıkmadı ve bu Komisyon bu kalkışmanın aslında nereye varmak istediğini ortaya çıkarmak zorunda. Bu kalkışma neden yapıldı? Yani bir sabah uyanıp biz kendi kendimizi birtakım makamlara atayalım... Yani her darbenin bir mantığı vardır katılırsınız ya da katılmazsanız -ben bunun darbeden öteye bir şey olduğunu düşünüyorum ayrı mesele- ama bu kalkışmanın nereye, hangi siyasi noktaya varmak istediğini ortaya koymak durumundayız. Bunun için de bu öneriyi diğer arkadaşlar da katılırlarsa ben destekliyorum ve bir an önce bunun sağlanmasını Başkanlığınızdan arz ve rica ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Mithat Bey.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, çalışmalara başlarken bir yöntem belirlemenin çalışmaları ve işleri çok kolaylaştıracağını, hedefe varmayı da yine daha fazla imkân dâhiline sokacağını düşününüz.

Komisyonun kuruluş amacı darbe girişimini ve bunun arkasındaki örgütlenmeyi araştırmaktır, ikisi bir arada.

Öncelikle tabii, darbe girişimiyle ilgili o gün, 15, 16 Temmuz günü neler yaşandığına dair çok fazla bilgi hatta biraz bilgi kirliliği olduğunu söyleyebiliriz. Pek çok iddia ortalıkta dolaşüyor ve bunlar aydınlatılmadan geriye doğru gitmenin kolay olmayacağını da buradan çıkarabiliriz.

Şimdi, bir yöntem önerimiz var onu sizlerle paylaşayım, takdirlerinize, değerlendirmenize sunayım: Diyoruz ki bu darbe girişimi nasıl hayata geçti? 15 ve 16 Temmuzda ne oldu?

Bu konuda üç tane ana yorum var biliyorsunuz, üç farklı yaklaşım var. Bir yaklaşıma göre “O gün olan biten her şey işte FETÖ denilen örgütün çalışmalarıyla ve kalkışmasıyla açıklanır. Yani başı da sonu da ortası da her şeyi de ordu içindeki FETÖ örgütlenmesi tarafından gerçekleştirilmiştir ve bütün dikkatleri buraya yoğunlaştırmak gerekir.” deniliyor.

Diğer yaklaşım bunun bütünüyle bir senaryo olduğunu, darbe girişiminin bütünüyle bir senaryo olduğunu söylüyor; bu da pek çok çevre tarafından dile getiriliyor biliyorsunuz. Yani aslında ortada bir darbe girişimi yok, bu konuda önceden hazırlanmış bir senaryonun hayata geçirilmesi söz konusu. Biz bu görüşe katılmıyoruz zaten, ortada gerçekten bir darbe girişimi olduğunu başından beri söylüyoruz ama bu ikisinin arasında da yorumlar var. Bu iki farklı yorumun dışında bir üçüncü yorum da şu, biz de dile getiriyoruz bunu: Sayın Cumhurbaşkanının ve Hükümetin en azından belli bir kanadının darbeden erken zamanda haberdar olduğunu ve bunun önlenmesi yerine harekete geçtikten sonra bastırılması yöntemini tercih ettiğini iddia eder bu görüş. Bunların hepsi iddiadır tabii.

Şimdi, bu iddiaların öncelikle sorgulanmasını sağlayacak kişileri dinlememiz faydalı olur. Böylece, acaba bu FETÖ denilen örgüte üye olan, doğrudan organik bağla birlikte çalışanlar dışında o gün bu darbe girişimine katılan FETÖ’cü olmadığı bilinen başka askerler var mı veya askerler dışında yine doğrudan organik olarak FETÖ’cü olmayan başka çevreler de biliniyor mu?

Biz bunun çekirdeğinde FETÖ örgütünün olduğunu zaten söylüyoruz ama bundan ibaret olmadığı kanımızı da dile getiriyoruz. Bizim görüşümüzün ne olduğu bu aşamada önemli değil “Bu da bir tezdır.” diyoruz. Bunların hepsinin araştırılması gerekiyor. Belki bizim baştan itibaren ya da son zamanlarda sık dile getirdiğimiz tez yapacağımız araştırmalarla çürütülür, bilemiyoruz ama bunlar ciddi tezlerdir ve bunların mutlaka aydınlatılmasını sağlayacak kişileri dinlemek gerekiyor.

Bizim ilk etapta araştırmayı buradan başlatma önerimiz var. 15, 16 Temmuzda ne yaşandı? Mesela, istihbarat bilgisi Cumhurbaşkanına saat kaçta gitti? Kim tarafından iletildi? İşte, MİT Müsteşarı hangi saate kadar ya da hangi saatte Genelkurmay’a gitti? Ne kadar kaldı? Kiminle görüştü? Kim kiminle görüştü, bunlarla ilgili çok fazla soru var, epeyce de bilgi kirliliği mevcut.

Şimdi, burayı ilk etapta gündemimize alalım, bunlarla ilgili isimler önereceğim. Sonra, buradan başlayarak FETÖ örgütlenmesinin nasıl mümkün hâle geldiğini, nasıl, hangi yöntemlerle, hangi siyasi kararlarla, hangi siyasi desteklerle, hangi örgütsel yöntemlerle devlet içine yuvalandığını araştırmamız gerekiyor. Eğer doğrudan doğruya örgütlenmenin nasıl gerçekleştiğini araştırmaya başlarsak, kırk yıl geriye giderek bugüne gelmeye çalışırsak 15, 16 Temmuz günleri yaşananlarla ilgili araştırmamız çok zayıf kalabilir; oysa öncelikle bunu halletmemiz gerekiyor. Biliyorsunuz yurt dışında da bu konuda çok fazla spekülasyon yapıyor. Bu yorumlar arasında farklı çevrelerin tercihleri oluyor ve spekülasyonlar devam ediyor. Ben diyorum ki ya, biz bunun gerçek bir darbe girişimi olduğunu zaten düşünüyoruz, bunu her yerde söylüyoruz ama bunu ayrıca bu Komisyon bütün ayrıntılarıyla ilk eden muhataplarıyla, sorumlularıyla araştırın.

İsimleri şimdilik, daha sonra genişletmek üzere sıralayayım: Öncelikle Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan’ın dinlenmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN – Yazılı da verecek misiniz?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yazılı da verebilirim size bunu ama kayda geçsin diye. Bunu temize çekip vereceğim.

Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Fahri Kasırga Bey’in dinlenmesi; Başbakan Sayın Binali Yıldırım, İçişleri Eski Bakanı Sayın Efkan Ala, Millî Savunma Bakanı Fikri Işık, MİT Müsteşarı Hakan Fidan, Kamu Güvenliği Müsteşarı Muhammed Dervişoğlu, Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar, kuvvet

komutanlarının tamamı, 1. Ordu Komutanı Ümit Dündar, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak, o dönem Emniyet Genel Müdürü olan Mehmet Kılıçlar, Özel Kuvvetler Komutanı Zekai Aksakallı, Orgeneral Akın Öztürk ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in özel temsilcisi Aleksandr Dugin. İlk etapta -bunları size yazılı olarak da sunacağım- bunları dinleyelim.

Biraz önce Sayın Mehmet Erdoğan belirtmişti, başka arkadaşlar da dile getirdiler, gerçekten, o gün bu araştırmayı derinlemesine yapmazsak siyasi boyutunu da açığa çıkarmamız mümkün değil. On binlerce, yüz binlerce kişi örgüt üyesi olduğu ve darbeyle bağlantısı bulunduğu gerekçesiyle kamu görevinden açığa alındı, atıldı, gözaltına alındı, tutuklandı ama “yurtta sulh konseyi” diye ortaya çıkan grubun kim olduğuyla ilgili tek bir bilgi yok. Kimdi bunlar? “Liste hazırlandı.” dediler, sadece sıkıyönetim komutanları ve bazı illerin emniyet müdürlüklerine ilişkin isimler var bu listede. Darbenin ilk etapta yapacağı şey, ister bir cunta ister bir komite şeklinde olsun bir siyasi yönetici grubu da oluşturmaktır. Her şey konuşuluyor ama konuşulmayan en önemli konuların başında bu geliyor. Bu darbeciler başarılı olsaydılar, kim mesela devlet başkanı -“cumhurbaşkanı” demiyoruz, o cumhurun başı olmayacaktı- devletin başına kimi getireceklerdi? İşte, hükümet kuracaklar mıydı yoksa bir siyasi komiteyle mi yöneteceklerdi? Eğer hükümet kuracak idiyse kimleri bakan yapacaklardı, kimi başbakan yapacaklardı? Siyasi komite kuracak idiyse bunda kimler yer alacaktı? Şimdi, darbenin başarısız olacağı, bastırıldığı, engellendiği, halkımızın da güçlü, dirayetli karşı çıkışıyla, direnişiyle, püskürtüldüğü andan itibaren herkes bu oluşumun dışında olduğunu iddia etmeye başladı. Bir tek kişi çıkıp da “Ben içindeydim.” demedi. Peki, kuvvet komutanlarının, onların yardımcılarının siyasi bağları neydi ya da doğrudan bu darbeyi planlayan ekip hangi siyasi bağlantılarla yola çıktı ve -yine biraz önce Aytun Bey de Aykut Bey de söylediler- neyi hedefliyordu, ne amaçlıyordu? Bir anayasa var mıydı kafalarında, bir rejim var mıydı? Nasıl bir siyasi düzen öngörüyorlardı? Bununla ilgili hiçbir tartışma yok, daha doğrusu yeterince bilgi yok. Şimdi bunları, ilk etapta 15-16 Temmuz'a yoğunlaşarak aydınlatmamız gerektiği inancındayız.

Kademe kademe ilerlersek belki çalışmalarımızın sonunda şu noktaya varabiliriz: Darbenin bu boyutlarını açığa çıkaracak ya da açığa çıkarmaya yarayacak, yardım edecek yeterince bilgi topladık diyelim, bu örgütün devlet içine yerleşmesi sürecine yoğunlaşırız. Muhtemeldir ki bu Komisyon o çalışmayı sonuna kadar götürmeyecektir yani zaman yetmeyecektir, kırk yılı, kırk beş yılı araştırmaya belki zaman yetmeyecektir. Komisyon, belki böyle bir şey çıkarsa ayrıca, bu konunun özel olarak araştırılması için Genel Kurula öneri sunulabilir. Yani darbeyle bağlantısı olduğu ölçüde bu yapıyı aydınlatmaya çalışalım, gidebildiğimiz kadar gidelim fakat dört ayda gidebileceğimiz mesafenin çok fazla uzun olamayabileceğini de düşünerek darbe odaklı yayılmaya çalışalım yani darbe girişimini odağa alarak aydınlatma işini oradan geriye doğru işletmeye ya da gerçekleştirmeye çalışalım diyoruz.

Size bu saydığım 16 ismi biraz sonra yazılı olarak takdim edeceğim Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Mithat Bey.

Buyurun Serkan Bey.

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; benim şöyle bir önerim olacak, Komisyonumuzun takdirine sunuyorum: Malumunuz, Hükümetimiz FETÖ'nün iadesi için, Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığımızla beraber Amerika'dan iadesi için gerekli girişimde bulundu ve yargı süreci devam etmektedir. Komisyonumuz milletimiz ve Meclisimiz adına hareket ettiğinden, Amerikan Meclisi, Senatosu ve dünya kamuoyu nezdinde bu darbe girişiminin daha iyi anlatılması

açısından ve iade karar sürecine de etkisinin olacağını da düşündüğümden dolayı Fetullahçı terör örgütünün başı olan ve 15 Temmuz darbe girişimini üst akılla birlikte gerçekleştiren FETÖ'nün de ben dinlenmesini talep ediyorum Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kimin dinlenmesini?

SERKAN BAYRAM (Erzincan) – Fetullah Gülen'in de dinlenmesini talep ediyorum. Bunun, bu süreçte, bu yazımların Amerika nezdinde de karar sürecine, iade sürecine etkisi olacağını düşünüyorum. O yüzden diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Serkan Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Yanıp sönene bakıyorum ama...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Beni hep geçtiğiniz için...

BAŞKAN – Şimdi yandı mikrofonunuzun ışığı.

Buyurun Sayın Kan.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Ben biraz daha farklı düşünüyorum. Sayın Vekilimiz Mehmet Bey dediler ki: “Doğru yerden başlamamız lazım ve doğru şekilde bitirmemiz lazım.” Katılıyorum, siz de katıldınız. Ancak Mithat Beyin düşüncesine katılmakla beraber yani darbe günü neler yaşandı, bu çok önemli, fazla bilgi karmaşası var ama bizim buna daha bütüncül bakmamız gerektiğini düşünüyorum yani sistemi anlayabilmek için darbe gününde olanların ötesinde, öyle gözüküyor ki FETÖ konusunda hepimizin belirli fikirleri vardı, ben on-on beş senedir bununla alakalı kafa yoruyorum fakat böyle bir şey olabileceğini tahmin etmiyorduk. “Bu, kırk senelik bir şey.” dedik. Demin bazı kıymetli siyasetçilerin isimleri zikredildi. Mesela Sayın Başbakan Ecevit dönemi, orada Yalçın Doğan'la yapılan röportaj, vesaire, bunlar geldi aklıma, daha eskisi de geldi. Maalesef eski siyasetçilerden bir kısmı hayatta değil ama o dönemde onların yakın mesai arkadaşları olan, mesela Hüsamettin Özkan olabilir ya da önceki dönemlerden, o dönemlerde ne bilgiler vardı bu örgütle alakalı -şimdi, ismini daha net koyabildiğimiz için, bir terörist örgüt olarak hepimiz ortaklaşa tanımlayabildiğimiz için- kimler vardı, neler vardı, tarihî bir bakış açısıyla bakmamız gerektiğini düşünüyorum çünkü bu üç günlük bir şey değil, boyutları da...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – İşte Hükümet, Başbakanlık bize bir brifing verirse, tarihçe verirse dediğiniz şeye ulaşmak, derinine incelemek daha kolaylaşır.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Kesinlikle.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bence sondan başa doğru gitmek lazım yoksa başta kaybolur gideriz.

Sayın Başkanım, izin aldım Aykut Bey'den.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Buyurun efendim, rica ederim.

BAŞKAN – Peki.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Tabii, her biriniz çok önemli şeyler söylediniz.

Bu tür işleri çok yaydığınız zaman sonuç alamazsınız. Mesela, o dönem bakış açılarını o dönem bürokrasisinde olan birisi olarak ben biliyorum. Okullar açan, iyi niyetle ortalıklarda gezinen insanlar ama dört yıl müsteşar olarak 7 bakan, 3 Başbakanla -Erbakan dâhil- çalıştım, bana bir tek kişi telefon açıp “Gülen örgütünden şunu alacaksınız.” demedi, böyle bir şey yaşamadık. Devletin içine... Ya onların talebi yoktu ya da o sırada sokmuyorlardı. Şimdi, bakınız, merhum Sayın Demirel için şunu söylüyor Fetullah Gülen: “Gittim ona, şecerresi bozukların listesini verdim.” Gerisini söylemek

istemiyorum, insanlarımızı incitmek istemiyorum. Dedi ki bana: “Sen kimsin ya? Git işine, gücüne bak, imamlığını yap. Sen askerin işine karışacak adam mısın?” Anlatabiliyor muyum? Ondan sonra diyor ki: “Bu Demirel var ya Demirel, bu Yahudi'nin tekidir.” Sayın Kılıçdaroğlu'yla “çilingir oğlu” diye alay ediyor. Bilmem kime bilmem kim diyor. Yani belki tarihçiler o dönemi daha iyi değerlendirecekler. Vaktimiz olursa en ince noktasına kadar da gidelim. Bence bu işin sınırı 12 Eylül rejimiyle esasen, işte o meşhur projelerin başlamasıyla olmuş olabilir. Ama geçen yıl komisyonun başına bu geldi. O kadar çok darbe çeşitlendirdiler ki komisyon hiç sonuç alamadı aslında. Meclise de inmedi o rapor. Öyle hatırlıyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – İnmedi ama 20 maddenin 19'u hayata geçirildi.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Yani şunu demek istiyorum. Burada ben hem Mehmet Bey'e hem de sizlere katılıyorum ancak ikinci bir şeye dikkat etmeliyiz. Çok polisiyesine gidersek bu işin orada da kayboluruz, yani o geceyi anlamamız, birtakım suçluların ortaya çıkması açısından önemlidir ama bunlar buraya hangi sistemle girdiler, buraya nasıl bu kadar yerleştirildiler... Bu rakamlar sızma rakamları olacak rakamlar değil. Bunlar muazzam rakamlar. Şimdi burada oturuyoruz. Burada 5 kişi gelip içimizde kafayı karıştırıyorsa bu sızmıştır. Yok, biz 5 kişi kalmışsak o zaman başka bir şey var. Biz azınlıkta kalmışız demektir. Onun için bütün bunların optimumunu, orta noktasını bulup öyle bir çalışma ama şeyi tekrar destekliyorum, yani bir brifing almamızı ve öncelikler açısından da çağırılacak kişilerle ilgili Sayın Sancar'a katılıyorum. Onu ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, sadece bir cümleyle bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Mehmet Bey'in önerisine ben de katılıyorum. Yani o konuda bir tereddüt yok. Brifing almamız gerekiyor. İkincisi, Ravza Hanım, tamam, sizin bu örgütün buraya yerleşme sürecini her yönden araştırmamız gerektiği konusunda asla tereddüt sahibi değilim. O konuda da liste hazırladık. Hatta akla gelebilecek ve gelmeyen bütün boyutları araştıralım istiyorum ama yine akademiden, hani yakından bildiğimiz bir yöntemdir, bir kapitone noktası oluşturmazsanız ortaya bir figür çıkmıyor maalesef. Yani şu yorgan yüzlerine, atlaslara figür oluştururken oraya bir tane sabit nokta belirlemezseniz mümkün olmuyor, bir çiçek resmi, bir yaprak resmi çizemiyorsunuz, sonuca varamıyorsunuz. Derdimiz sonuca varmak ve sağlam bir başlangıç noktası tespit edersek oradan bu yapının devlet içinde örgütlenme yöntemlerinden himaye görme şekline kadar, özel bir suçlama, yargılama ve infaz niyeti ve kaygısı gütmeyen, gerçekten hakikati ortaya çıkarmak niyetiyle çalışma yapılmasına her türlü katkıyı sunmaya hazırız. Onu belirtiyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Emine Hanım, siz söz istediniz değil mi?

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben, sadece 15-16 Temmuz'a odaklanmanın çok doğru bir yaklaşım olmadığını düşünüyorum çünkü o zaman sadece askerî boyutuna hedeflenmiş, odaklanmış olacağız. Bunun kırk yıllık bir oluşum olduğunu her an aklımızda tutmamız gerekiyor ve sadece askerî değil, siyasi, ekonomik, tarihî, sosyolojik, psikolojik, ekonomik boyutlarını da araştırmamız gerekiyor. Dolayısıyla uzmanları seçerken -konuyu oraya getireceğim- bu boyutlarını inceleyen bir ekibin oluşması... Bu alandaki çalışmalarını, alt

uzman gruplar oluşturulur, onlar yapar. Evet, süre kısıtlı ama onun için uzman ekibimiz olacak. Onlar bunu araştırırken biz de daha önemli gördüğümüz işte, önemli derken bu altyapıyı oluşturacak, bunun üzerindeki işte davetlilerin dinlenmesi veya o süreçte çıkan birtakım konuları tekrar uzmanlarımıza ileterek, onlara danışarak araştırmaya devam edebiliriz ama orada bir ekibin, bu kırk yıllık süreci mutlaka araştırması gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Selçuk Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; ilk darbemiz 1960 darbesi. Her darbe birbirine benziyor ve bütün darbelerin arkasında iç saikler kadar da dış dinamikler var ama tamamen de dış dinamiklere atmak, sanki içeride hiçbir şey yokmuş gibi davranmak da doğru değil. 1960'ta, seçilmiş bir iktidara darbe yapıldı. Bizim ekonomimize zarar verildi. Demokrasiyi içselleştirmemizi geciktirdiler ve demokrasimize zarar verildi. Üçüncü olarak da her şeyden önemlisi kültürel savrulmaları oluşturdular. Kültür bir milletin dünden bugüne biriktirdiği her şey ve milletleşme sürecindeki en önemli nirengi noktası. Sonra 1960'ta Menderes'i astılar, darağaçlarında tarttılar. Bir gece yarısı idam ettiler, erler tokatladı kendisini, ayıplı muayeneler yaptılar kendisine. Ardından bu kutuplaşma devam etti, önce CHP ve Demokrat Parti kutuplaşması meydana geldi. Birbirimizden kız alıp kız vermedik. Aynı camilere gitmedik, aynı mezarlıklara gömülmedik Müslüman olmamıza rağmen çünkü partiler araç olmaktan çıkmış, amaç hâline dönüşmüştü ve bunun da bedelini darbeye ödedik. Bu darbelerin gayesi şu: Türkiye hep küçük ölçekli devlet olsun istiyorlardı. Orta ölçekli devlet olmasın istediler. Onları, tarihî süreci anlatmayacağım. Çanakkale'yi, Churchill'in neler söylediklerini, bu topraklarda kimlerin medeniyet kurduğunu, büyük devlet olduğunu, Roma'yi, Bizans'ı, Selçuklu'yu, Osmanlı'yı, ne şekilde ayakta kaldıklarını, büyük ekonomilerle, büyük ordularla kaldıklarını biliyoruz. Ekonomilerini ve ordularını kaybettiler, yıkıldılar. Biz ardından cumhuriyeti kurduk. Baktılar ki geliyoruz, bu topraklar çok zengin, bu topraklar çok stratejik topraklar, demokrasiyi içselleştirmemize tahammül edemediler. Biz de birazcık kendi kültürel savrulmalarımız nedeniyle, tarih, dil ve din şuurunu kaybetmiş olmamız nedeniyle darbeye bir noktada kapı araladık. Sonra bu darbe bizi kamplaşma ve kutuplaşma noktasında ileri noktalara getirdi, sonra sağ-sol kamplaşmaları meydana geldi.

1971, işte Fetullah Gülen'in çıkış noktası burası. 1971 darbesinden sonra bir ilkokul mezunu vaiz Türkiye'de yola çıktı, önce din adamı kisvesiyle çıktı, Bediüzzaman Said Nursi'nin takipçisiyim diyerek çıktı fakat o güne kadar Bediüzzaman Said Nursi'nin yol arkadaşları olanlar bunu kabul etmediler çünkü Bediüzzaman'la hiç tanışmamıştı. Bediüzzaman Said Nursi hazretlerini tanıyamıyordu kendisi. Bediüzzaman Said Nursi hazretleri cumhuriyetin kuruluşunda da çok ciddi roller almış bir din adamıydı, bir kahramandı. Zaman zaman Mustafa Kemal'le yolları ayrıldı, yolları ayrıldıktan sonra Mustafa Kemal'le çatışmamak adına, bir yandan kültürel kodlarını yaşatmak, bir diğer yandan otoriteyle çatışmamak adına yoluna devam etmek için siyaseti terk etti, münzevi bir hayat yaşamayı tercih etti ve yirmi yedi yıl kadar Türkiye'de sürgün hayatı yaşadı. 1960'ta da vefat etti, 1961'de de Urfa'da gömüldü. Daha sonra da mezarı başka bir yere taşındı fakat hâlâ mezar yeri bilinmiyor. 1960, 1970, 1980 Darbesi Araştırma Komisyonunda da bu konuda çok çalışmama rağmen hedefe ulaşamadım, gayeye ulaşamadım.

Bediüzzaman Said Nursi hazretlerinin talebeleriyle Fetullah Gülen kavga ettiler ve ardından Fetullah Gülen bunlara karşı daha dominant oldu. 1971 darbesinden sonra Fetullah Gülen yavaş yavaş vaizlik... Edirne, ardından da biliyorsunuz İzmir'e geldi. İzmir'den sonra ise 1980 darbesi oldu.

İşte araştırılması gereken noktalarından ikincisi burası. Birincisi, Bediüzzaman'ın hayatta, yaşayan talebeleri varsa bu insanlarla, neden Fetullah Gülen'le dövüştünüz, Fetullah Gülen'le neden yol ayrımına girdiniz, bunları sormamız gerektiğini düşünüyorum veya onları bilenler, hâlâ hayatta olan yazar çizer takımı varsa bunları dinlememiz gerektiğini. Birinci yol ayrımı burası.

İkinci yol ayrımı, 1980 darbesi, Türkiye'de 2 milyon kişinin yargılandığı, 50 kişinin asıldığı, benim de yedi yıl cezaevinde yattığım, yaklaşık bir yıl hücrede yaşadığım, 68 gün işkence gördüğüm bir dönem. Sağıyla soluyla çok değerli insanlar. Türkiye'nin elli yılda yetiştirebileceği aydınıyla, sokaktaki genciyle çok ciddi şekilde heder edildiği dönemde Fetullah Gülen yakalandı. Ben de cezaevindeydim. Fetullah Gülen Isparta'da yakalandığı zaman serbest bırakıldı. Kim bıraktı? İşte burada da bu arşivlere ulaşmamız gerekiyor. Herkes "Özal bıraktı." dedi. Özal o zaman müsteşardı. Bir müsteşarın gücü yetmezdi. Darbe olmuş, darbenin olduğu yerde Fetullah Gülen'i serbest bırakacak bir müsteşarı düşünmek mümkün değil. Buraya da dönüp bakmamız gerekiyor bunu araştırırken. 1980 darbesinde Fetullah Gülen'i Isparta Emniyetinden kim arka kapıdan bıraktı? Bununla ilgili de bir düşünme yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Ardından Fetullah Gülen, bu darbeden sonra bir süre kaçak hayatı yaşadı, saklandı, 163'üncü maddeden kendisi hakkında davalar açıldı, daha sonra ise çok hızlı bir şekilde Türkiye'de bir yandan vaizlikler vermeye başladı, on binler kendisini camilerde dinlediler. Onun vaaz verdiği yerlere, İstanbul'a, Bursa'ya, Türkiye'nin çeşitli yerlerine milyonlar koştu, yüz binler koştu, "Bunu dinleyelim." diyerek. Bir insan konuşuyordu. Ben de Manisa'da 1976 yılında kendisini dinlemiştim, aynı mahalledeydik. 1976 yılında konuştu, beni de etkilemişti, etkilenmiştim kendisinden. Zaten bu cemaatin bir görünen kısmı vardı, bir de sonradan gördüğümüz veya görenlerin bildikleri kadar görünmeyen kısmı vardı. Görünen kısmı buz dağının görünen kısmı gibiydi, azdı. Orasıyla bir noktada illüzyon yapıyorlardı, bir noktada bizi de etkiliyorlardı.

Burada kendisine karşı çıkanlar neden karşı çıktılar? Bir: Sol görüşlüler dinî nedenle karşı çıkmış olabilirler, "Bu bir din devleti kurmak istiyor." Genelleme yapmak istemiyorum, sadece sol, sosyalist gelenek, komünist gelenek bu nedenle karşı çıkmış olabilirler ve yapmış olduğu faaliyetleri de kabullenmek istememiş olabilirler. Sağ gelenekten gelenler yani cemaatler, meşrepler veya siyasi partiler, bir kısmı bu şahısla... Her şeye oy gözüyle bakanlar çünkü siyasetçiler iki şeyden hoşlanıyorlar: Bir, oydan hoşlanıyor; iki, alkıştan hoşlanıyor. Alkışın içerisine maneviyatı da koyabilirsiniz, duaları ve siyasetçi buradan oy devşirmek isteyebilir, bu nedenle... Bir kısmı da buraya "Biz işte birlikte çalışalım, aynı vagonun kompartımanlarıyız." diyebilir ama bir kısmı da karşı çıktılar. Mesela Sayın Devlet Bahçeli buraya hiç sıcak bakmadı, mesela Sayın Erbakan buraya hiç sıcak bakmadı.

Fetullah Gülen, ardından 1999 yılına geldiğimiz zaman, o güne kadar yavaş yavaş daha çok okullardan ziyade kitaplar, dergilerle, Sızıntı gibi dergilerle, Yağmur gibi dergilerle yola çıkmak istedi.

1999'da bir kırılma noktası daha Türkiye'de, üçüncü kırılma noktası, Fetullah Gülen'in, araştıracağımız. Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye teslimi Amerika Birleşik Devletleri tarafından, ardından da Sayın Ecevit'in söylemiş olduğu gibi "Kim teslim etti bunu? Bunların neden teslim ettiklerini hâlâ anlayabilmiş değilim." dediği cümle ve ardından Fetullah Gülen'in de Amerika'ya göçü, yolculuğu başladı. Amerika'ya kim götürdü, nasıl gitti? Burayı da araştırmamız gerekiyor, bu da çok önemli kırılma noktalarından bir tanesi.

Ardından Fetullah Gülen'in siyasilerle diyalogları var. Bu siyasilerle diyalogda rahmetli Türkeş'ten Ecevit'e kadar, Ecevit'ten Muhsin Yazıcıoğlu'na kadar, Muhsin Yazıcıoğlu'ndan Kasım Gülek'e kadar ki Cumhuriyet Halk Partisinin bence en önemli siyasi figürlerinden bir tanesidir, herhâlde İnönü'den sonraki en önemli siyasi figürüdür. Ki Kasım Gülek ölmeden önce şöyle demişti: "Benim cenaze namazımı Fetullah Gülen kıldırırın." Neden Fetullah Gülen'e, o zamanlar bu kadar meşhur olmayan bir

din adamına niçin ilgi ve alakalı gösterdi? Ardından Türkiye'nin 2 Yahudi iş adamının, Yahudi kökenli Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşının, Alarko'nun sahiplerinin, öldürülen Üzeyir Garih'le birlikte geçenlerde vefat eden İshak Alaton'un ailelerinin mutlaka dinlenmesi gerekiyor. Fetullah Gülen'le çok ciddi, samimi duygular içerisinde Türk dünyasında, Balkanlarda, Afrika'da veyahut da Avrupa ülkelerinde, Rusya dâhil olmak üzere burada birlikte çalıştılar ve onların da övgüsüne mazhar oldu Fetullah Gülen. Bu aileye de mutlaka ulaşmamız gerektiğini düşünüyorum, bu aile de mutlaka bize bir şeyler verecektir. Kasım Gülek'in de ailesine, yaşayanları varsa torunlarına, bunlara da... "Fetullah Gülen'le nasıl tanıştınız, neden tanıştınız, neyine övgüler yağdırdı? Niçin cenaze namazını bunun kıldırması gerektiğini söylediniz?"

Rahşan Ecevit hayatta, tanışırım kendisiyle. Ecevit benim cezaevi arkadaşım, Allah rahmet eylesin kendisinden. Kendisiyle de çok ciddi, ölünceye kadar hukukumuz devam etmişti. Sayın Ecevit'in... O günlerde Fetullah Gülen'in Ecevit'le ilgili övgüsü vardı: "Eğer Türkiye'de bir kişiye şefaathetmem gerekiyorsa Sayın Ecevit'e şefaathetmeyi isterim, Allah'tan bunu niyaz ederim." ifadesini kullanmıştı. Rahşan Ecevit'in eğer akli melekeleri yerindeyse -inşallah ki yerindedir, biliyorsunuz çok yaşlı hanımefendi- onu da dinlememiz gerektiğini düşünüyorum. Mutlaka ki onu da dinleyeceğiz çünkü onun da söyleyecekleri vardır.

Burada siyasi figürlere baktığımız zaman Özal'dan Demirel'e, Demirel'den bütün siyasi parti liderlerine kadar, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, Abdullah Gül'e, o günkü Sayın Çiller'e, Mesut Yılmaz'a kadar bu insanlarla bu şahıs teşrikimesaide bulunmuş. Takiyeci bir yapıyla karşı karşıyayız. Yapmış oldukları güzel şeyleri alkışladık, okullar. Yıllarca egemen güçler veya Batı dünyası İslam dünyasında kolejler açtılar, mezhepler açtılar; Katolikler, Protestanlar, Kalvenler Afrika'da okullar açtılar, Türkiye'de okullar açtılar. Cumhuriyet kurulmadan önce Türkiye'deki okul sayıları 428 efendim. 428 okulu vardı Almanların, Fransızların, İngilizlerin ve Amerikalıların. Biz de yapamadık bunu devlet eliyle. Devletimiz çok zor şartlarda kuruldu. Bir cemaat çıkmış, adına hizmet deniyor. Önce ibadet, bir vaiz, ardından ibadet, ardından hizmet, ardından cemaat. Bu cemaat kimsenin yapamadığını Afrika'da, Orta Asya'da, Ön Asya'da... 1991'de Türk cumhuriyetleri bağımsızlığını kazandıktan sonra Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin yıkılmasını müteakiben ardından buralarda okullar açan bir yapı. Herkesin alkışladığı ve yurt dışına giden herkesin, milletvekilinden siyasetçisine kadar, sağcısından solcusuna kadar -gitmeyenleri tenzih ederim veya buralara soğuk bakanları tenzih ederim ama- herkesin alkışladığı, kimilerinin gıpta ettiği, kimilerinin kıskandığı, kimilerinin de "Keşke biz de bunları yapabilesek." dediği bir yapıyla karşı karşıya kaldık.

Ama ardından 2004 yılında Millî Güvenlik Kurulunun burayı terör örgütleri listesine koyduğu ve dikkatli takip edilmesi gerektiğini söylediğimiz bir yapı var, AK PARTİ'nin iktidarda bulunduğu. Daha sonra Sayın Recep Tayyip Erdoğan'la kavgalarını gördük. Ben bu cemaatle Manisa'da milletvekili olduktan sonra daha yakın bir teşrikimesaiye girdim çünkü 2011 yılındaki seçimlerde AK PARTİ'yi desteklediler Manisa'da. 2010 referandumunda da "Evet" kampanyası yürüttüler, güçlü bir "Evet"çi kampanyası yürüttüler. Hatta "Ölüleri mezardan çıkartıp bunları getirmemiz gerekir." diye söylemişlerdi. 2011 yılında bunlara şunu söyledim, Manisa'da bunları çağırdım, dedim ki: "Siz hizmetinize ahlak noktasında, eğitim noktasında devam edin, tarihe not düşün. Cemaatler kendilerini severler, bütün cemaatlerde aynı özellik vardır. Başkalarını sevmeye istidadı gösteren cemaatler medeniyet olurlar, Selçuklu gibi, Osmanlı gibi. Siz de bu istidadı görüyorsunuz ama aynı zamanda da görmüyorsunuz. Görmüyorsunuz çünkü siz bulunduğunuz yerde sadece kendinize yaşam hakkı tanıyorsunuz; solculara, Alevilere, Ülkücülere, Millî Görüşçülere, kimseye yaşam hakkı tanıyorsunuz." "Herkes bizim gibi olsun. Herkes bir gün Nurcu olacak (Fethullahçı olacak), herkes bir gün Türkiye'de bizim olacak." dediler. "Yanıyorsunuz." dedim. "Sayın Recep Tayyip Erdoğan'la, iktidarla dövüşmeyin, darbecilere

benzemeyin, vesayetçiliğe soyunmayın. Bu devlet 18 yaşındadır, her zaman 18'dir. On yıl, yirmi yıl, otuz yıl sonra hep 18 yaşında olacak ve kendisine yapılanların yavaş da yürüse kaplumbağa gibi bir gün hesabını sorar; sizi bir yılda bitirir, sizi iki yılda bitirir." İzmir'de yaptım ayınımı. Milletvekili olup buraya geldikten sonra da bunların tüm gazetecilerini çağırdım, buna Ekrem Dumanlı dâhil, Mustafa Ünal dâhil hepsine aynı sözlerimi söyledim: "Lütfen yapmayın, dövüşürseniz –Vatan gazetesine bir demeç verdim- Türkiye'de cemaat hırslarının kurbanı olacak. Cemaatler böyledir, bu şekildedir, kendisini severler." diyerek...

Buradan başlamanın, 15-16 Temmuzdan başlamanın doğru olmadığını düşünüyorum. Bir yandan oradan başlayalım ama yani dinleyeceğimiz şahıslardan hayatta olanlar var, bugün askerler var, aydınlar var. Bir de bu yapıyla ilgili geçmişten bugüne kadar çok ciddi, belki bizim görmek istemediğimiz veya göremediğimiz, sadece bizim belki buz dağının görünen kısmını gördüğümüz ama başkalarının, entelektüellerin, aydınların, Amerika'da yaşayan insanların... Bunlara Sayın Hakan Yavuz dâhil olmak üzere çok değerli bilim adamlarının veyahut da öbür tarafta Yavuz Çobanoğlu gibi şu an Tunceli Üniversitesinde görev yapan, sosyalist bir gelenekten gelen, öyle tahmin ediyorum Alevi gelenekten gelen bir arkadaşımızın, bir Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşının da sadece kitaplarını okuyarak yazmış olduğu, Fetullah Gülen aleyhine yazmış olduğu yazarlar çizerler var. Bu yazar ve çizerleri de... Bugün belki bizim göremediğimiz veya başkalarının görüp de seslendiremediği, seslendirdiği zaman başına felaketlerin geldiği ortamda bu noktada kitap yazan 30-40 aydın var Türkiye'de. Bende kitapları var, isimleri var, bunları da verebiliriz, bunları da konuşabiliriz. Aynı zamanda son dönem siyasetçileri de -hayatta olanları- çağırılmaz gerekiyor; Sayın Çiller'den Sayın Mesut Yılmaz'a kadar. Birgül Ayman Güler'den bunlara kadar mutlaka ki dinlememiz icap ediyor.

Aynı zamanda Türkiye'de cemaatlerin Türkiye'yi yönetme gibi bir meselelerinin olmaması gerektiğini hatırlatmamız icap ediyor. Cemaatlersiyasallaşmayacaklar, tarikatlarda cemaatleşmeyecekler. Bunun panzehri de Türkiye'de Diyanet İşleri Başkanlığı'nı da çok güçlü hâle getirebilmektir, bunu yapabilmektir. Herkesin olduğu bir Diyanet İşleri Başkanlığı ve aynı zamanda devletimizin de, Hükümetimizin de veya hükümetlerin de bütün cemaatlere eşit mesafede durabileceğini, devletin hiçbir kaynağını gayrimeşru olarak sağlamayacağını, takdim etmeyeceğini, birine sağlarsanız bir diğerine karşı haksızlık yapabileceğinizi düşünerek burada bütün cemaatlere veya siyasi teşekküllere, sivil toplum kuruluşlarına özgürlüklerin alanını açma noktasında sadece devletin yapması gerektiğini, kendi müritleriyle, kendi üyeleriyle, kendi müntesipleriyle ne yaparsa yapsın yapacağını ama devletin de mutlaka bunu denetlemesi gerektiğini sormamız gerekiyor. Mesela Gülten Kışanak'ın, Diyarbakır Belediye Başkanının da dinlenmesini talep ediyorum.

BAŞKAN – Toparlayalım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Toparlıyorum efendim.

İslam itikatta birlik ister, fikirde birlik istemez. Fikirlerimiz farklı farklı olmalıdır; olsun, zaten demokrasi, farklı fikirleri bir arada yaşatma sanatının adıdır. Farklı fikirleri birlikte yaşatacağız. Eğer biz bu darbeyi "Şu dönemden başlayalım.", "Bu dönemden başlayalım." diyerek yorumlarsak doğru yapmayız. Bu dönemden de başlayalım, o dönemden de başlayalım çünkü yarın belki bazı insanlara emrihak vaki olabilir, ölebilirler. Buna, Raşan Ecevit dâhil, Kasım Gülek'in akrabaları, kardeşleri, torunları dâhil olmak üzere bu konuya vâkıf olan veya aydınlar, Hakan Yavuz'undan bunlara kadar olmak üzere bir yandan onları davet edelim, bir diğer yandan da buradaki insanları davet ederek, daha şeffaf bir şekilde çalışarak nihai noktaya ulaşalım.

Özellikle şuna da vurgu yapayım -son cümle- bir epilog yapayım: Efendim, 6 kelimeye ihtiyacımız var, 6 sihirli kelimeye: Cumhuriyet ve demokrasi; adalet ve hukuk; liyakat ve ehliyet. Eğer bu 6 sihirli kelimeye bu Darbe Komisyonu en azından bir noktada küçük bir meşale yakabilirse, küçük bir mum olabilirse bu noktada, Türkiye'nin geleceği noktasında faydalı olur diye düşünüyorum.

Burada fikir sunan kardeşlerimden, milletvekili arkadaşlarımdan müstefit olduğumu söylüyor, saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ahengi bozmamak için araya girmemeye çalıştım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Tahammülünüze de teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ama faydalı oldu.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Başkanım, Selçuk Bey'e katkı olması bakımından bir cümle, eğer arkadaşlar izin verirse.

BAŞKAN – Evet, sıra bekleyenler var.

Peki...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Selçuk Bey, önceki komisyondaki tecrübelerini de dercederek önemli bir konudan bahsetti, ben kendisine teşekkür ediyorum ama bu verdiği takvim içerisinde eksik kaldığını düşündüğüm -elbette Selçuk Bey bunu irdelemiştir ama- 28 Şubat ve cemaat ilişkisinin de çok detaylı bir şekilde ele alınması lazım çünkü cemaatin devletin içerisinde var olduğu ve kalma mücadelesini verdiği en önemli nokta 28 Şubat'tır. O gün ben de kamu görevliydim. O günkü hafızalarımızı yokladığımızda Fetullah Gülen'in, kamudaki kendi mensuplarına devletin içerisindeki yerlerini koruma konusunda her türlü tedbiri alabileceklerini... Ve işte, 15 Temmuz gecesi bombalar nasıl patlatıldı, efendim, işte, bir Türk subayı üniformasını giymiş kişinin nasıl Meclisi bombalayabildiği sorusunun cevabına gitme noktasında ben buranın çok önemli olduğunu düşünüyorum çünkü o gün, Allah'ın emri ile Hocanın emri arasında tereddüt etmeyenlerin 15 Temmuz günü de tereddüt etmediklerini düşünüyorum. O bakımdan, o 28 Şubat-cemaat ilişkisinin de ayrıca bir ele alınması ve o konuyu bilen insanların da tespit edilip onların da dinlenmesi gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, güzel oldu.

Sezgin Bey, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim, yarın Diyarbakır Barosunun kongresi var. Rahmetli Tahir Elçi'den sonraki ilk kongre.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Allah rahmet eylesin.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Dolayısıyla kongreye katılmak amacıyla Diyarbakır'a gideceğim, o nedenle...

BAŞKAN – Eski başkan olarak...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Tabii, efendim, Diyarbakır Barosunun Eski Başkanı olarak.

Efendim, tabii, konuşuldu, hepsi çok değerli konuşmalar yapıldı burada. Muhtemelen salı günü de bir yol haritası çıkacak önümüze, bütün bu konuşmalardan sonra hem uzman bakımından hem dinlenecek kişiler bakımından hem de izlenecek yöntem bakımından bir şey oluşturacağız, öyle anlaşılıyor.

İşte, kırk yıla varan geçmişi olan bir cemaatten ve bu cemaatin darbe yapacak bir suç örgütüne dönüşmesinden söz ediyoruz ama bir de 15-16 Temmuz gerçeği var karşımızda. Oradan başlayıp geriye gitmediğimiz takdirde biz bu darbenin siyasi ayağını ve yeniden darbe yapacak mekanizmayı ortadan kaldıramayız. Hâlen çok karanlıkta olan noktalar var. Kuşkusuz devletin kurumlarının gelip bu kurula bilgi vermesi lazım yani yargıda, devlette, bürokraside nasıl örgütlendiler, nasıl görmezden gelindiler, neler yapıldı, neler boşa çıkarıldı, bir bilgilendirme toplantısına ihtiyacımız var bizim devletin elindeki bilgiler bakımından ama onun ötesinde de özellikle siyasi bağlantılarının, özellikle 15 ve 16 Temmuzdaki ihmallerin, görmezden gelmelerin ve bu darbenin başarılı olması açısından büyük çaba sarf edilmiş aynen o gün içerisinde de, onları ilk başta bizim bir ele almamız lazım, ortaya çıkarmamız lazım, en azından dinleyip kanaat sahibi olmamız lazım; belki de çıkartamayacağız, onu bilemiyoruz ama bir kanaat sahibi olmamız bakımından da o günün hem siyasi aktörlerinin hem de devlet kurumundaki aktörlerinin burada yani milletin vekilleri huzurunda bir bilgiyi bizimle paylaşmaları lazım diye düşünüyorum çünkü bizim görevimiz bu bilgileri, sonuçta Genel Kurulla paylaşmak ve bundan sonraki alınacak tedbirleri de önermek, olmaması bakımından, bundan sonrası bakımından o çok önemli. “15-16 Temmuzda ne oldu”yla başlamamız lazım.

İkinci olarak da salı günü toplantı bakımından toplantının başında ifade etmiştik, bütün bu görüşmelerin web sayfası üzerinden yayınlanması ve kayda alınması noktasında yazılı önergemizi gerekçeli olarak sunuyoruz.

BAŞKAN – Sunmuşsunuz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Onu sunmamıştık efendim.

BAŞKAN – Öyle mi?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet, bunu sunmamıştık.

BAŞKAN – Tamam.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu konuda bir karar verilmedi.

BAŞKAN – Vermedik zaten.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Vermediniz. Evet, teknik olarak mümkün mü, değil mi, araştırılıp önümüzdeki salı günü veya önümüzdeki toplantıda karar verilmek üzere bir araştırmasının yapılmasını talep ediyoruz ve bu akşam için iyi çalışmalar diliyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Zeynel Bey...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Başkan, burada biz doğru bir metodoloji belirleyemsek bu işte yapacağımız çalışmalarda beklediğimiz, amaçladığımız faydayı sağlayamayız.

Şimdi, birincisi, 15 Temmuzdu yaşadık. 15 Temmuzun bütünüyle iş birlikçileri kimlerdi, bu sürecin hazırlayıcıları kimlerdi ve 15 Temmuz başarılı olsaydı hangi siyasi kadrolar görevde yer alacaktı, yine, bu insanlar bu planlamayı ne miktar, ne kadar süre öncesinden yaptı, önce bunların bir tespiti.

İkincisi: Böyle bir darbe girişimine girişen bu yapının bu güce nasıl sahip olduğunun araştırılması da bir o kadar önemli hangi dönem olursa olsun.

Yani aslında konuşmaları dinleyince de şöyle bir soru da geldi aklıma, şunu da zannediyorum tespit edip kamuoyuyla paylaşmakta fayda var: Bugün devletin kurumlarında yer alan, görev alan, tutuklanmış olan, açığa alınan memurların, görevlilerin hangi pozisyonda olursa olsun, hangi tarihte göreve başladığı, nasıl terfi ettiği, nerelere nasıl geldiği... Bunlar bir tablo hâlinde de ortaya çıkarılırsa,

kamuoyunun da bunu bilmekte üstün yararı olduğunu düşünüyorum ve böylelikle de yine yargının yaptığının şu anki soruşturmalar... Mesela, biz bunu belki yargının soruşturmasına müdahale şeklinde tabii değil ama bir bilgilendirme de isteyebiliriz safahatı hakkında. Basına yansıyan şöyle haberler var: İşte, bu darbenin hazırlık aşaması olarak değerlendirilebilir düşüncesiyle Ergenekon ve Balyoz gibi bazı soruşturma dosyalarının da ana soruşturma dosyasına istendiğine dair. Bunu, basından okuduğumuz kadarıyla dile getiriyoruz, resmî bilgi değil ama bunların da yine safahatı hakkında bilgi istenmesi lazım ve sağlıklı bir arınmanın, sağlıklı bir temizlenmenin ve bir daha böyle bir olaya kimsenin başvuracağı bir imkânın olmaması için neler yapılması lazım, en sonunda da bu tespitin komisyon tarafından ortaya çıkarılması önemli. Yani bu geçmiş dönemdeki, 2012 yılındaki darbe araştırma komisyonunun 2 ciltlik raporu var, onun da büyük kısmını okudum. Önemli tespitler var. 1960 darbesinden günümüze gelinceye kadar tüm darbe ve darbe girişimlerini araştırmış. Önemli insanların tanıklıkları var ve hemen hemen hepsinde ortak bir nokta çıkıyor, o da şu: Bütün darbe girişimleri ve teşebbüsleri ya da darbeler öncesinde ona uygun bir siyasi atmosferin hazırlanmasına yönelik de çeşitli hareketler, eylemler, işte suikastlar, bilmem neler olmuş sürekli. Bu darbeyi planlayanlar da bu amaçla bir siyasi atmosfer hazırlamak için ne gibi eylemlerde bulundular?

Dolayısıyla, bir metodoloji yani hedefe uygun bir metodolojiyi şayet belirleyemezsek bu konuda, hem zaman açısından da hedef açısından da yanlış bir savrulmaya gitmiş olabiliriz.

Buradaki önemli nokta şu: 15 Temmuz, çok sıcak sığına yaşanan bu olay, bu kadar zarar veren, Türkiye'ye maddi manevi zarar veren bir olay, bütün yönleriyle araştırılıp ortaya çıkması lazım. Bu tarihten geriye doğru giderek bu yapının güçlenmesine nasıl sebebiyet verildiği de her aşamasıyla ortaya çıkarılıp kamuoyuyla paylaşılmalıdır.

Dolayısıyla, tanıklarla alakalı da gündemin son, 3'üncü maddesi de buydu, genel değerlendirmeler olunca biz de biraz daha genel konuşmaya başladık. Gündemin 3'üncü maddesi dinlenecek tanıklarla alakalı. Şimdi, biz, işte herkes birer liste verdi, her parti temsilcisi üyeler.

BAŞKAN – Biraz sonra verecek.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Biraz da şöyle olacak, bu iş öyle gideceğe benziyor: Safahat aldıktan sonra yani dinlemeler sonucunda nereye gittiği anlaşıldıktan sonra acaba daha fazla kimler dinlenebilir? İhtiyaçlar biraz ona göre belirlenecek. O nedenle siz de komisyon toplantısının başında ifade ettiniz, herkes de mutabık yani bugüne özel değil, daha sonra da ihtiyaca göre isimleri bildireceğiz.

Benim bu aşamadaki düşüncelerim bu şekilde ve metodolojide de az önce ifade ettiğim yöntem belirlenirse daha faydalı olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

Herhâlde Hüseyin Bey siz...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) - Evet.

BAŞKAN – Peki.

Kifayetimizakereye doğru gidiyoruz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Benim de kısa bir söz talebim var.

BAŞKAN – Öyle mi.

Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; öncelikle, şahsen Komisyon benim tam görmek istediğim bir çalışma ortamında, temposunda ilerliyor, demokratik bir atmosfer içerisinde, bundan çok memnun olduğumu ifade etmek istiyorum ve her konuşmadan, her konuşmacıdan da hakikaten kişisel olarak bir şeyler öğrendiğimi hissediyorum. Öğrenmek keyif verici bir duygu olduğu için onu hissediyorum hakikaten.

Şimdi, Serkan Bey çok parlak bir teklifte bulundu, bu Fetullah Gülen'in dinlenmesi, gerekirse oraya gidilmesi ve iadesiyle ilgili, bizim ortaya çıkaracağımız çalışmanın da bir katkı sunacağını söyledi. Ben buna çok katılıyorum, bu bir.

İkincisi: Selçuk Bey çok mufassal bir değerlendirme yaptı. Doğrusu sizin yaptığınız değerlendirme çok zihin açıcıydı, onun için de kendisine teşekkür ediyorum. Bu arada temel bir hususu belirtmekte fayda var. Zeynel Bey'in metot konusundaki düşüncelerine de katılıyorum. Bu yönde önümüzdeki günlerde tekrar konuşuruz, zihni bir çalışma yapmanın gereği var diye düşünüyorum.

Şimdi, bu araştırma komisyonun mesela daha önceki Darbeleri Araştırma Komisyonundan bir farkı var. Burada bir eş zamanlılık hâli var. Bizim çalışmamız ile bu örgütün yargılama süreci eş zamanlı ve bizim çalışmalarımıza kaynaklık edecek, doğru yönde ilerlememizi sağlayacak ve zenginleştirecek muazzam bir yargı külliyatı çıkıyor ortaya farkındaysanız ve biz bunları henüz bilmiyoruz, yeni yeni kırıntılar. Mesela Ankara Cumhuriyet Savcısının darbeden önce hazırladığı iddianameden başlamak üzere, savcı çok şeyi yakalamış aslında. Ama bundan sonra o ifadeler, söylenenler bizi çok yönlendirecektir, bu kesin ve çok işimize yarayacak, oradan malzemeler elimize geçecek.

Şimdi, bir temel husus daha var, onu da dikkatinize sunmak istiyorum. Türkiye'de darbeler tarihini bilenler bilir yani her darbede bir yabancı -sevmediğim bir laf ama başka kelime bulamadım- yabancı etkisi diyelim hadi vardır.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Dış mihrak.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Evet, “dış mihrak” dediğimiz yani işte Mısır'da vardır, İran Musaddık darbesinde vardır, Şili'de Allende vardır. İhsan Sabri Çağlayangil'in anılarını okuyanlar bilir, 12 Mart açıkça söylüyor falan, 12 Eylül keza. Ama hiçbir dış bağlantı FETÖ darbesi, 15 Temmuz darbesinde olduğu kadar açık, ayan beyan ortada olmamıştır yani, bu hiçbir örtülü darbe desteği değildir.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Fotoğraf net.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Şimdi, bakınız, 15 Temmuzdan üç ay önce falan, şahsen ben de tanırım, Michael Rubin diye bir adam vardır. Bu “neocon”ların danışmanlığını falan yaptı. Amerikan Enterprise Institute yayın organında yazdı bu adam “Darbe olacak Türkiye’de, olmalıdır.” Darbeden otuz üç gün önce 3 Haziran 2016'da Foreign Affairs dergisinde o Gönül Tol'a, yazdırdılar ona. Makalenin adı yanlış hatırlamıyorsam “Türkiye'nin önündeki diğer seçenek: Darbe”ydi. Darbenin nasıl olacağını bile yazdı neredeyse yani yazdıklarından o sonuçlar çıkartılabilir. Ondan iki üç gün sonra Foreign Policy diye bir dergi var, o da çok önemli bir kanaat oluşturucu dergidir. Orada John Hannah diye bir adam var, bizim hasbelkader takip ettiğimiz yazıp çizdiklerini. Bu adam da Dick Cheney'nin ulusal güvenlik danışmanıdır. Bu adam yazdı, Türkiye’de bir darbenin neden gerekli olduğunu falan, bu açıklıkta yazdı yani.

Şimdi, dolayısıyla bu yazılanlar, çizilenlerden falan da hareketle bizim Komisyonumuz bu darbenin, 15 Temmuz darbesinin dış bağlantılarını, birtakım... Tabii, şeyi falan söylemiyorum, önümüzdeki şeylerde konuşuruz yani Amerikan Dışişleri Bakanının iki buçuğa kadar beklemesi, gece iki buçukta da yaptığı açıklamada işte istikrara vurgu yapması, sürekliliğe vurgu yapması filan, Batı'nın

tutumu, şu bu falan, onlara fazla girmeyeceğim ama yazılı metinler üzerinden gitmeyi seviyorum ben. Dolayısıyla bu darbe girişiminin dış bağlantılarının üzerinde durması gerektiğini düşünüyorum bu komisyonun.

Diğer taraftan bu örgütün, FETÖ örgütünün iç mekanizmalarını, çalışma mekaniğini bilen birtakım insanlar var biliyorsunuz, birçoğunu tanıyorsunuz ki başta söyledim, duymamış olabilirsiniz Selçuk Bey, o sizin önerdiğiniz isimleri de çok önemli buluyorum. Yani mesela Raşan Ecevit'in dinlenmesi, Kasım Bey'in eşi Nilüfer Hanım, kızı, bunlar hayatta yani, konu çok önemli. Burada mesela Hüseyin Gülerce bu Komisyonun muhakkak dinlemesi gereken bir isim. Sonra mesela bu örgüt, bazı arkadaşlar böyle müktesebatlarını aşan laflar ediyorlar, İslamist bilmem topluluk falan diye, böyle bir şey yok yani bunlar ciddi kavramlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Müktesebatını aşan...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) - Ama Aykut Bey, bunlar, bakın çok ciddi kavramlar yani bu böyle pat diye söylenmez yani.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Böyle tereyağından...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) - Hayır, ben isim falan...

Bakın, bu hareket bal gibi seküler falan bir harekettir. Komisyon çalışmalarımızın sonunda çıkacak bu ortaya.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Fetullah Gülen cemiyeti...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) - E tabii, yani iktidar özlemi içinde yanan buna göre örgütlenen falan bir şey, dini kullanıyor, şunu yapıyor bunu yapıyor, yapıyor tabii yani bunları göreceğiz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Bunu laikliğe de bağlamak...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) - Hayır, yapmayın. Siz benden daha zeki bir insansınız, yapmayın.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Yani laikliğe bağlamak...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) - Öyle demek istemiyorum. Hiç alakası yok. Benim laiklikle falan bir sorunum da olmadığı için.

Şimdi, işte mesela Mehmet Görmez Hoca'yı dinlememiz lazım. Bunların din algısını, dini kullanma biçimini falan bunları tespit açısından. Latif Erdoğan mesela. Bir adam daha vardı, Nurettin Veren, onları falan da dinleme... Şahsen onların böyle çıkıp her gün konuşmalarından falan çok hoşlanan biri değilim ama bunları dinlemek lazım.

Benim söyleyeceklerim bu kadar.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Öncelikle şunu söyleyeyim: Ben yani hepimizin, birbirimizin aklına, zekâsına çok saygı duyarak gitmesi gerektiğine inanıyorum. Yani şöyle 90'a stratejik olarak bir röveşatayla gol atma falan. Vallahi, ne yaparsanız yapın, ben hiç orada değilim. Ben bunun araştırılmasını istiyorum, samimiyetle. Kasım Gülek de gelsin, bütün hepsi gelsin; hepsi, hepsi gelsin. Ki, sonuçta kim beni burada bombalamış, ben bunu öğreneyim. Hiç böyle, onun için böyle şeyden başlayarak, o Siyonizm altyapısı falan filan... Çünkü o altyapıyı kuracak durumdayım, ben de araştırılmasını isterim ama böyle, hani, mesela laiklik bağlantısı falan filan... Bu da araştırılsın, ona da bir şey demiyorum da hani, şu anlamda...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) - Aykut Bey, yapmayın ama.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya ben de çok basit bir şey söyleyeyim: Daha düne kadar iyiyken cemaatti; kötü oldu, örgüt oldu yani nasıl oldu anlamadık.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Aykut Bey, siz ciddi bir insansınız, benim onu demek istemediğimi anlamadınız mı?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yok, yok bakın, şunu...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – O lafı geri aldım o zaman ben.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yok, yok, estağfurullah, onu söylemiyorum.

Şimdi, bakın, kediye “kedi” demezsek işin içinden çıkamayız. Bu adam çıktı...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Diyoruz işte, bu adam iktidar peşinde.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şunu söylüyorum, bakın, biz şöyle bir hata yapıyoruz: İyi cemaat var, kötü cemaat var ama biz aman cemaat kavramına zarar gelmesin diye çok iyiyken, hoca efendiyken “cemaat”, ondan sonra bir anda “terör örgütü...”

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Tabii, öyle, adam darbe yaptı.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Vallahi, terör cemaati. Yani, şimdi, bakın, “örgüt” mesela sol bir kelime, burada da hani...

BAŞKAN – Şöyle yapalım mı arkadaşlar? Özür dilerim...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben konuşurken niye böyle oluyor ya, çok da nazik konuşmaya çalışıyorum.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Yani yanlış anlaşılacak insanı üzüyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yok, yok kavramsal olarak... Bakın, mesela hanımefendi “sosyolojik olarak” diyor ya, ben de kavramsal olarak kavramlar üzerinden neler olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Ben de diyorum ki bu, şu haksızlığı da getiriyor: Bu adam kendini cemaat olarak tanıttı. Bu kötü bir cemaat, bu bir suç cemaati. İyi cemaat olur mu? Elbette ki olur. İyi örgüt olur mu? Mesela CHP bir örgüttür, iyi bir örgüttür. Terör örgütü olur mu? O da terör örgütüdür, kötü bir örgüt olabilir. Bizde kavramlar üzerinden böyle çok 3’üncü sınıf, böyle çok bence zekâ seviyesi düşük... Ama, Türkiye’de oluyor yani Fetullah Gülen cemaati eğitim... Veya şöyle bir şey oluyor bazen: Mesela zammı devlet yaptı, indirimi hükümet yaptı. Yani, bu tip şeylere gerek yok. Bizler hani o seviyeleri geçmiş insanlarız, bunu anlatmaya çalışıyorum.

Şimdi metodolojik konuşalım. Hiç böyle şeye girmek istemem yani sadece bu polemiklerle vakit kaybetmek için söylemiyorum, metodoloji meselesi. Şimdi, bakın, önümüzde, bizim üzerimize düşen... Bu Komisyonun bütün hükümetlerin başaramadığını başarma gibi bir şansı var çünkü bu Komisyonunda bütün muhalefet cephesi de burada. Şimdi, biz ne kadar “Yenikapı, Yenikapı, Yenikapı” diye anlatıyorsak da içerideki, dışarıdaki her insan görüyor. Yenikapı ne demek yani biz onu ne kadar farklı dillerde anlatmaya çalışsak da bu Komisyonun gücü, Hükümetin anlatamadığını -burada çünkü CHP var, MHP var, HDP var- anlatma şansı var. Çünkü, dışarıda şöyle bir şeyimiz var bizim, bunu hani netleştirelim: “Yok kardeşim, burada darbe marbe olmadı; bu, Recep Tayyip Erdoğan’ın oyunudur.” diyor. Ne desek böyle; kapı arkasına çıkıyor, böyle; kendi arasında konuşuyor, böyle; yayınları böyle. O zaman, bunun tarihî bir sorumluluğu var.

Bir de bizim ülkemizin bekası, ekonomik, sosyolojik bütünlük olarak tehdit altında. Bunu hep beraber görüyoruz, birini suçlayalım falan diye söylemiyorum, tehdit altındayız, ciddi bir tehdit altındayız. O zaman, bize düşen... Mesela çok doğru bir şey söyledi beyefendi, dedi ki: “Kardeşim, bu Fetullah Gülen’i dinleyelim, yüzüne soralım ‘Ya, bu darbeyi sen mi yaptın?’ diye.” “Yapmadım.” derse

“E, hepsi senin okullarından çıkmış adamlar.” diyelim gibi. Mesela bunu dış basındakiler görecek, ben gidip İngilizce veya Fransızca konuştuğum bir yerde “Bakın, biz bunu da söyledik, madem bu kadar masum, çıksın, gelsin, bilgi versin.” diyeceğim. Bakın, işte bunlar, bu tip şeyler bu Komisyonu ve bu ülkeyi güçlendirecek şeyler. Ama, hani, ince taktikler, şu oldu, bu oldu...

Bir de şuna geleyim: Şimdi, bakın, Fetullah Gülen’le ilgili bir müktesebat var elimizde. Yaklaşık 40 tane kitap var, bunun 10 tanesi de sağlam kitap. Yani, bu konuştuğumuz Kestane Pazarı meselesinden başlayıp 28 Şubat meselesine kadar, Erbakan-Fetullah Gülen ilişkisine kadar ciddi değerli bilgiler veren -çeşitli bakış açılarıyla, İslamcı bakış açısı, sol bir bakış açısı, milliyetçi, devletçi bakış açılarıyla- ciddi bir müktesebat var. Şimdi, elimizde böyle bir müktesebat varken dönüp sıfırdan analiz edeceğimize; birincisi, oradaki bilgileri çekebilmemiz lazım. O bilgileri çektikten sonra... Mehmet Bey doğru bir şey söylüyor. Ya, burada bir devlet var, ciddi bir kurum var ve bu devletin bir hafızası, bir çalışması. Kim bilir ne sunumlar yapılmıştır İçişleri Bakanına, Cumhurbaşkanına; Emniyette, Türk Silahlı Kuvvetlerinde, MASAK’ta, her bir kurumda ne raporlar hazırlanmıştır. Şimdi böyle bir şey varken o raporları tekrar bizim yazmamız gibi bir gereksizlik içine düşeceğimize bunların özetlerini ve bu raporları Komisyona alarak... Bu Komisyonun özelliği şu ama: Bu Komisyon İçişleri Bakanlığından da güçlü, MASAK’tan da güçlü, MİT’ten de güçlü çünkü hem katılımcılar hem uzman sayısı hem gücü itibarıyla. Mesela, bütün buradaki kurulması zor bağlantıları kurabilecek çok farklı bakış açıları ortak çalışabilir. CHP de, MHP de, HDP de uzman öneriyor, 4 farklı bakış açısı, bunların yanında ve destekçisi olan milletvekillerinin, basının bakış açısı, gelebilecek bir sürü mail, yazışma, ihbar falan filan. Yani, sonuçta bu Komisyon bütün bu öyküyü birleştirip bir şey çıkarabilir ama şöyle bir şeye gidersek; Kestanepazarı’nda ilk şeyini vermiş, sonra 1971 yılında... Hepimiz biliyoruz bunu. Ha, orada şunu söylüyorsa Selçuk Bey... “Kardeşim, bu 1980 darbesinde bu adamın serbest bırakılması telefonu kimden geldi?” Atıyorum, “Devlet bakanı şundan geldi.” “Yaşıyor mu?” Yaşıyorsa “Gel bakalım Sayın Bakan, bu talimatı niye verdin?” Atıyorum, bilmem ne büyükelçisi beni aradı. Hani, bu ince şeyleri anlayabilecek durumda olduğumu da ima ederek anlatmaya çalışıyorum. Bu bize şunu verecektir: Bir ülke nasıl müstemleke olur? Görgüsüz, bilgisiz, cahil, demokrasisi kalitesiz, ekonomisi kalitesiz. İşte, bu, bu ülkeye şunu sağlayacaktır: Siz tek başımıza anlatırsanız bir ülkeyi işgal etmek için, bir ülkeyi zayıf düşürmek için içeriden birini bulmak zorundasınız. Biz birbirimize sürekli yumruk vurursak biri sizi bulur, biri bizi bulur. Oysaki burada... Ama, birbirimizi öyle kazıklamaya çalışarak falan değil, akıllı adamlarız biz. “Bu ülke bizim.” diyorsak hiç çekinmeden... Ne kadar doğru bir şeyle başladı beyefendi, dedi ki: “Al, kardeşim Fetullah Gülen, sana bunu soracağız.”dan başlayarak bunun dış bağlantıları... Şimdi biz neyi diyoruz? Bizim acil ihtiyacımız, şu 15 Temmuz gecesi... Bizim ihtiyacımız derken dünyaya anlatmak için çünkü dünya çok basit bir soru soruyor. Çok samimi bir açıklama geldi: “Eniştemden öğrendim.” Tamam, çok samimi bir açıklama. “Üçte MİT Müsteşarı biliyordu.” E, niye söylemedi?

Şimdi, buradaki Komisyon Başkanının görevine de şöyle bir şey düşüyor: Bakın, davet edeceğimiz insanlar eğer sivil toplumdansa, hiçbir kamusal görevi yoksa onun üzerinde bu halkın, bu 85 milyon insanın, vefat eden 250 kişinin, yaralanan 2.500 kişinin hakkı var. Buraya gelmesi ve burada doğruları söylemesi... Bir de şöyle bir risk üzerimizde: Buraya gelip bizi manipüle etme riskleri çok önemli. Bir sürü manipülasyon riski olabilir; yanlış yönlendirme, başkasını hedef gösterme falan filan. Tabii ki nezaketle -buraya gelen de bizim konuğumuz olacak- kırmadan ama bu manipülasyon risklerini de göze alarak.

İkincisi: Kamu görevlileri. Diyelim ki bir kamu görevlisi çağrılıp gelmediği takdirde bu sizin ile Hükümetin kuracağı bir ilişkidir. Siz bu ilişkiyi Parlamento adına kuracaksınız. O bakanının, sonuçta da Başbakanın ve Cumhurbaşkanı'nın sorumluluğudur. Biri kamu görevlisi olarak “Ben gelmiyorum.” diyorsa bizim diyecek hiçbir şeyimiz yok, biz size döneceğiz. Getirme sizin göreviniz.

İkinci mesele, gelenlerin doğruyu söylemesi. Şu olabilir: Bazı doğrular millî çıkarlarımızı ilgilendiriyor olabilir. O zaman samimi bir gizli oturum yaparız ve o samimi gizli oturumda gerçekten millî çıkarlarımız konusunda bir sır veriliyorsa ve o sır gerçekten böyle bir şeyse ve buradan sızdıran kimse siyasal olarak da hesap verir. Çünkü, o zaman seçim meydanında siz de bağırırınız, biz de bağırırız -bu bir millî çıkar meselesi, 85 milyonu ilgilendiriyor- “Bu çıktı, o sırrı açıkladı.” diye. Yani, öyle de bir sorumluluk da yüklenebilir.

Şimdi, geldik... Bu, yargıda oluşan bir şey. Gerçekten bir sürü ifade alınıyor şu an. Kim bilir kimler neleri söylüyor, ciddi bir şey oluşuyor ama biz yargıdan şu anlamda daha güçlüyüz: Daha üstten bir bakış açımız var, kaynaklarımız bu anlamda belki daha şey ve bizim yazacağımız şey yargının raporundan daha inandırıcı olacaktır. Bize inanmayan adamların önüne, altında CHP'nin imzası olan, MHP'nin imzası olan, HDP'nin imzası olan bir raporu koymak çok ciddi bir güç verecektir. Onun için yargıdaki bu kayıtlara bir yöntemle -bu bir özet rapor olabilir, başka bir şey olabilir- ulaşmak gerekiyor.

Dış bağlantı meselesine ben de çok önem veriyorum. Birincisi, arkadaşlar, işte “Bütün dünya bizden nefret ediyor.” bilmem ne falan, böyle bakmayacağız meseleye. Bütün uluslar diğer uluslardan nefret ediyor yani İngilizler ile Fransızlar arasında da böyle bir ilişki var. Biz büyük bir devletiz, büyük bir ülkeyiz, tarihî bir halkız. Elbette ki bunlarla böyle mücadelelerimiz olacak ama sürekli “Herkes bizden nefret ediyor.”, “Köşeye sıkıştık.” falan değil. O zaman, büyük bir halksak ve büyük halkın büyük Meclisindeyse bu profesyonellikte olmamız lazım ama aynı zamanda bu cesaretle de olmamız lazım. Bunun arkasında biz bir şüphe duyuyoruz anladığım kadarıyla. Hükümetin ilk açıklamaları falan... Çok basit şeyler var; İncirlik Üssü, İncirlik Üssü'nün kamera kayıtları, girişler ve çıkışlar, Amerikan Büyükelçiliği, İngiliz Büyükelçisi, HTS kayıtları, mobil kameraların kayıtları. Kim gelmiş, kim gitmiş o zaman? Mesela, bu tanker uçak meselesi. Ondan sonra da çıkıp Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda aynı güçte “Beyefendiler, bakınız, bizim ülkemizde böyle bir şey oldu ve bizi son derece şüphelendiren şöyle bir durum söz konusudur.” diyebilecek duruma gelmeliyiz. Bunu şu anlamda söylüyorum: Bunu böyle yaparsak... Bakın, işte, 1980 darbesi için “our boys” diyorlar yani “Bizim çocuklar yaptı.” falan diye sözleri sürekli duyuyoruz ama bu yapılmadığı için dünyaya bunu ispatlayamadık. Ben 2023 yılında, 2043 yılında çocuğumun ve torunumun bir daha böyle şeylerle karşılaşmaması için bugün geleceğe yönelik bunların şey olduğunu düşünüyorum. Başlık olarak söylüyorum. Şimdi, dış politik şeyi için ayrı bir uzman grubu gerekiyor bize İngilizcesi çok iyi olan, bu raporları okuyacak. Ben de size bir sürü rapor söyleyeyim: “Moderate İslam” raporu var, beni çok rahatsız etmişti mesela. Moderate İslam raporunda moderate İslam'ın nasıl gelişeceği, Ergenekon, Balyoz'un nasıl kurulacağı falan da yazıyordu. Hiç çekinmeyelim, o dediğiniz adamları da okuyalım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkan, uçak...

BAŞKAN – Ben de varım da...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben hep dinlemiştim, üstelik 2 katı konuşmuşunuz Selçuk Bey.

BAŞKAN – Özür dilerim, çok iyi takip ederken uçak meseleleri gündeme geldi.

Sizin sözünüzü de kesmek istemiyorum ama bir kifayetimizakere yapabilirsek... Nasıl olsa konuşacağız.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Dış politika konusunda uzmanlar gerekiyor. Birkaç temel, bizim de paylaşılabileceğimiz bazı raporlar var. Hatta “Fetullah Gülen’in adamları şöyledir, darbe yapması gerekiyor.” diye, onları biz de paylaşabiliriz.

Bir de ekonomik mesele var. Bakın, bir suç örgütü ekonomik boyutu olmadan olmaz, her suç örgütünün bir ekonomik boyutu vardır ve bu ekonomik boyutu -en kolay mücadele budur- ortaya çıkarılıp çökertilirse o örgütler çöker. Mesela, yıllardır yapılmayan Türkiye’de de budur. Bunun için de mesela, çok basit birkaç şey söyleyeyim, üzerine siz koyun: 15 Temmuz öncesindeki bir hafta içerisinde yüksek miktarda döviz alanlar kimler? Bu döviz alımlarının makul açıklaması var mı? Mesela, büyük bir ihracat ödemesi mi yapacak, yoksa hiçbir şekilde pozisyon mu değiştiriyor? Hisseden çıkanlar kimler, giriş çıkışlar... Mesela, Merkez Bankası incelemesi, SPK incelemesi gibi, bunun için de ayrı uzman ekip gerekiyor ama Komisyonun yorulmasına gerek yok. Mesela, ben maliyedenim, sizden maliyeyi bilen birkaç kişi vardır, uzmanlara tarif ederiz, uzmanlar gelir...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yazı yazar isteriz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tabii tabii. Biz de hani milletvekili tecrübesiyle... Şunu anlatmaya çalışıyorum: Sizi yormayız, burada gelip de üç saat “Bu döviz alım belgesinin anlamı nedir?” 5 kişilik uzman ekip gider Merkez Bankasını, SPK’yı, borsayı ziyaret eder, sonuçta bir şeyi... Devlette böyle bir kayıt vardır.

Sonuçta özetle söyleyeceğim şu: Komisyonu her konuda yormaya gerek yok, geniş bir uzman ekip bu konuda faydalıdır. Ama bizim ilk yapmamız gereken dünyayı ve Türkiye’yi rahatlama açısından, şu 15 Temmuz gecesinde o karanlık noktaları mümkün olduğu kadar aydınlatırsak bundan sonraki darbe riskini de biz Komisyon olarak -böyle de bir şeyimiz olabilir- geri çekmiş olabiliriz. Asla şu anlama gelmiyor: Senin partin, benim partim veya şu ülke korkusu değil, ne varsa çıkacak, ne varsa çıkacak. Kim insanların şu kadcırcık damlasına, saçının teline zarar vermişse bedel ödeyecek, böylece masumları ayırıştırma konusunda namuslu bir iş yapacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkürler Aykut Bey.

Son söz diyelim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Kısa keseceğim, şunun için tabii söz istedim: Kısa bir değerlendirme yapma ihtiyacı doğdu, ben söz aldığımda olabildiğince çerçeve içinde kalmaya ve süreyi aşmamaya çalıştım ama daha sonra pek çok konu konuşuldu. Şikâyetim yok, sınırsız konuşulabilir ama baştaki mutabakatı aşan çok uzun konuşmalar yapıldı, Selçuk Bey’i zevkle dinledik ama pek çok konu gündeme geldi, dolayısıyla bir iki not düşelim, daha doğrusu bir iki konuyu açıklığa kavuşturalım, ona göre belki bugün değil, bir sonraki toplantıda söz alırım, görüşlerimi bir sonraki toplantıda paylaşırım.

Bir: Bu isimleri belirleme işini ne zaman karara bağlayacağız, ona göre isimlerle ilgili de kimleri dinleyelim, hangi olayları esas alalım? Mesela, ben önce 15-16 Haziranı değerlendirelim sonra diğerlerine gelelim diye girmedim. Mesela, Türkiye’de çözüm süreci diye çok çok hayati bir mesele var, ayrıca Oslo görüşmeleri var, tutanakların sızdırılması var, çözüm süreci boyunca İmralı’da devlet heyeti ve bizim partinin heyetinin tanık olduğu konuşmalarda defalarca bu örgüt ve bunun darbe yapma ihtimali gündeme geldi, KCK operasyonları var yani Kürt sorunu ile bu örgütün ve darbe girişiminin bağlantısı da var. Eğer bu meseleleri, isimleri belirleme işini sonraya bırakacaksak sonra ayrıntılı değerlendirelim. Önerilerimizi ne zamana kadar sunmalıyız, onları belirleyelim.

BAŞKAN – Bir an önce gelirse o benim bahsettiğim, Divan olarak da bir inceleme fırsatı olsun diye...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Dinlenecek isimler, uzmanlar değil. Ben dinlenecek isimleri...

BAŞKAN – Anladım, dinleriz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – O da salıya kadar olursa...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – O zaman şöyle yapalım.

BAŞKAN – İlave yapabiliriz ama mümkünse mesela Cumhuriyet Halk Partisi uzunca bir liste verdi, iyi oldu, onun gibi liste...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – İsimleri kâtip üyeye iletebiliriz, size iletebiliriz.

BAŞKAN – WhatsApp grubu oluşturduk, WhatsApp grubu hepimizin aynı anda gördüğü bir grup oldu, sizler de görüp...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Tamam görüyoruz, onu gördük.

BAŞKAN – Diyelim ki, Mithat Sancar Bey hemen oraya ister e-mail ile ister WhatsApp vasıtasıyla hemen ulaştıralım, salı günü yapacağımız toplantıda değerlendireme...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Hayır, yazılı olarak da size ulaştırabilelim. Kime? Mesela, bir isim söyleyin, diyelim ki, ben yarın listeyi hazırladım, sizin önünüze gelsin, Salı günü üzerinde söz alayım.

BAŞKAN – Siz sekreteryadan bana ulaştırabilirsiniz, bir; zaten benim havale etmem lazım. Diyelim ki o anda ulaşılmadıysa burada sürekli olan Emin Bey, bizim uzmanımız şu anda...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Tamam. O zaman şöyle bağlayayım sözümü Sayın Başkan.

BAŞKAN – Aşağıda 1'inci katta...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Tamam, danışmanlarımız zaten iletişim kurarlar.

Şöyle bağlayayım o hâlde: Şimdi mesele eğer öyleyse ben illa her şeyi söyleyeyim, şimdi söylemiş olayım diye bir kaygımız yok, çalışmanın verimliliği esastır. Böyleyse o zaman isim listesini de, yani dinlenmek üzere çağrılacak isim listesini de, uzmanlarla ilgili önerilerimizi de yarın veya pazartesi günü size ileceğim.

BAŞKAN – Lütfen... Lütfen...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Neden böyle bir liste sunduğumuza ilişkin şimdi yapmayı düşündüğüm konuşmayı da salı gününe erteliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Söz istiyor musunuz Zekeriya Bey?

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Evet.

BAŞKAN – Herhâlde ahir kelam, son söz...

Buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Gerçekten çok güzel açıklamalar oldu Komisyonunda, yavaş yavaş da kitabın “içindekiler” kısmına doğru gidiyoruz gibi. Tabii, bu darbe bu örgütün en son ürünü. Yani kırk yıllık sızmanın sonunda en son bu darbe girişimi var. Tabii, Türkiye’de ilk defa da darbe yapılmıyor yani çok uzun bir darbeler tarihimiz var, sadece bazen darbelerin siyasi, ideolojik görüşleri, felsefi görüşleri değişiyor. Tabii ki bizim bu Komisyonumuzda hem bu terör örgütünün tüm yönleriyle araştırılması hem de bu darbenin tüm yönleriyle araştırılması var. Bence sağlıklı olması açısından sadece bir alana, 15 Temmuz, 20 Temmuz odaklanmak ya da sadece kırk sene öncesine odaklanmak değil, her boyutuyla beraber ele almak gerektiğini düşünüyorum. Biz Darbeleri -önleme- Araştırma

Komisyonu kurduk, iki sene, daha mürekkebi kurumadan alçakça bir darbe girişimiyle karşılaştık. O yüzden şimdi 1971 Muhtırası'nda ya da 80 ihtilalinde "Demirel'in suçu var mıydı, yok muydu, şu kadar mıydı, Hükümet de böyle miydi?" Bu sorunu çözmiyor, aydınlatmıyor. Bizim, bütünü gözden kaçırmadan, ayrıntıları da gözden kaçırmadan her alanına odaklanarak bu darbeyi ve bu terör örgütünü aydınlatmamız gerektiği kanaatindeyim. Mithat Bey'e ben de katılıyorum, hem uzmanlar listesini hem de kendimizce... Ki daha sonra uzmanlar da bizi yönlendirecektir ve yapılan görüşmelerde de eminim ki yeni isimler ve yeni fikirler de ortaya çıkacaktır ama bir gerçek var ki sadece tek boyutlu, askerî boyutu olan bir darbe değil, birçok boyutu olan, birçok bağlantısı olan ve sadece AK PARTİ'yi ya da beni değil, hepimizi, 80 milyonu alçakça tehdit eden ve hedef alan bir saldırıyla karşı karşıyayız. Bir daha böyle bir saldırıyla karşılaşmamak için de gereğinin yapılması gerektiği kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum, ben müsaadenizi istiyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum arkadaşlar.

Gerçekten, toplantımızın ikinci bölümünün gayet verimli geçtiği kanaatindeyim, katkıda bulunan bütün arkadaşlara ben teşekkür ediyorum.

Şunu söylememe müsaade edin, toparlamak için söylüyorum: Tabii notlar alındı, ayrıca bugünkü toplantıdan arkadaşlarımızın teklifleriyle ilgili yazılı veremeyenlerin tutanaklarını alıp onlardan istifade edeceğiz. Bir bölümü -Mehmet Bey, sizin önerinizle ilgili konuşmak istiyorum- zaten bilgi edinmek için çağıracağımızlardan elde edeceğimiz bilgiler var, yazıyla alacağımız cevaplar var. Belki o tekliflerinizin bir bölümünü de yazıyla iletip Başbakanlığa "Şu konularda bizi brife eder misiniz?" diyerek de...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Bu bilgileri sunmak için birisi gelir bilgilerle birlikte, hem bir özet bilgi sunar hem de bu dosyaları, raporları sunar.

BAŞKAN – Bunu da yazılı olarak talepte bulunabiliriz.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Bence buradan başlamak...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bakanlık müsteşarı gelir bütün kurum adına...

BAŞKAN – Üç ayrı bölüme ayırıp hareket etmemiz gerektiği gibi düşüncem var.

Sonra, hani başlangıç inceleme noktalarında saygıdeğer fikirler ortaya çıktı. Hakikaten...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Zaman olsa keşke bütün bakanlıklar bir brifing verebilse ama ben onun için Başbakanlıkta...

BAŞKAN – Başbakanlıkta toplanması gayet güzel.

Şimdi bir şansımız var arkadaşlar, 15 Temmuz yeni oldu. Hakikaten bilgilere ulaşmak, şahitlerini dinleme noktasında avantajlıyız. Bir dezavantajımız var, adli süreç devam ediyor, soruşturmalar devam ediyor. Ha, buralardan bilgi almak için Komisyon olarak uğraşırız. İşte o dezavantajımız nedir? Henüz iddianame ortaya çıkmamış, davalar açılmamış yani bu da bir hakikaten Komisyonumuz açısından...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Onun aleniyeti çerçevesinde söyleyebileceklerini söylerler.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Başkanım, bu bir avantaj, siz de biliyorsunuz. Şu anlamda avantaj: İki ayrı boyutta, iki ayrı kanalda yürüyen araştırmadır. Burada yapılan, suçlama amaçlı değil, aydınlatma amaçlı bir Meclis faaliyeti var. Orada yargısal bir faaliyet var.

BAŞKAN - Yok, zaten bunu bir bahane için söylemiyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Kenan Evren ve arkadaşları yargılanırken biz araştırmayı yapmıştık. 28 Şubattakiler yargılanırken biz araştırmayı yapmıştık zaten.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Anayasa 138 buna engel değil.

BAŞKAN – Adli soruşturmalar bitseydi bazı daha net fotoğrafları çekebilirdik, o anlamda söyledim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Onlar yıllarca sürer zaten. İyi ki bizim Komisyon var.

BAŞKAN – Ama bu konuda zaten mutabık kalmışız, dört siyasi parti bir komisyon kurmuşuz ve gerçekten samimiyetle şunu ifade edeyim: Şu anda geldiğimiz nokta herhâlde vicdanlarımızda ayımdır diye de düşünerek söylüyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Olumludur ama ihtiyatla bekleyeceğiz tabii.

BAŞKAN – Bunun, maddi hareketin ortaya çıkması noktasında olumlu bir noktadayız. İyi niyetle, bu yıl da bu FETÖ'nün –ben öyle ifade ettim- ipliğinin pazara çıkarılması diye ifade ettim, bunun için netice alacağımız umundayım.

Şimdi, istirahatımı, bir, WhatsApp grubumuzu takip edelim arkadaşlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tamam, dâhil etsinler.

BAŞKAN – Dâhilsiniz, şu anda kuruldu WhatsApp.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Dâhil değiliz.

BAŞKAN – Sizde WhatsApp mı yok?

İsmi tam olarak...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – 15 Temmuz Darbe Komisyonu.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hangi numaradan yaptınız?

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Ben dâhil değilim.

BAŞKAN – Dâhil olmayanlar varsa... Bizim hangi arkadaşımız ilgileniyorsa hemen gelsin.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Başkan, danışmanlarımızı da eklemekte bir sakınca yok. En azından onlar bize bilgi iletirler.

BAŞKAN – Herkes bir danışmanımı söylesin, onu da ilave edelim.

Evet, arkadaşlar, toplantıyı kapatıyorum.

Bu WhatsApp konusundaki eksiklikleri –arkadaşımız geliyor- giderelim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Salı günü 15.00'te toplanmak üzere...

BAŞKAN – Salı günü 15.00'te toplanmak üzere toplantıyı kapatıyoruz.

Kapanma Saati: 18.03

